

**Ex post анализа спровођења Стратегије
развоја образовања у Србији до 2020.
године**

Увод

Током 2018. године усвојен је Закон о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), у даљем тексту: Закон о планском систему, којим се први пут свеобухватно уређује управљање јавним политикама, који уводи систем одговорности за резултате и ствара оквир за мерење ефикасности рада у јавној управи. Конкретније, овим законом се уређује плански систем Републике Србије, односно управљање системом јавних политика и средњорочно планирање, врсте и садржина планских докумената које у складу са својим надлежностима предлажу, усвајају и спроводе сви учесници у планском систему, међусобна усклађеност планских докумената, поступак утврђивања и спровођења јавних политика и обавеза извештавања о спровођењу планских докумената, као и сходна примена обавезе спровођења анализе ефеката на прописе и на вредновање учинака тих прописа.

Закон о планском систему дефинише стратегију као основни документ јавне политике, те су у складу са тим питања у вези са стратегијом обухваћена великим делом овог закона и припадајућом Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика („Службени гласник РС”, број 8/19), у даљем тексту: Уредба¹.

Једна од кључних карактеристика јавних политика, према Закону о планском систему, јесте да оне треба да буду тако формулисане да је могуће пратити ефекте њихове успешности, као и да је могуће мењати их и прилагођавати их на основу постигнутих резултата процене.

Ех post анализа јавне политике, односно анализа након њеног спровођења (најчешће закона или стратегије у различитим секторима) је повезана са ех ante анализом која је предвиђена истим законом и представља накнадно понављање ех ante анализе која се спроводи пре доношења одређене политике. Сама ех ante анализа (анализа пре доношења одређене јавне политике) настоји да пружи 1) циљеве који се желе постићи који су најчешће изражени на начин који омогућава мерење и праћење и 2) аргументе зашто се сматра да ће баш предложене мере довести до остварења постављених циљева. Ех post анализа, након одређеног времена у којем се спроводила јавна политика, настоји да дође до коначног закључка у којој је мери ех ante анализа била утемељена и у ком степену су одређене јавне политике довеле до остварења жељених циљева.

Циљ сваке ех post анализе јесте да утврди ефекте одређених јавних политика и да пружи препоруке за нове јавне политике, односно да унапреди квалитет будућих ех ante анализа на основу којих ће се доносити нове јавне политике из одређене области.

Принципи израде ех post анализе одређени су Уредбом.

Конкретније, ех post анализа ефеката докумената јавних политика подразумева праћење и контролу ефеката мера из докумената јавних политика, која је прописана одредбама члана 62. Уредбе, а на основу дефинисаних индикатора, као и других показатеља и информација које органу надлежном за ех post анализу стоје на располагању. У самом Закону о планском систему предвиђено је извештавање о резултатима спровођења докумената јавних политика (члан 43. Закона), те се у случају стратегије извештај подноси Влади, преко Републичког секретаријата за јавне политике, најкасније у року од шест месеци након истека примене тог документа и тиме представља финални извештај. Извештај се подноси заједно са документом јавне политике којим се замењује документ јавне политике који је истекао. Садржина извештаја о резултатима спровођења документа јавних политика, која у

¹ Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика <https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Uredba-o-metodologiji-upravljanja-JP-sa-prilozima.pdf>

случају Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године треба да представља финални извештај, односно ex post анализу, прописана је одредбама члана 69. Уредбе.

Кључни циљ, чије је производ овај документ, је био да се спроведе ex post анализа остварености Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године.

Према Закону о планском систему, онај ко предлаже нов закон или правилник или измене у постојећим законима и правилницима, дужан је да податке из ex post анализе објави на свом сајту пре почетка јавне расправе о новим мерама.

Надлежни предлагач представља налазе и податке о обиму и методама спроведене ex ante анализе ефеката јавне политике и резултатима ex post анализе ефеката већ спроведених јавних политика у оквиру самог документа јавне политике, како би надлежни доносилац имао релевантне податке за доношење одлуке по том питању и како би јавност била упозната са разлозима доношења тог документа (члан 33. Закона).

Основни принципи спровођења ex post анализе

Сви принципи и ex ante и ex post анализе су једнаки. Односно, анализа ефеката се обавезно спроводи пре доношења одлуке о изradi документа јавне политике и састоји се из следећих корака (члан 31. Закона о планском систему):

- 1) сагледавање постојећег стања;
- 2) идентификовање промене која треба да се постигне спровођењем мера јавне политике, њених елемената и њихових узрочно-последичних веза;
- 3) утврђивање општих и посебних циљева јавне политике, као и показатеља учинака на основу којих ће се мерити остварење циљева;
- 4) идентификовање опција – могућих мера или група мера за постизање циљева;
- 5) анализа ефеката тих опција – могућих мера или група мера и ризик за спровођење сваке од тих опција;
- 6) избор оптималне опције или оптималне комбинације разматраних опција;
- 7) идентификовање ресурса за спровођење мера јавне политике, праћење спровођења и вредновање учинака јавне политике, као и потенцијалних ризика у спровођењу јавне политике.

На основу налаза добијених ex post анализом, доносиоци одлука вреднују учинке јавних политика, односно оцењују релевантност, ефикасност, ефективност и одрживост јавне политике, у циљу њеног преиспитивања и унапређења, односно ревизије и даљег планирања. Праћење спровођења и вредновање учинака јавних политика спроводи се уз узимање у обзир података и информација добијених од свих органа и организација које су одговорне за спровођење мера односно активности јавних политика, као и података и информација које су прибављене из других извора, а које се односе на учинке тих јавних политика (члан 40. Закона о планском систему).

Праћење спровођења конкретних мера и активности (ex post анализа) врши се преко квантитативних и квалитативних показатеља (индикатора) за мерење учинака јавних политика, дефинисаних одговарајућим документом јавне политике, односно акционим планом донетим уз тај документ или другим планским документом (члан 40. Закона о планском систему), у овом случају дефинисаних Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. године.

Ex post анализа Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године (СРОС 2020) засниваће се на процени остварености циљева постављених Стратегијом на основу показатеља који су дати у самој Стратегији и који су постављени и изабрани како би се пратила реализација стратешких циљева у образовању. Оствареност квантитативних показатеља прати се на основу званичних статистичких података, док се оствареност квалитативних показатеља прати на основу формулисаних исхода

Акционим планом за спровођење СРОС 2020 (ако постоје формулисани исходи за дати стратешки циљ) и на основу изражених извештаја МПНТР-а о спроведеним активностима из Акционог плана (АП) за спровођење СРОС 20202 као и о осталим спроведеним активностима у сектору образовања.

Оствареност стратешких циљева и препоруке за даље унапређење јавних политика биће засноване на процени 1) промени на квантитативним и квалитативним индикаторима који су дефинисани у самој СРОС 2020 и унутар Акционог плана за спровођење стратегије и 2) релевантности самих активности за остварење стратешких циљева и 3) обима, квалитета и интензитета спроведених активности из АП.

У анализи јавних политика важно је разумети да свако непосредно закључивање о узроцима неких ефеката не може бити у потпуности ваљано, јер такво закључивање у највећој мери може да обезбеди експеримент као научна метода, која успева да варира само једну меру на исход, док све остале држи константним што је у реалним условима немогуће. Зато ех пост анализа настоји да кроз интерпретацију боље разуме шта је у већем или мањем степену вероватноће довело до одређених ефеката јавне политике и да на основу тога пружи препоруке за њихово даље унапређење.

Кључни циљеви СРОС 2020

СРОС 2020 је инструмент који има задатак да обезбеди остваривање мисије и циљева образовног система од почетка примене ове стратегије током наредне две деценије, уз одговарајућа подешавања стратегије новим околностима развоја образовања у Републици Србији.³

Мисија система образовања у оквиру СРОС 2020 формулисана је тако да изражава кључне дугорочне улоге образовања за потребе економског, социјалног, научно-технолошког, културног и другог развоја друштва у целини и за развој стваралачких и радних потенцијала и квалитета живота сваког грађанина Републике Србије.

Циљеви унутар СРОС 2020 су груписане у четири крупне целине по њиховој врсти. То су циљеви који се односе на квалитет, обухват, релевантност и ефикасност образовног система.

Систем образовања је, за потребе формулисања стратегије, декомпонован на следеће образовне подсистеме:

1. Друштвена брига о деци и предшколско васпитање и образовање;
2. Основно образовање и васпитање;
3. Опште и уметничко средње образовање и васпитање;
4. Средње стручно образовање и васпитање;
5. Основне и мастер академске студије;
6. Докторске студије;
7. Струковне студије;
8. Образовање наставника;
9. Образовање одраслих.

У овој ех пост анализи, докторске и струковне студије су обрађене у оквиру области Високо образовање, а придодат је ниво који се односи на образовање националних мањина, које се спомиње у СРОС 2020 унутар сваког нивоа, а овде је издвојен као посебан.

² Министарство просвете, науке и технолошког развоја, <http://www.mpn.gov.rs/strategije-2020/>

³ СРОС 2020, поглавље 3. <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2015/08/STRATEGIJA-OBRAZOVANJA.pdf>

На тај начин СРОС 2020 формулише конкретније циљеве (стратешка опредељења) од којих се сваки може сврстати унутар сваког образовног подсистема (нивоа) који се односе на квалитет, обухват, релевантност и ефикасност.

Стратешка опредељења који се односе на квалитет подразумевају повећање квалитета процеса и исхода образовања до максимално достижног нивоа - оног који проистиче из научних сазнања о образовању и угледне образовне праксе.

Прво опредељење подразумева да ни један други циљ не сме бити оствариван на рачун квалитета.

Друго опредељење подразумева посебно унапређење образовања наставника - поред стручног, њихово педагошко, психолошко и методичко образовање, затим развој наставничке каријере - од увођења у посао наставника, преко добијања, обнављања и губљења лиценце, система оцењивања, праћења, усавршавања, све до награђивања, професионализације и осигурања угледа наставничке професије.

Треће опредељење подразумева редовну, објективну и транспарентну акредитацију и проверу квалитета свих образовних институција кроз развој одговарајућих стандарда и система унутрашњег осигурања квалитета.

Четврто опредељење подразумева повећање јавног финансирања образовања са текућих 4,5% на 6,0% бруто друштвеног производа (у даљем тексту: БДП) до 2020.

Стратешка опредељења који се односе на обухват подразумевају мере које се односе на постизање веће покривености становништвом различитим образовним нивоима од предшколског васпитања и образовања до целоживотног учења. За сваки ниво образовања одређени су жељени циљеви:

Ниво образовања/узраст	Жељени циљ и спроведена политика
Деца од 0,5 до 3 године	Повећан приступ диверсификованим програмима и услугама и обезбеђен обухват деце тог узраста у износу од 30%.
Деца од 4 до 5,5 година	Свој деци обезбеђено да бесплатно користе скраћене (полудневне) квалитетне васпитно-образовне програме у току једне школске године
Деца од 5,5 до 6,5 година	Потпуни обухват кроз целодневне и полудневне облике припремног предшколског програма
Деца основношколског узраста	98% обухвата уз смањено осипање на минимум 5%
Деца средњошколског узраста	Минимално 95% оних који су завршили основну школу (88% генерације) уписује неку од средњих школа
	Средње стручне четворогодишње школе уписује 39% генерације, остало средње стручно образовање уписује 10% генерације док опште средње и уметничко образовање и васпитање уписује 39% генерације
	Четворогодишње средње стручне школе завршава минимално 95% уписаних (37% генерације); исто толико и гимназије (37% генерације)

	Средња школа постаје обавезна од 2020. године
Високо образовање	40% - 50% оних који су завршили четворогодишње средње стручне школе (15% - 18,5% генерације) и 95% оних који су завршили гимназије (35% генерације) улази у систем високог образовања; укупно најмање 50% генерације
	70% уписаних завршава високо образовање (струковне или основне академске студије), у року или с једном годином кашњења тако да учешће високообразованих у посматраној генерацији, од 2020. године износи најмање 35%, а највероватније 38,5%
	Око 50% студената који заврше основне академске студије наставља школовање на мастер академским студијама док најмање 10% студента који заврше мастер академске студије наставља студирање на докторским студијама
Докторске студије	Минимално 60% студената докторских студија завршава студије у времену њиховог трајања тако да годишње најмање 200 доктораната на милион становника заврши студије у предвиђеном року
	Најмање 10% студијских програма докторских студија заједнички су с иностраним универзитетима
Образовање одраслих	Најмање 7% становника обухваћено је неким од програма образовања одраслих и целоживотног учења

Табела 1. Циљеви који се односе на обухват према СРОС 2020 за сваки ниво образовања

Стратешко опредељење које се односи на релевантност образовања подразумева достизање и одржавање релевантности образовања, посебно оног које се потпуно или делимично финансира из јавних извора, тако што ће се структура система образовања усагласити са непосредним и развојним потребама појединаца, економског, социјалног, културног, истраживачког, образовног, јавног, административног и других система.

Стратешко опредељење које се односи на повећање ефикасности подразумева повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања, односно завршавање образовања у предвиђеном року, са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања.

За сваки ниво образовања формулисани су специфични циљеви на основу стратегије према горе наведеним стратешким опредељењима. Ови циљеви ће бити наведени приликом приказа шта је урађено током периода реализације СРОС 2020.

Акциони план за спровођење Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године

Акционим планом за спровођење Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године (у даљем тексту: АП) конкретизоване су појединачне активности (акције) дефинисане циљевима и приоритетима Стратегије, разрађени начини спровођења, рокови, кључни носиоци и извршиоци, инструменти за праћење и показатељи (индикатори) напретка, као и процедуре извештавања и процене ефеката предвиђених стратешких мера. Овај документ састоји се од планова активности за:

- 1) развој предуниверзитетског образовања и васпитања;
- 2) развој високог образовања;
- 3) прожимајуће активности развоја образовања по различитим нивоима.

Наведени делови Акционог плана насловљени су следећим називима и одговарајућим скраћеницама:

- 1) Предуниверзитетско образовање ПУ
- 2) Високо образовање ВО
- 3) Прожимајући делови у образовању ПД
- 4) Подсистеми у образовању ВА.

Све активности у АП су груписане према нивоима образовања па ће и *ex post* анализа бити тако организована. У случајевима где је било несврхисходно раздвајати ефикасност и релевантност – оне су приказане заједно.

Сама СРОС 2020 такође формулише специфичне циљеве по стратешким опредељењима (обухват, квалитет, релевантност, ефикасност) и по нивоима образовања.

Аналитички оквир процене и приказ *ex post* анализе

Ex post анализа биће организована према нивоима образовања, а тамо где се ради о општијим стратешким циљевима, они ће бити тако и приказани. За сваки ниво образовања у оквиру датог поглавља биће приказани:

1. Стање које је постојало на квалитативном или квантитативном показатељу (индикатору) у тренутку писања стратегије.
2. Специфични стратешки циљеви за сваки ниво образовања (циљеви који се односе на више нивоа, у сваком нивоу биће приказани засебно).
3. Жељено стање на квалитативном или квантитативном показатељу (индикатору) у тренутку писања стратегије (исход из акционог плана ако је формулисан).
4. Приказ конкретних активности које су предузете по АП за сваки ниво образовања, као и друге активности које су спровођене у датом периоду, а нису биле део АП и које су могле имати ефекте на оствареност стратешких циљева.
5. Процена остварености специфичних стратешких циљева.
6. Идентификоване потребе даљег развоја.

За сваки стратешки циљ дате су три оцене: Остварен, Делимично остварен и Није остварен. Додатно, уколико није било могуће дати процену остварености стављена је напомена Није могуће дати прецизну процену остварености са образложењем зашто је процена остварености немогућа.

Такође, у случајевима који су захтевали квалитативну процену остварености процена је базирана на званичним подацима Републичког завода за статистику (РСЗ), а где су ови подаци били недоступни реферисано је на доступне податке из различитих других извора и/или истраживања.

1. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за подсистем друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата деце предшколског узраста зависно од потреба породица и повећана доступност и правичност система већим обухватом деце из маргинализованих и социјално осетљивих група и неразвијених подручја			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Обухват је мали и не задовољава потребе деце и породица – значајно је мањи у поређењу са земљама ЕУ и неким бившим југословенским републикама. Обухват деце до 3 године износи 15%, а деце од 3 до 5,5 година износи 74,6%. - Није обезбеђен потпуни обухват обавезним припремним предшколским програмом. Обухват деце узраста од 5,5 до 6,5 година (обавезни ППП) у 2010/2011. години, према подацима МПНТР, износи 96,07% деце. - Према подацима РЗС у предшколско васпитање и образовање је укључено свега око 4.000 деце са инвалидитетом и сметњама у развоју, а у ППП свега 964 деце из ове категорије. - Многа деца раног и предшколског узраста са сметњама у развоју нису идентификована и нису укључена у систем. - Према подацима МИКС 4 из 2010. године, обухват деце до 5 година из махала и нехигијенских ромских насеља и даље је изузетно мали и износи 8% (што представља дуплиран проценат у односу на 2005), а обухват ППП деце припадника ромске националне мањине такође је недовољан). - Присутна је неуједначеност у односу на територијалну припадност предшколских установа као и незадовољавајући степен праведности услед најмањег обухвата деце из маргинализованих друштвених група.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. За децу од шест месеци до три године повећан је приступ диверсификованим програмима и услугама и обезбеђен обухват деце тог узраста у износу од 30%.	Акције нису специфично усмерене на конкретан узраст. Генерално сагледано, акције које доприносе остваривању овог	Нема дефинисаних очекиваних исхода у АП који се специфично односе на повећање обухвата деце овог узраста осим начелно:	- Почев од 2015. године МПНТР у сарадњи са релевантним партнерима спроводи континуирану кампању за повећање уписа деце у припремни предшколски програм и први разред основне	1. Није остварен - Остварен је напредак у погледу повећања обухвата (у школској 2019/2020 години, према подацима РСЗ обухват деце до 3 године износи <u>33,51</u> %).

	стратешког циља јесу следеће: • ПУ-ПШ08 - Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања • ВА-СО - Методологија прикупљања и обраде података у образовању • ФО-ПУ09 - Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика	• Повећање обухвата деце предшколским квалитетним васпитањем путем инструмената имплементације као што су: прикупљање и анализа података о обухвату, израда студија о обухвату као и проширивање капацитета за обухват деце. • Већа праведност обухвата. • Рана подршка развоју све деце, посебно деце из осетљивих друштвених група. • Израда методологије за праћење и мерење раног напуштања образовања и њена примена.	школе. Кампања подразумева штампање флајера и постера на ромском и српском језику, комуникацију са предшколским установама и другим установама укљученим у бригу о деци и породици на локалу, формирање локалних тимова, израду и реализацију планова акција, размену искустава између локалних заједница у којима је обухват потпун и оних у којима није с циљем промовисања значаја раног укључивања у предшколско васпитање и образовање, посебно на узрасту од 3-5,5 година и повећања броја васпитних група у којима се реализују краћи квалитетни предшколски програми у складу са потребама породице, као и да проналазе начине да подрже редовност похађања. - Законом о финансијској подршци породици са децом („Службени гласник РС”, бр. 113/17 и	
--	--	---	--	--

		Утврђен ниво финансијске подршке оптимизацијама уз очување квалитета и права на образовање - економичнија расподела финансирања.	50/18) омогућена је и унапређена је подршка укључивању деце из осетљивих друштвених група у систем ПВО кроз накнаду трошкова боравка у предшколској установи за децу корисника новчане социјалне помоћи. Такође, овим законом је регулисано регресирање трошкова боравка у ПУ деце из материјално угрожених породица. Начин и услове регресирања трошкова утврђује надлежни орган јединице локалне самоуправе. - 2018. године донет је и Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС”, број 80/18). - Током 2018. године донета је Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних ПУ и акта о мрежи јавних основних школа чиме су створени услови за оптимизацију мреже ПУ и за реализацију активности планираних у	
2. За сву децу од 3 до 5,5 година обезбеђено је да бесплатно користе скраћене (полудневне) квалитетне васпитно-образовне програме у току једне школске године и дуплиран је обухват деце.	- ПУ-ПШ07- Повећање обухвата деце од три до пет и по година и већа правичност у обухвату. - ПУ-ПШ02 - Увођење бар полудневног предшколског програма у трајању од једне школске године за сву децу између три и пет и по година. - ФО-ПУ09 - Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа,	- Повећање обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем путем инструмената имплементације као што су: прикупљање и анализа података о обухвату, израда студија о обухвату као и проширивање капацитета за обухват деце. - Већа правичност тог обухвата исказана је бројем деце по општинама и по броју обухваћене	- 2018. године донет је и Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС”, број 80/18). - Током 2018. године донета је Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних ПУ и акта о мрежи јавних основних школа чиме су створени услови за оптимизацију мреже ПУ и за реализацију активности планираних у	2. Делимично остварен - Остварен је одређен напредак, али није остварен постављен циљ - према подацима РСЗ у школској 2019/2020. години деца од навршене три године до поласка у школу чине 76% популације обухваћене предшколским васпитањем и образовањем.

	основних и средњих школа према броју уписаних ученика.	деце из осетљивих друштвених група. • Повећање обухвата деце предшколским квалитетним васпитањем. • Већа праведност обухвата. • Рана подршка развоју све деце, посебно деце из осетљивих друштвених група. • Утврђен ниво финансијске подршке оптимизацијама уз очување квалитета и права на образовање - економичнија расподела финансирања.	оквиру пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање” и „Подршка реформи система предшколског васпитања и образовања” (ИПА 2014 - SUPER project). - Поменути пројекти реализовани су и у плану су различите активности усмерене на даље унапређивање обухвата деце предшколског узраста. Кроз пројекат Инклузивно предшколско образовање и васпитање чији је циљ унапређење доступности, квалитета и једнакости предшколског васпитања и образовања за свако дете од његовог рођења до 6,5 година, а нарочито за децу из друштвено осетљивих група планирано је обезбеђивање 17.000 нових места за децу узраста од 3 до 5,5 година у новим, реновираним или пренамењеним објектима у минимум 30 градова и општина у РС а према направљеној ранг листи.	
3. За децу од 5,5 до 6,5 година остварен је потпуни обухват кроз целодневне и полудневне облике обавезног припремног предшколског програма.	Акције нису специфично усмерене на конкретан стратешки циљ. Акције које доприносе	Нема дефинисаних очекиваних исхода у АП који се специфично односе на овај стратешки циљ и узраст осим начелно:		3. Делимично остварен - Присутан је мањи помак, али није постигнут жељени обухват од 100%. Школске 2019/2020. године, према подацима РСЗ, припремни предшколски програм похађало је 97,36% деце, при чему је већи део њих (55%) овај

	остваривању овог циља јесу следеће: • ПУ-ПШ08 - Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања • ВА-СО - Методологија прикупљања и обраде података у образовању • ФО-ПУ09 - Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика.	• Повећање обухвата деце предшколским квалитетним васпитањем. • Већа праведност обухвата. • Рана подршка развоју све деце, посебно деце из осетљивих друштвених група.	- Највише циљаних активности у погледу стварања локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања остварено је уз помоћ пројектних иницијатива у оквиру којих су различити партнери пружали подршку МПНТР. Кључни актуелни пројекти у том погледу су „Инклузивно предшколско образовање и васпитање” као и „Подршка реформи система предшколског васпитања и образовања” – ИПА 14”. - Ни једна од мера усмерених на промену модела финансирања није реализована па тако није постојала ни финансијска структура за адекватну реализацију свих планираних мера.	програм похађало у целодневном трајању.
4. Успостављен је знатно правичнији систем већег обухвата све деце и посебно деце из	• ПУ-ПШ07- Повећање обухвата деце од три до пет и по година и већа	• Повећање обухвата деце предшколским васпитањем путем		4. Није могуће дати прецизну процену остварености - Шести циклус МИКС истраживања у Србији је спроведен током 2019. године, кроз заједничку сарадњу ЕУ Делегације у Србији,

маргинализованих група која остварују право приоритета при упису.	правичност у обухвату • ПУ-ПШ02- Увођење бар полудневног предшколског програма у трајању од једне школске године за сву децу између три и пет и по година • ПУ-ПШ08 - Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања • ФО-ПУ09 - Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју	инструмената имплементације као што су прикупљање и анализа података о обухвату, израда студија о обухвату као и проширивање капацитета за обухват деце. • Већа правичност тог обухвата исказана је бројем деце по општинама и по броју обухваћене деце из осетљивих друштвених група. • Повећање обухвата деце предшколским квалитетним васпитањем. Већа праведност обухвата. Рана подршка развоју све деце, посебно деце из осетљивих друштвених група.		УНФП-а, УНИЦЕФ-а и РЗС-а, али резултати још увек нису познати.
--	--	---	--	---

	уписаних ученика	Успостављен систем ДБПВО усклађен са потребама локалног становништва, уз уважавање стандарда квалитета путем инструмената имплементације као што су: усаглашавање законске регулативе и њена примена, доношење одлука локалних самоуправа, развијање програма обуке локалних самоуправа за успостављање система ДБПВО као и на основу израде анализе различитих модела интегрисане бриге о деци.		
--	---------------------	--	--	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Осигурање квалитета унутар система			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Систем је претежно оријентисан на понуду класичног типа (целодневни или полудневни програми), није довољно флексибилан и нема алтернативних понуда. - Опште основе програма предшколског васпитања и образовања, укључујући ППП, не обезбеђују уједначеност квалитета васпитно-образовне праксе. - Идентификована је потреба за ревизијом постојећих подзаконских аката/ израдом нових као и за њиховим усклађивањем с новим програмским основама као једним од основних предуслова унапређивања квалитета ДБПВО. - Није успостављен систем стандарда квалитета и механизми праћења квалитета. - Није успостављен систем за акредитовање установа, васпитно-образовних програма и услуга за дете и породицу. - У комерцијалним понудама породицама, налазе се и други организациони облици васпитно-образовног рада, такозвани алтернативни програми и услуге. Оснивају их приватни и привредни субјекти и организације цивилног друштва, а међу њима су прилагођени страни програми и приступи (засновани на Валдорф педагогији, теорији и пракси Марије Монтесори, искуству из Ређо Емилије, Корак по корак методологији - за дете и породицу), али и краткорочни програми домаћих аутора за подстицање појединих области дечјег развоја: физичког развоја, развој стваралаштва, говора и друго. Ови програми се реализују кроз различите организационе облике, али нису интегрисани у систем и њихов квалитет не прати МПНТР. Овакав статус алтернативних програма, неуједначеност у квалитету која се запажа на терену и недостатак механизма за праћење квалитета, нису у најбољем интересу детета и породице, а самим тим ни друштва у целини. - Недовољно је развијена неопходна сарадња међу надлежним ресорима и институцијама релевантним за систем ДБПВО.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Дефинисање националних стандарда квалитета услова у којима се одвија ДБПВО кроз дефинисање стандарда квалитета простора у којима се реализују програми друштвене бриге о деци.	ПУ-ППШ03 - Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.	Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и	Развијен је, усвојен и ступио је на снагу <i>Правилник о ближим условима за основање, почетка рада и обављање делатности предшколске установе</i> („Службени гласник РС- Просветни гласник”, број 1/19)	1. Остварен.

		њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.	којим се, између осталог, дефинишу ближи услови у погледу простора које ПУ треба да испуњава у погледу почетка рада и обављања делатности.	
2. Дефинисање националних стандарда квалитета услова у којима се одвија ДБПВО кроз дефинисање стандарда квалитета опреме, дидактичких и игровних материјала.	ПУ-ПШ03 - Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.	Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.	Развијен је, усвојен и ступио је на снагу Правилник о ближим условима за основање, почетка рада и обављање делатности предшколске установе („Службени гласник РС-Просветни гласник”, број 1/19) којим се, између осталог, дефинишу ближи услови у погледу квалитета опреме, материјала, играчки и дидактичких средстава.	2. Остварен.
3. Дефинисање националних стандарда квалитета услова у којима се одвија ДБПВО кроз дефинисање услова за заштиту здравља, за квалитетну исхрану и безбедност деце.	ПУ-ПШ03 - Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.	Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.	- Развијен је, усвојен и 2017. године ступио на снагу Правилник о ближим условима и начину остваривања неге и превентивно-здравствене заштите деце у предшколској установи („Службени гласник РС”, број 112/17). - У сарадњи МПНТР и Министарства здравља развијен је, усвојен и 2018. године ступио на снагу Правилника о ближим условима и начину остваривања исхране деце у предшколској установи („Службени гласник РС”, број 39/18). Овим	3. Остварен.

			правилником уведена су ригорознија правила која се односе на исхрану деце у ПУ, дефинисана је исхрана за децу са посебним захтевима, регулисан је статус сарадника за исхрану и сл. - Развијен је, усвојен и 2019. године ступио на снагу Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19) којим су дефинисане облици насиља и занемаривања, превентивне мере и активности, прописано постојање Програма и Тима установе, права, обавезе и одговорности свих у установи, интервентне активности, као и начини документовања, анализирања и извештавања о овим појавама. - У погледу безбедности деце важно је поменути и реализоване активности у оквиру пројекта који спроводе ЦИП - Центар за интерактивну педагогију и УНИЦЕФ „Уважавање разлика и спречавање насиља у предшколским установама у Србији”. Уз подршку МПНТР 2018. направљен је	
--	--	--	---	--

			концептуални модел „Вртић као сигурно и подстицајно окружење за учење и развој”. Пројекат се имплементира у 4 пилот ПУ у различитим регионима Србије, одржане су обуке за ПУ, реализоване су менторске посете, а 2019. је објављен и Приручник за васпитаче-Вртић као сигурно и подстицајно окружење за учење и развој.	
4. Дефинисање националних стандарда квалитета услова у којима се одвија ДБПВО кроз дефинисање услова у погледу запослених.	ПУ-ПШ03 - Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.	Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.	Развијен је, усвојен и ступио је на снагу Правилник о ближим условима за основање, почетак рада и обављање делатности предшколске установе („Службени гласник РС-Просветни гласник”, број 1/19) којим се, између осталог, дефинишу ближи услови у погледу запослених у предшколској установи и прописује врста и број стручних и других радника за обављање послова: руковођења, остваривања и унапређивања васпитно-образовног рада, остваривања и унапређивања неге и превентивне - здравствене заштите, унапређивања социјалне заштите, планирања, организације и унапређивања исхране, организовања општих и заједничких послова и	4. Остварен.

			одржавања хигијене просторија и обављања техничких послова.	
5. Дефинисање стандарда професионалних компетенција васпитача и стручних сарадника који раде с децом.	ПУ-ПШ03 - Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.	Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.	Године 2018. донет је <i>Правилник о Стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја</i> („Службени гласник РС- Просветни гласник”, број 1/19). Компетентност васпитача је у овом документу одређена кроз три подручја: 1) непосредни рад са децом; 2) развијање сарадње и заједнице учења; 3) развијање професионалне праксе. Свако подручје компетентности конкретизовано је кроз више компетенција које су даље операционализоване кроз специфична знања, умења и вредности.	5. Делимично остварен - Дефинисани стандарди компетенција васпитача представљају посебно значајан остварен стратешки циљ који се и у доменима међународне образовне политике у области ПВО процењује као једна од кључних димензија квалитета. Сам концепт усвојених компетенција представља добро полазиште и јасне смернице за системски приступ професионалном развоју васпитача од стране: доносилаца одлука, креатора програма иницијалног образовања, креатора програма стручног усавршавања, руководства и стручне службе, као и самих васпитача. Оно што је изостало јесте развијање компетенција стручних сарадника у ПУ што се такође може сматрати значајним и комплементарним стратешким циљем за унапређивање квалитета предшколског образовања и васпитања.

6. Дефинисање стандарда квалитета предшколских установа.	• ПУ-ПШ03 - Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.	• Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.	- У периоду од 2014. до 2018. примењен је концепт спољашњег вредновања квалитета ПУ на основу развијеног Националног оквира квалитета (дефинисаних 7 области, 25 стандарда и 103 индикатора квалитета) и методологије вредновања на укупном узорку предшколских установа у оквиру првог циклуса спољашњег вредновања. - На основу укупних искустава из првог циклуса спољашњег вредновања од стране формиране Радне групе 2018. године ревидиран је Национални оквир квалитета и методологија вредновања. Ревизија је укључила различите иновације с циљем побољшања квалитета оквира и његове веће дискриминативности. Као резултат остварене ревизије ступила су на снагу два нова Правилника- Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 14/18) и Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 10/19).	6. Остварен.
---	--	--	---	---------------------

			- Током 2018. и 2019. године осмишљене су и реализоване различите активности подршке с циљем осигурања квалитета успостављених механизма вредновања квалитета ПУ кроз 2 пројекта: 1. „Унапређивање квалитета предшколског васпитања и образовања кроз унапређивање механизма за вредновање предшколских установа и развој система подршке”. Овај пројекат реализован је у сарадњи МПНТР, ЗВКОВ-а и УНИЦЕФ-а у 32 ПУ. Његов циљ је био оснаживање запослених за подршку у процесу самовредновања кроз стручну подршку коју су установама пружали просветни саветници и саветници спољњи сарадници. 2. „Инклузивно предшколско образовање васпитање”. МПНТР, ЗВКОВ и Имплементациона јединица пројекта концептуализовали су и остварили следеће кључне активности: истраживање пракси предшколских установа у самовредновању и Извештај са препорукама као полазна основа за израду планираног Водича, као и пилотирање развијених описа индикатора квалитета и	
--	--	--	--	--

			развијених инструмената за вредновања и реализација обуке за просветне саветнике. - ЗВКОВ је 2019. године креирао Национални извештај о резултатима првог циклуса спољашњег вредновања (доступно на http://vrednovanje.ceo.edu.rs).	
7. Дефинисање нових основа програма предшколског васпитања и образовања на националном нивоу.	• ПУ-ПШОЗ - Израда и усвајање основа програма предшколског васпитања.	• Урађене и усвојене Основе програма за предшколско васпитање.	- Развој и усвајање нових Основа програма предшколског васпитања и образовања — „Године узлета” резултат је бројних активности које су остварене у периоду од 2015. до 2018. у оквиру пројекта који су заједнички реализовали ЗУОВ, Институт за педагогију и андрагогију, УНИЦЕФ и МПНТР. - Године 2018. ступио је на снагу Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 16/18) који први пут у овој области предвиђа сукцесивно увођење ове обавезујуће програмске новине до 2022. године с циљем обезбеђивање потребне стручне подршке. - 2019. отпочела је његова примена у 11 ПУ. Осмишљени су и обезбеђени механизми	7. Остварен.

			подршке успешној имплементацији нових програмских основа кроз 2 пројекта – „Инклузивно предшколско образовање и васпитање” и ИПА 2014 Супер пројекта. - Током 2019. уз подршку УНИЦЕФ-а развијен је нацрт оквира за праћење квалитета подршке са пратећим инструментима, концепт супервизије менторства, нацрт концепта и 5 сценарија хоризонталне размене између ПУ које су у истој фази реализације Основа програма као и програм учења за хоризонтално учења практичара за тренере чије се разматрање тек очекује.	
8. Дограђен је диверсификовани систем квалитетне друштвене бриге о деци предшколског узраста и предшколског васпитања и образовања (од рођења детета до поласка у основну школу).	Нису дефинисане специфичне акције усмерене на остваривање овог циља осим начелно кроз акцију: • ПУ-ПШ-01-Усаглашавање законске регулативе друштвене бриге и предшколског	• Ревидирани и хармонизовани законски и подзаконски прописи о друштвеној бризи о деци и о предшколском васпитању који ће омогућити примену стратешких мера из СРОС.	- Измене Закона о основама Система образовања и васпитања 2017. године (ЗОСОВ и ЗПВО) дотадашњи називи „посебни и специјализовани програми” замењени су педагошки примеренијим изразима „различити облици и програми”. На овај начин се експлицитније указује да предшколска установа, осим остваривања програма васпитно-образовног рада у целодневном трајању, развија и друге облике	8. Делимично остварен - Иако СРОС 2020 и законодавни оквир препознају значај и потребу диверсификације програма предшколског образовања стање у васпитно-образовној пракси указује на потребу за даљим унапређивањем диверсификације како у организационом, тако и у програмском смислу. Значајни помаци су остварени кроз подршку различитих

	васпитања са СРОС.		и програме и подстичу се предшколске установе да различите програме и облике третирају као подједнако важне у остваривању прописаних циљева и принципа предшколског васпитања и образовања и да подржи њихово остваривање. Закон је такође утврдио и норму непосредног васпитно-образовног рада са децом на остваривању различитих програма и облика васпитања и образовања (20 сати). - Вредан допринос развијању диверсификованих програма дали су пројекти Вртићи без граница 2 и Калеидоскоп (2014-2016) у оквиру којих је развијано и кроз низ нових програма тестирано теоријско утемељење за интегрисан развој предшколског васпитања и образовања у погледу квалитета, праведности, програмске и организационе диверсификације. Пракса у новоформираним групама унапређена је имплементацијом иновативног пројектног приступа учењу. Ова пракса је пре свега развијана у програмима који су реализовани 5 дана у недељи по 4 сата. У осталим програмима који су у	пројеката и партнера од 2011. до 2019. а у току су и поменути пројекти који се финансирају средствима Светске банке и ИПА фондова 2014 који су директно или индиректно посвећени и подршци у погледу диверсификације програма. Локалне самоуправе још увек нису преузеле одговорност за развој кратких висококвалитетних диверсификованих програма предшколског васпитања и образовања. Оне се суочавају са изазовима додатног финансирања (и запошљавања) које би проширење понуде различитих програма донело, а с друге стране, диверсификација програма се не опажа у довољној мери као важан начин за повећање обухвата и праведности ПВО.
--	---------------------------	--	---	--

			сарадњи са локалним партнерским институцијама развијани у областима науке, уметности и здравих стилова живота, примењивани су елементи овог приступа. - Значајне су и реализоване активности у оквиру пројекта Вртићи без граница 3 кроз које је више од 600 деце узраста од 3,5 до 5,5 година било укључено у 27 различитих полудневних и краћих програма. - Током 2018. и 2019. одвијале су се активности и на плану развијања прописа у овој области, па је за те потребе формирана Радна група и сачињен нацрт правилника којим ће се ближе уредити остваривање различитих програма и облика, других облика рада и услуга које остварује предшколска установа. Стручна подршка за израду овог подзаконског акта биће обезбеђена кроз подршку пројекта ИПА 14 - SUPER project.	
9. Све предшколске установе и програми предшколског васпитања и образовања су акредитовани на основу националног система акредитације који примењује	• ПУ-ПШ05-Формирање тела за акредитацију предшколских установа и програма путем	• Формирано тело (агенција, комисија) за акредитацију предшколских	- 2019. године донет је Правилник о ближим условима за оснивање, почетак рада и обављање делатности предшколске установе („Службени гласник	9. Делимично остварен - Успостављен систем верификације се у већој мери односи на испуњавање формалних захтева, него на квалитет. Ипак, није основана

транспарентне и јединствене процедуре.	инструментација имплементације као што су: анализа различитих модела организовања тела (агенције, комисије), анализа различитих модела акредитације и оснивање одговарајућег тела (агенције, комисије). • ПУ-ПШ06-Акредитација предшколских установа и програма на основу инструмената имплементације као што су праћење примене стандарда за акредитацију и развијање поступка акредитације.	установа и програма. • Дефинисана процедура акредитације. • Започет процес акредитације на основу националних стандарда (акција ПУ-ПШ03). • Установљен је процес акредитације јавних и приватних предшколских установа. • Установљен процес акредитације јавних и приватних предшколских установа и програма. •	РС – Просветни гласник”, број 16/18). - Припремљен је нацрт процедуре за давања мишљења на предшколски програм, односно на припремни предшколски програм у поступку верификације. - Успостављен је и функционише систем верификације ПУ као поступак утврђивања испуњености прописаних услова у погледу простора, опреме, наставних средстава и наставног кадра за обављање делатности ПУ (примера ради у период од почетка 2018. до јула исте године дата су мишљења на предшколски програм у поступку верификације 5 јавних и 62 приватне установе). - Дефинисане су процедуре верификације установе (доступно на - http://www.mpn.gov.rs/faq-predskolsko-os/)	национално тело агенција/комисија за акредитацију предшколских установа и програма јер њено оснивање није прописано важећим законским оквиром, тако да не постоји правни основ за остваривање. Због тога ни акција акредитација предшколских установа не може бити реализована. Успостављање система акредитације предшколских програма треба да претходно/или паралелно реши неколико концепцијских, легислативних и практичних питања као нпр. - какву концепцију акредитације програма желимо, какво усаглашавање постојећег законског оквира је неопходно, како се обезбеђује праћење остваривања програма, каква је надлежност МПНТР-а, а каква ЗВКОВ-а и ЗУОВ-а и сл.
---	--	--	---	---

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3	Повећање ефикасности система			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Нема прецизних података о економској исплативости система предшколског васпитања и образовања. Почетни подаци УНИЦЕФ анализе исплативости унутар система предшколског васпитања и образовања у Републици Србији (показују да су у неким регионима капацитети установа недовољно искоришћени, док су у другим регионима капацитети искоришћени преко 100%, тј. број деце у васпитним групама далеко премашује законску педагошку норму (у неким васпитним групама уписано је и до 50 деце са три васпитача у истом васпитном простору), чиме се озбиљно угрожава квалитет неге и васпитно-образовног рада, смањује безбедност деце и угрожава њихов лични и социјални развој. - Предност при упису имају деца запослених родитеља, а не деца из осетљивих група и социјално угрожених породица. - Локалне самоуправе имају мандат да се баве предшколским васпитањем и образовањем, али нису довољно обучене да креирају и спроводе политике и програме ДБПВО. Њихов приступ планирању развоја система ДБПВО није довољно стратешки оријентисан, није заснован на демографским подацима и показатељима економске исплативости, нити на актуелним подацима о деци и породици, њиховим потребама и правима. - Није присутан уједначен квалитет и недостају високо-функционални механизми међусекторске сарадње између ресора образовања, здравља, социјалне политике и комуналних служби на локалном нивоу.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015- 2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Правично дефинисање удела у финансирању из јавних извора (републичких и из локалних самоуправа) и приватних извора (партиципације родитеља).	ПУ-ПШ01- Усаглашавање законске регулативе друштвене бриге и предшколског васпитања са СРОС.	Ревидирани и хармонизовани законски и подзаконски прописи о друштвеној бризи о деци и о предшколском васпитању који ће омогућити примену	- Донет је Закон о финансијској подршци породици са децом („Службени гласник РС”, бр. 113/17 и 50/18) који обезбеђује праведније финансирање кроз регресирање трошкова за децу из социјално угрожених породица. - Примењене су подстицајне мере на плану јавно-	1. Делимично остварен - Обезбеђене су различите мере подршке, међутим за одређене ЈЛС овај циљ даље представља изазов и остварује се захваљујући подршци из пројектних грантова, што није одржив приступ.

		стратешких мера из СРОС.	приватног партнерства-укључивања приватних вртића у систем субвенционисања, али само у одређеним градовима. - Кроз пројекат „Инклузивно предшколско образовање и васпитање” обезбеђене су субвенције ЈЛС за минимум 30 градова и општина у Републици Србији како би се обезбедило да најугроженије породице добију приоритет за уписивање деце узраста од 3,5 до 5,5 година за бесплатно укључивање у програме предшколског васпитања и образовања.	
2. Прецизно дефинисање облика ДБПВО који ће бити бесплатни (нпр. права свих породица на бесплатни полудневни програм за децу од четири до пет и по година), зависно од процене Владе о најбољем интересу државе у овој области.	ПУ-ПШ08 - Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања модела интегрисане бриге о деци.	Успостављен систем ДБПВО усклађен са потребама локалног становништва, уз уважавање стандарда квалитета.	У току је реализација активности кроз сарадњу са ЈЛС у оквиру пројекта Инклузивно предшколско васпитање и образовање које доприносе остваривању овог циља.	2. Није остварен - Постојећа законска регулатива није предвидела реализацију овог циља, тренутно се из буџета РС обезбеђују средства за остваривање припремног предшколског програма, програма васпитно-образовног рада са децом на болничком лечењу и децом са сметњама у развоју.
3. Постепено увођење финансирања јавних предшколских установа и програма по глави детета (систем per capita), после	ФО-ПУ04- Развијање модела финансирања per capita	Развијен, тестиран и примењен модел финансирања.	Нису спроведене активности које омогућавају примену финансирања per capita.	3. Није остварен.

брижљивих пробних примена тог система.				
4. Практична примена јефтинијих облика ДБПВО уз осигуравање квалитета и боља координација ресора образовања, здравља, социјалне политике и комуналних служби на локалном нивоу.	ПУ-ПШ08 - Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања модела интегрисане бриге о деци.	Успостављен систем ДБПВО усклађен са потребама локалног становништва, уз уважавање стандарда квалитета.	- Пилотиране су и реализоване различите активности кроз пројекат „Вртићи без граница 3”. - Остварене су и даље конкретизоване активности за реализацију током 2020. године у оквиру пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање”, као и кроз пројекат „Подршка реформи система предшколског васпитања и образовања” – ИПА 14.	4. Делимично остварен - Иако су одређени помаци остварени, постигнути резултати су у већој мери резултат пројектних подршке, него успостављених системских решења. У току је реализација активности у оквиру посебне компоненте пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање” кроз које се може очекивати унапређење и формулисање препорука за развој на нивоу система које би требало имплементирати у нов стратешки оквир и Акциони план за његово остваривање.

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4	Обезбеђивање релевантности система
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	• Присутан је недостатак свеобухватних студија и недовољно увезивање истраживачких налаза и образовне политике. Није успостављен национални систем индикатора квалитета. У нашој земљи не постоје евалуационе студије које би показивале који су и колики ефекти система ДБПВО на бољи старт у основну школу, на смањење сиромаштва, већу социјалну инклузију, веће запошљавање жена, итд. • Недостају свеобухватне базе података и валидна образовна статистика која се континуирано ажурира. • Поред тога што у предшколским установама није развијен инклузивни приступ и што установе нису довољно осетљиве за потребе породице и њено директно и активно укључивање у рад установе, она, такође, није довољно отворена ка заједници и могућим различитим учесницима у васпитању и образовању деце (волонтерима, представницима локалне заједнице, установама културе и спорта). • Предшколска установа не трага за додатним изворима финансирања којима би се проширила понуда и развили нови програми и услуге. • Присутан је мањак финансијских средстава на националном и на локалном нивоу (локалне самоуправе су оптерећене финансијским проблемима, што ће лимитирати инвестирање); локалне самоуправе су недовољно

	оспособљене за планирање стратешког развоја и за коришћење других извора финансирања (нпр. ЕУ фондова); проблем је расподела одговорности и финансијских ресурса између надлежних ресора (просвете, социјалне заштите, здравља, локалне самоуправе) на националном и локалном нивоу и неразвијена је међусобна интерресорна сарадња у креирању образовних политика.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Унапређивање истраживачке праксу у циљу доношења одлука заснованих на подацима и успостављање националног система индикатора за праћење система.	Нису дефинисане специфичне акције осим у оквиру подсистема у образовању кроз акције: - ВА-СО - Методологија прикупљања и обраде података у образовању. - ФО-ПУ-02 - Успостављање целовитог информационог система	- Утврђена методологија прикупљања и обраде података за праћење квалитета образовања на свим нивоима, односно усвојена Стратегија развоја статистике у образовању и науци. - Развијен скуп динамичких индикатора за планирање и праћење развоја образовања. - Успостављен информациони	Развијена је мрежа практичара за подршку предшколском васпитању и образовању, као резултат заједничке иницијативе МПНТР, ЗУОВ-а, ЗВКОВ-а и Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду. Јачање успостављене мреже предвиђено је и у оквиру 2. компоненте пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање”. Мрежа практичара је успостављена са циљем: да допринесе унапређивању квалитета и праведности предшколског васпитања и образовања; да пружи подршку установама да даље развијају различите сегменте квалитета и праведности у предшколском васпитању и	1. Није остварен - Није успостављен националан систем индикатора за праћење система.

		систем о стању на нивоу васпитно-образовне установе, локалне самоуправе, школске управе и националном нивоу.	образовању; да подржи развој квалитетних програма и политика; да подржи ширење добре иновативне праксе међу установама; да пружи подршку развоју инклузивне праксе у предшколским установама, васпитним групама, као и на локалном нивоу. - У оквиру пројекта <i>Инклузивно предшколско образовање</i> примењују се и развијени су механизми хоризонталне размене и менторске подршке установама. - У оквиру пројекта <i>Инклузивно предшколско васпитање и образовање</i> (подкомпонента 2.3.6.) реализоване су активности међу којима су и: истраживање пракси предшколских установа у самовредновању (урађен Извештај са препорукама који представља основ за припрему Водича за самовредновање рада ПУ); развијена методологија за прикупљање података о квалитету рада ПУ; селектовано је и ангажовано 30 лиценцираних евалуатора	
--	--	---	--	--

			за снимање почетног стања квалитета рада предшколских установа. Започето је прикупљање података на изабраном узорку од 25 ПУ из 12 различитих школских управа (15.43% од укупног броја јавних ПУ), а за потребе израде студије о почетном стању у предшколским установама. Унутар ових 25 ПУ, евалуатори су посетили 187 објеката, анкетирали око 2.500 испитаника (родитеља и запослених у ПУ, укључујући управу ПУ). На основу прикупљених података биће сачињен Извештај о почетном стању, који ће бити важан како за праћење развојног циља пројекта, тако и за систем у целини.	
2. Успостављени механизми на националном и локалном нивоу за координисано спровођење стратешких политика и мера треба да остваре пуну ефикасност	Нису дефинисане специфичне акције осим начелно кроз активност: • ВА-СО - Методологија прикупљања и обраде података у образовању.	• Утврђена методологија прикупљања и обраде података за праћење квалитета образовања на свим нивоима, односно усвојена Стратегија	- Урађене су измене и допуне Закона о предшколском васпитању и образовању (ПУ-ПШ01) којима је овај закон усаглашен са изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, посебно у делу вођења евиденције о деци у предшколској установи.	2. Делимично остварен - Процес успостављања јединственог информационог система је у току.

пре свега на нивоу прикупљања релевантних података о деци и формирању валидне образовне статистике која ће омогућити планирање развоја система засновано на подацима, оптимизацију мреже установа, програма и услуга, праћење и мерење ефекта рада у циљу постизања праведнијег обухвата, обезбеђивања квалитета и одговарајућег васпитног утицаја на дете, у складу с потребама детета и породице.	ПУ-ППШ-01- Усаглашавање законске регулативе друштвене бриге и предшколског васпитања са СРОС.	развоја статистике у образовању и науци. - Развијен скуп динамичких индикатора за планирање и праћење развоја образовања. - Ревидирани и хармонизовани законски и подзаконски прописи о друштвеној бризи о деци и о предшколском васпитању који ће омогућити примену стратешких мера из СРОС.	Вођење евиденције је детаљно прописано Правилником о врсти, називу, садржају и изгледу образаца евиденција и јавних исправа и начину њиховог вођења, попуњавања и издавања у предшколској установи којим је прописана сукцесивна обавезност његове примене, а у складу са динамиком увођења и примене нових Основа програма предшколског васпитања и образовања. - У оквиру пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање” развијен је Просветни картон – „Лична карта предшколске установе” за прикупљање података у оквиру апликације „Доситеј”.	
3. Озваничена је међуресорна сарадња кроз успостављање републичких и локалних механизма одрживости (као што су међуресорни споразуми о сарадњи, тела и радне структуре), како би се у заједници планирали и развијали интегрисани програми и услуге с	ПУ-ППШ08- Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања	Успостављен систем ДБПВО усклађен са потребама локалног становништва, уз уважавање стандарда квалитета путем инструмената имплементације	- Значајни резултати постигнути су у оквиру пројекта „Вртићи без граница 3 – подршка унапређивању система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања на локалном нивоу”. Он је реализован од 2016. до 2018. године у сарадњи УНИЦЕФ, МПНТР	3. Није остварен - И даље недостају концептуална и законодавна решења у погледу успостављања високо-функционалног система друштвене бриге и предшколског васпитања и образовања, као и прецизно дефинисани механизми и јасне смернице уз помоћ којих би се успоставила боља координација различитих ресурса у систему који није

прилагођеном понудом детету и породици, посебно када је реч о специјализованим и посебним програмима и услугама, а које обухватају утицај свих релевантних ресора (и надлежних институција и управних структура)		као што су усаглашавање законске регулативе и њена примена, доношење одлука локалних самоуправа, развијање програма обуке локалних самоуправа за успостављање система ДБПВО као и израда анализе различитих модела интегрисане бриге о деци.	и ЦИП – Центар за интерактивну педагогију. Општи циљ пројекта односио се на унапређивање квалитета друштвене бриге о деци и ПВО кроз јачање капацитета локалне самоуправе да у сарадњи са ПУ и другим актерима, ствара услове за шире укључивање деце у квалитетне програме. - Током 2018. године, за потребе реализације пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање” оформљене су две јединице: Јединица за управљање пројектом при Министарству просвете, науке и технолошког развоја, у чијој је надлежности координација свих активности на спровођењу пројекта, као и Централна фидуцијарна јединица при Министарству финансија, која је задужена за све набавке и финансијско управљање током пројекта. - Ради ефикасније реализације пројекта и праћења остваривања резултата оформљена су два саветодавна тела: Радна група, која пружа техничку	у довољној мери нормативно регулисан. Концепција система друштвене бриге и предшколског васпитања и образовања није јасно представљена на нивоу стратешког документа и недостају јаснији механизми којима би се успоставила већа координација различитих ресора у систему који није у довољној мери нормативно регулисан.
---	--	---	---	---

			експертизу Јединици за управљање пројектом, чине је стручњаци МПНТР-а и укључује контакт особе у Министарству за сваку од компоненти пројекта и Консултативна група, коју чине представници релевантних министарстава и институција и која даје опште савете и смернице о политикама у области ПВО, повезаним програмима и грантовима и другим активностима на локалном, регионалном и националном нивоу. - Током 2018. године представници МПНТР започели су консултативни процес са представницима 35 ЈЛС у циљу идентификације могућности за унапређивање квалитета и повећања обухвата деце ПВО. - У току је остваривање различитих активности у оквиру пројекта Инклузивно образовање и васпитање и пројекта „Подршка реформи система предшколског васпитања” - ИПА 14.	
--	--	--	--	--

Идентификовани правци даљег развоја	Упркос различитим спроведеним активностима и оствареном напретку на нивоу система предшколског васпитања и образовања и даље је присутна разлика у погледу обухвата у зависности од старосне групе деце, као и мањак капацитета установа да приме сву децу (примера ради у 2019. години 6.740 деце остало неуписано због попуњености капацитета упркос значајном повећању капацитета ПУ и повећаног броја објеката). У контексту праведности и даље су приметне две негативне појаве: разлике између јединица локалне самоуправе (ЈЛС) у погледу обухвата деце уопште и обухвата деце из ромских насеља у Србији (која су у највећој мери искључена из ПВО). Анализа укупних мера које се тренутно спроводе у предшколском образовању указује на то да њихова успешна имплементација може значајно допринети даљем развоју. Тренутно се улажу додатни напори у погледу решавања изазова у погледу обухвата и праведности предшколског васпитања и образовања у Србији кроз два кључна пројекта – „Инклузивно предшколско образовање и васпитање” и „Подршка реформи система предшколског васпитања” - ИПА 14 због чега је посебно важно обезбедити механизме праћења остварених резултата и идентификовати препоруке с циљем одрживости и креирања системских решења. Посебно значајна активност у погледу унапређивања квалитета предшколског васпитања и образовања омогућена је од 2018. године усвајањем нове програмске концепције, осмишљавањем плана за њено сукцесивно увођење и обезбеђивањем механизма подршке за њену имплементацију. С обзиром на сукцесивну примену нове програмске концепције до 2022. важно је успоставити систем праћења ефективности и обезбедити разматрање, примену и даље унапређивање припремљених ресурса који треба да подрже њену успешну имплементацију. Такође, потребно је сагледати укупне резултате пројектне подршке до краја 2020. године и обезбедити њихов континуитет, даље унапређивање, одрживост, као и идентификовати кључне изазове и потенцијална решења. Допринос унапређивању и осигурању квалитета очекује се и применом усвојених стандарда компетенција васпитача, нових стандарда квалитета рада установа и сл. Ефикасна и координисана примена ових новина као и развој система праћења њихове ефективности на националном нивоу основни су предуслов објективног сагледавања успешности њихове имплементације и идентификације потреба за даљим унапређивање предшколског васпитања и образовања у погледу квалитета, ефикасности и релевантности. У погледу даљег развоја ефикасности и релевантности постављени стратешки циљеви такође захтевају даљи континуитет у остваривању јер је спровођење неких од кључних активности интензивирано почев од 2018. године, а очекивани резултати у овом тренутку нису остварени. Унапређивање истраживачке праксе у циљу доношења одлука заснованих на подацима и успостављање националног система индикатора за праћење овог система неопходан су правац даљег развоја.
---	---

	Побољшање ефикасности предшколског образовања и диверсификација предшколских програма, такође су, две области код којих се препознаје потреба за даљим унапређивањем и операционализацијом стратешких мера и активности. С тим у вези, важно је уложити додатне напоре у обезбеђивању подршке за ЈЛС у погледу оптимизације локалне мреже вртића и пружања релевантне подршке предшколским установама у развоју и спровођењу кратких и диверсификованих програма како би се успоставила системска решења. Даљи правци развоја потребни су у погледу успостављања механизма на националном и локалном нивоу за координисано спровођење стратешких политика и мера и успостављање републичких и локалних међусекторских механизма одрживости актуелних и будућих иновација. Концептуализација и примена система решавање питања система акредитације предшколских установа такође представљају важно питање.
--	--

2. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за подсистем основног образовања и васпитања

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Обухват деце основним образовањем, на основу података РСЗ-а, је у 2009. години био 94,4%. - Стопа завршавања основне школе 2010. године је била 96,3% (извор: DevInfo). - Константно смањење броја ученика (школске 2000/1. године број ученика је био 711.954 а 13 година касније 565.199) што је последица негативних демографских трендова. - Неприлагођена мрежа основних школа, мрежа која не одговара на демографске промене. - Донета Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи предшколских установа и акта о мрежи основних школа („Службени гласник РС”, број 80/10).			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020	Процена остварености стратешких циљева
1. Обухват основним образовањем није мањи од 98%.	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односе следећа акције: ПУ-ОШ03 Оптимизација мреже основних школа	- Израда нацрта закона и доношење подзаконских аката. - Израда анализе о потребама локалних самоуправа. - Утврђивање критеријума за израду мреже основних школа. - Мрежа школа у Републици Србији усклађена са реалном	- У циљу повећања обухвата, посебно деце и ученика из ромске заједнице донет је подзаконски акт који регулише статус и прописује обавезе педагошких асистената – <i>Правилник о педагошком асистенту и андрагошком асистенту</i> („Службени гласник РС”, број 87/19). - Број педагошких асистената у систему је 229 који се финансирају из буџета РС и 32 који се финансирају из буџета локалних самоуправа. Педагошки асистенти су изабрани по	1.Делимично остварен - Према последњим званичним подацима РСЗ-а из 2018/19. школске године, обухват основним образовањем и васпитањем у РС износи 97% што представља повећање у односу у односу на период пре имплементације СРОС 2020. Процена остварености је изведена на основу низа активности које је предузело МПНТР у циљу повећања обухвата и достизања стратешког циља.

	ПУ-ОШ04 Смањење стопе осипања ученика у току основног образовања	ситуацијом и која задовољава образовне потребе становништва локалних самоуправа. - Израда методологије праћења и мерења раног напуштања система образовања. - Праћење и мерење стопе раног напуштања основна школе. - Израда програма подршке за осетљиве групе. - Јавно доступни извештаји о напуштању основна школе. - Утврђени фактори осипања ученика по категоријама ученика за сваку општину. - Смањен број деце која не завршавају основна школу. - Већа правичност у обухвату деце основним образовањем.	основу јавног конкурса који је МПНТР организовало. - Једна од актуелних мера за повећање обухвата јесу олакшане процедуре за упис у основну школу. Деца из осетљивих група могу да се упишу у школу и без доказа о пребивалишту родитеља и потребне документације. Испитивање детета се врши тек по упису у школу, на матерњем језику (укључује и могућност испитивања на ромском језику) што је регулисано чланом 18. ЗОСОВ-а и чланом 55. Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 10/19 и 27/18 – др. закон). - Донет је <i>Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом</i> („Службени гласник РС”, број 80/18). - МПНТР је 2017. објавило Каталог асистивне технологије, а током школске 2017/2018. године спровело јавну набавку за израду уџбеника прилагођених деци са сметњама у развоју која уче	
--	--	---	---	--

			према прилагођеним или измењеним програмима. - Мрежа основних школа је регулисана чланом 104. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 27/18 – др. закон и 6/20) и Уредбом о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних предшколских установа и акта о мрежи јавних основних школа („Службени гласник РС”, број 21/18). На основу Уредбе, ЈЛС припрема акт о мрежи јавних основних школа на који сагласност даје МПНТР које је и организовало стручне скупове и обуке за запослене у ЈЛС за израду мреже основних школа у складу са Уредбом. - Ипак, 34,75% ЈЛС није било спремно да донесе акт о оптимизацији мреже основних школа. - Реализовани су пројекти који су имали за циљ смањење осипања ученика (нпр. УНИЦЕФ), а постоје И пројекти који су финансирани ИПА средствима за 2013. и 2016.	
--	--	--	--	--

			годину и који се директно или индиректно односе на ову тему. - Реализована је обука за примену инструмента за препознавање ученика у ризику од напуштања образовања (обука од јавног интереса: <i>Обука за планирање, спровођење и праћење мера за спречавање осипања ученика</i>). - На основу годишњих извештаја о имплементацији СРОС 2020 закључује се да се дуги низ година предузимају различите активности подршке ученицима из социјално угрожених средина које дају резултате. Тако је, нпр. обухват ученика у 2019. години из социјално угрожених категорија (прималаца социјалне помоћи) који су идентификовани као корисници бесплатних уџбеника је био већи него у претходној години (15,5%) и износио је 16,5%. - Према подацима РЗС-а школе за ученике са сметњама у развоју похађа 0,9% од укупне ученичке популације основношколског узраста,	
--	--	--	---	--

			што РС сврстава међу државе са најмањим постотком ученика који основно образовање похађају ван типичних основних школа.	
2.а Смањење стопе осипања ученика у току основног образовања. 2.б Стопа завршавања основне школе није мања од 95%.	ПУ-ОШ04 Смањење стопе осипања ученика у току основног образовања	- Израда методологије праћења и мерења раног напуштања система образовања. - Праћење и мерење стопе раног напуштања основна школе. - Израда програма подршке за осетљиве групе. - Јавно доступни извештаји о напуштању основна школе. - Утврђени фактори осипања ученика по категоријама ученика за сваку општину. - Смањен број деце која не завршавају основна школу. - Већа правичност у обухвату деце основним образовањем.	- Смањење стопе осипања је препознато као важан проблем са којим се треба суочити, па је тако у ЗОСОВ-у и то у члану 7. који прописује опште принципе образовања и васпитања наведено да се при остваривању принципа, поред осталог води рачуна о смањењу стопе напуштања система. - У периоду од 2014-2016. године УНИЦЕФ и ЦОП су реализовали пројекта <i>Спречавање осипања ученика из образовног система РС</i>. Током пројекта успостављен је Модел за превенцију осипања који подразумева спровођење механизма за рану идентификацију деце у ризику од осипања, реаговање и реализацију ефикасних мера превенције и интервенције на нивоу школе. - Поред развијених механизма (за рану идентификацију деце у	2.а Остварен - На основу показатеља РЗС-а по којима стопа осипања износи 0,4 у основним школама 2.б Остварен - Стопа завршавања основне школе је 2018. Године била 97% (Извор: DevInfo).

			ризик од осипања, реаговање и реализацију мера превенције и интервенције) као резултат пројекта настале су публикације <i>Како до школе друштвене бриге - студија о ефектима мера превенције и интервенције за спречавање осипања ученика из образовног система Републике Србије</i>, затим <i>Приручник за планирање, спровођење и праћење мера за спречавање осипања ученика</i> и публикација <i>Како до квалитетне допунске наставе – ослонци за унапређење и примери добре праксе</i>. Студија <i>Како до школе друштвене бриге</i> које су као ресурс остављене систему. - Године 2017. акредитована је обука од јавног интереса: <i>Обука за планирање, спровођење и праћење мера за спречавање осипања ученика</i>. - Донето је и неколико подзаконских аката који регулишу статус и задатке педагошких асистената, додатну образовну, здравствену и социјалну подршку ученику.	
--	--	--	---	--

			- Трећа мера СБС-а (секторска буџетска подршка, инструмент ЕУ) има за циљ да различитим активностима допринесе смањењу стопе осипања ученика из система, посебно ученика ромске националности. Активности које су реализоване у оквиру ове мере СБС-а су: доношење правилника о педагошким асистентима, повећан број педагошких асистената у систему (за 50 већи број); активности које се континуирано реализују су: израда акционих планова о смањењу стопе осипања као део школске документације, организовани програми подршке у редовној настави и ваннаставним активностима за ученике ромске националне заједнице и др. Ова буџетска подршка је финансирана ИПА средствима за 2016. годину. - Реализован је пројекат <i>Развој ефикасних услуга у заједници на локалном нивоу у области образовања и социјалне заштите</i> који је, поред осталог, био усмерен на смањење стопе осипања	
--	--	--	---	--

			и раног напуштања образовања на локалном нивоу, као и постизању бољих постигнућа ученика. Пројекат је финансиран средствима ИПА за 2013. годину.	
3. Постојање тима у МПНТР за праћење и извештавање о стању у образовању и васпитању на селу и у осетљивим категоријама деце (обухват, осипање, завршавање школе и квалитет школовања)	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али треба узети у обзир акције: • ВА-СО Методологија прикупљања и обраде података у образовању • ВА-ИО Развој инклузивног образовања	• Утврђена методологија прикупљања и обраде података за праћење квалитета образовања на свим нивоима, односно усвојена Стратегија развоја статистике у образовању и науци. • Развијен скуп динамичких индикатора за планирање и праћење развоја образовања. • Донети и примењени подзаконски акти у функцији подизања квалитета инклузивног образовања. • Квалитетно образовање за сву	- -У МПНТР-у, у оквиру Сектора за предшколско и основна образовање и васпитање формирана Група за образовање мањина, социјалну инклузију и заштиту од насиља и дискриминације. - Наведена Група је последњим актом о систематизацији радних места у МПНТР-у прерасла у посебну унутрашњу јединицу, променила назив у Одсек за људска и мањинска права у образовању. - Није формирана, као посебна група, јединица која би пратила и извештавала о образовању деце на селу. Закон не препознаје као посебну категорију образовање деце на селу, али препознаје праведно, доступно, релевантно и квалитетно образовање за сву децу и ученике.	3. Делимично остварен - Процена остварености је изведена на основу постојања Одсека за људска и мањинска права у образовању (некада Група за образовање мањина, социјалну инклузију и заштиту од насиља и дискриминације) и активности које група спроводи.

		децу, ученике и студенте.	- Донет је Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19).	
4а. Механизми заштите школа са мањим бројем ученика при увођењу финансирања по глави ученика. 4б. Четвороразредне школе које остају у систему треба да буду изузете од механизма финансирања по ученику.	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односи следећа акција: ПУ-ОШ03 - Оптимизација мреже основних школа. У Акционом плану, делу који се односи на финансирање предуниверзитетског образовања не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односи следећа акција:	- Израда анализе о потребама локалних самоуправа. - Утврђивање критеријума за израду мреже основних школа. - Донета подзаконска акта локалних самоуправа. - Утврђен ниво финансијске подршке оптимизацијама уз очување квалитета и права на образовање – економичнија расподела финансирања.	-Донета Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних предшколских установа и акта о мрежи јавних основних школа („Службени гласник РС”, бр. 21/18). Према критеријумима основна школа, као посебна установа може да буде основана за најмање 480 ученика, тј. 16 одељења; може да буде основана и за мање од 480 ученика уколико на удаљености од 2км не постоји друга основна школа или ако се настава реализује на језику и писму националне мањине или двојезично. - Донет Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 73/16, 45/18 и 106/20). Правилник прописује критеријуме и стандарде за	4. Делимично остварен - Процена остварености је изведена на основу донетих подзаконских аката и чињенице да релевантни Правилник спецификује изузетке за школе на приграничном и планинском подручју, кад због малог броја ученика, непостојања путне мреже (којом се могу кретати путничка возила) и велике удаљености између насеља није могуће, на рационалан и економичан начин. Међутим, Правилник не спецификује посебне мере финансирања за четвороразредне школе.

	ФО-ПУ09 - Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика.		финансирање (цена услуга) установа основног образовања и васпитања. Цена услуга, обухвата средства за плате, додатке запослених и социјалне доприносе, текуће расходе (материјалне трошкове), за које се средства обезбеђују из буџета јединице локалне самоуправе, у складу са законом. Цена услуга утврђује се и обрачунава на почетку сваке школске године.	
--	--	--	--	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Унапређивање квалитета
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Наставни програми су садржајно засновани. - У наставном плану су дефинисани обавезни наставни предмети, обавезни изборни наставни предмети и изборни предмети. - Донет Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете Српски језик, Математика и Природа и друштво („Службени гласник РС– Просветни гласник”, број 5/11). - Донет Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 5/10). Општи стандарди су донети за 10 наставних предмета и то: Српски језик, Математика, Историја, Географија, Биологија, Физика, Хемија, Музичка култура, Ликовна култура, Физичко васпитање. Општи стандарди постигнућа су основ за припрему задатака за завршни испит. - Од 2011. године се реализује завршни испит у основном образовању и васпитању. - Почео процес спољашњег вредновања рада установа на основу Правилника о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС”, бр. 7/11 и 68/12). Стандарди квалитета рада школа не обухватају процену ваннаставних активности. - На ПИСА 2012 петнаестогодишњаци из Србије су испод просека ОЕЦД (у математици остварили 449 бодова у читалачкој писмености 446 поена, а у природним наукама 445 поена). - Одређени степен аутономије рада школа постоји али су кључне карактеристике рада детерминисане централно. - Не постоје диверсификовани облици ваннаставних активности.

	• Сви основношколски објекти (матичне школе и издвојена одељења) су опремљена компјутерима (формирани компјутерски кабинети) и из сваке школе је обучен по један наставник. То је отворило могућност за примену ИКТ алата у настави. • Недовољно коришћени механизми евалуације кроз постигнућа школа и ученика. • Организована серија семинара за примену стандарда постигнућа у процесу наставе и учења (2012.).			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020	Процена остварености стратешких циљева
1. Раст квалитета образовног система изражен кроз ПИСА постигнућа	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односе следеће акције: • ПУ-ОШ01 Усаглашавање законских и подзаконских аката у области основног образовања са СРОС. • ПУ-ОШ02 Примена стандарда образовања и њихово усавршавање.	• Усклађени законски и подзаконски прописи са основним поставкама СРОС. • Усавршени сви наведени стандарди. • Масовна примена стандард у школи. • Организовање и спровођење квалитетних система вредновања (националних и интернационалних). • Развијање програма обуке за наставнике за процену постигнућа ученика. • Сваке године ажурирана сазнања о образовним постигнућима ученика као основе за унапређивање образовања. • Усавршени системи за оцењивање знања	- У период од 2017. до 2020. године донет нови сет закона и подзаконских аката који су засновани на стратешким опредељењима – СРОС (закони и подзакони су наведени у другим пољима). - Доношењем подзаконских аката који прописују опште стандард постигнућа за крај првог циклуса и крај основног образовања и васпитања почела је „масовна примена” стандарда (видљиво у плановима рада наставника), као и у Правилнику о стандардима квалитета установе („Службени гласник РС– Просветни гласник”, број 14/18) који у делу планирање и програмирање наставе прописује стандарде постигнућа као обавезан елемент глобалног плана рада наставника. Такође члан 60. ЗОСОВ-а прописује стандарде постигнућа као обавезан елемент програма наставе и учења. - Донети су: Правилник о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Службени гласник РС”, број 78/17); Правилник о општим стандардима	1. Није остварено - Иако је спроведен значајан број активности, постигнућа ученика на ПИСА 2018. (извор: МПНТР, ПИСА 2018 – Извештај за РС) су и даље значајно испод ОЕЦД просека (на скали математичке писмености 448 бодова, на скали читалачке писмености 439, на скали научне писмености 440 бодова), а додатно постигнућа бележе благи пад у односу на 2012 годину.

	• ПУ-ОШ05 Вредновање образовних постигнућа ученика. • ПУ-ОШ08 – Успостављање јединственог систем награда и награђивања ученика због добрих образовних постигнућа на нивоу Републике Србије.	ученика који фаворизују квалитет знања. • Развој изврсности у образовању. • Редовно ажурирана сазнања о образовним постигнућима ученика кроз организовање такмичења и награђивање најбољих као основе за унапређивања образовања.	постигнућа за предмет Српски као нематерњи језик за крај првог и другог циклуса обавезног образовања, општег средњег образовања и образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 55/17). - Завршни испит у основном образовању и васпитању је један од инструмената за вредновање образовних постигнућа ученика. Остварује се на основу <i>Правилника о програму завршног испита у основном образовању и васпитању</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 1/11, 1/12, 1/14, 12/14 и 2/18). Од 2014. године овај испит подразумева проверу постигнућа из српског/ матерњег језика, математике, природних и друштвених наука (историја, географија, физика, биологија, хемија). Извештаје о резултатима завршног испита припрема и објављује ЗВКОВ (https://ceo.edu.rs/izveštaj-o-realizaciji-i-rezultatima). - У оквиру пројекта <i>Развионица</i> (ИПА 2011) урађена је ревизија стандарда али ти ревидирани стандарди нису уведени систем. - Током 2019. године ЗВКОВ је ревидирао стандарде за 12 наставних предмета у основном образовању и васпитању и припремљени документ је за сада интерни документ ЗВКОВ-а.	
--	--	---	--	--

			- МПНТР у сарадњи са стручним друштвима организује такмичења ученика и за сваку школску годину припрема Календар такмичења и смотри ученика основне школе. Поред календара доноси и стручно упутство за организовање такмичења и смотри (доступно на интернет страници МПНТР: http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/01/Stručno-uputstvo-o-organizovanju-takmičenja-i-smotri-učenika-osnovne-i). - РС учествује у међународним испитивањима постигнућа ученика ПИСА и ТИМСС. У ТИМСС истраживању из РС учествују ученици четвртог разреда и постижу резултате изнад просека скале која је постављена на 500 бодова (2015. постигнуће из математике је износило 518 бодова а из природних наука 525 бодова). У ПИСА испитивању (учествују петнаестогодишњаци) постигнућа су далеко испод просека (2018. просечна постигнућа на скали математичке писмености су била 448 бодова, читалачке писмености 439, а научне 440 бодова што је испод ОЕЦД скале која је постављена на 500 бодова). У овом испитивању је учествовало 79 држава а Србија је била на 45 месту. - За вредновање постигнућа ученика важно је и доношење новог <i>Правилника о оцењивању ученика у</i>	
--	--	--	--	--

			<i>основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, број 34/19).</i> - Од школске 2018/2019. године почела је примена планова и програма наставе и учења оријентисана на процесе и исходе учења. - Организоване су и обуке наставника за примену планова и програма наставе и учења. У 2019. Организовано је 583 обуке и обучено је 18.084 наставника.	
2. Ревизија васпитно-образовних програма да би се обезбедила њихова савременост, функционалност, животна и социјална релевантност.	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односи следећа акција: • ПУ-ОШ06 Јачање васпитне функције основне школе	• Дефинисање модела ваннаставних и ваншколских активности. • Успостављање и подршка развоју сарадње школе и локалне заједнице, културних институција, спортских организација, удружења и др. • Развијање и подршка примени свих облика образовних активности које јачају васпитну улогу (школа у природи и рекреативна настава, летње школе и истраживачки кампови...).	- Правилник о плану наставе и учења за први циклус образовања и васпитања (примена почела школске 2018/2019) као остале облике образовно-васпитног рада прописује ваннаставне активности (годишњи фонд је 72 часа за разред) у оквиру којих школа може да реализује активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта. - У другом циклусу основног образовања и васпитања Правилник прописује слободне активности, као један од облика образовно-васпитног рада (недељни фонд 1 час). Школа је у обавези да школским програмом и годишњим планом рада планира 3 слободне активности, а ученик је у обавези да од понуђених слободних активности изабере једну. Школа, ученицима нуди и ваннаставне активности (један час недељно) које могу да буду друштвене, техничке, уметничке, хуманитарне, културне или друге врсте а у складу са	2. Остварен - Процена остварености је изведена на основу свих донетих докумената који доприносе јачању васпитне функције школе, али треба напоменути И то да овај стратешки циљ има трајни карактер.

		• Дефинисање више различитих модела рада школе. • Дефинисан велики број значајних мера за јачање васпитне и других функција школе. • Већи квалитет образовања. • Повећана васпитна функција школе.	просторним и људским капацитетима. - Јачању васпитне улоге школе допринели су и програми наставе оријентисани на остваривање исхода, развијање компетенција и постизање стандард. Примена је почела од школске 2018/2019. године у првом и петом разреду; школске 2019/2020. године план и програм наставе и учења примењивао се у првом, другом, петом и шестом разреду а од школске 2020/2021. године примењиваће се и у трећем и седмом разреду. - ЗОСОВ као елемент квалитета образовања и васпитања у Републици Србији први пут на законском нивоу утврђује кључне компетенције за целоживотно учење, као и опште међупредметне компетенције. - Донет Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школа („Службени гласник РС”, број 30/19). - Донет је нови Правилник којим се утврђује Протокол поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, бр. 46/19 и 104/20). - Почетком 2020. године објављен је приручник <i>Ка сигурном и подстицајном окружењу</i>. - Члан 103. ЗОСОВА-а омогућава школа да оснује ученичку задругу у циљу развијања ваннаставних	
--	--	---	--	--

			активности и предузетничког духа ученика.	
3. Унапређење позиције директора: деполитизација, нова законска регулативе, оснаживање улоге кроз обуке и изградња система евалуације рада директора	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.	Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.	- Члан 122. ЗОСОВ-а прописује услове за избор директора установе образовања и васпитања, као и дужности. Истим чланом закона прописан је испит за директоре који је регулисан <i>Правилником о програм обуке и полагању испита за лиценцу за директора установе образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, број 63/18). Правилником је прописано да обука има циљ стицање компетенција директора у складу са стандардима који су прописани <i>Правилником о стандардима компетенција директора установа образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, број 38/13). - Од доношења Правилника о програму обуке за директоре, МПНТР је организовало више обука и обучено је преко 500 директора, а у плану је да сви директори прођу обуку. Програм обуке остварује ЗУОВ на два начина, и то: интерактивним обукама у групи од највише 30 полазника и индивидуалним учењем на даљину. Интерактивне обуке су реализоване током 2018. године и прве лиценце су већ и додељене. - Током 2018. године донет је <i>Правилник о програму обуке и полагању испита за лиценцу за</i>	3. Делимично остварено - Процена остварености је изведена на основу чињенице да је обука за директоре усмерена ка професионализацији ове позиције у установи.

			директора установе образовања и васпитања, чиме су настављене активности на професионализацији ове позиције. Овим правилником уређени су програм обуке у складу са стандардима компетенција директора, програм испита, начин и поступак полагања испита и остала питања у вези са полагањем испита и стицањем лиценце за директора.	
4. Јачање аутономије школе кроз педагошку аутономију у спровођењу курикулума, флексибилан систем спољашњег вредновања и тестирања, аутономију наставника, јачи однос са локалном заједницом и оснаживање ученичког парламента ⁴	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање, као и у другим деловима који се односе на предуниверзитетско образовање, не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.	Исходи из АП-а који се могу довести у везу са стратешким циљем су: • Унапређивање примене стандарда у школа. • Већи квалитет образовања. • Развијање обука/ програма за примену стандарда. • Успостављање и подршка развоју сарадње школе и локалне заједнице, културних институција, спортских организација, удружења и др. • Сваке године ажурирана сазнања о образовним	- Педагошка аутономија школе је видљива у основним школским документима – развојни план школе и школски програм, као и у плановима рада наставника (глобални, оперативни, дневне припреме). - ЗОСОВ и Закон о основном образовању и васпитању прописују садржај развојног плана и школског програма. - <i>Правилник о стандардима квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 14/18) прописује елементе који чине садржај планова рада наставника, а на наставнику је да их повеже у смислену целину водећи рачуна о узрасним могућностима и интересовањима ученика, потребама и интересима средине у којој је школа. Нагласак је на повезивању исхода са компетенцијама и стандардима, активностима, методама и техникама рада.	4. Остварен - Члан 99. ЗОСОВ-а прописује аутономију установе и наставника као професионалца, а постоји и низ подзаконских аката који регулишу вредновање квалитета (самовредновање и спољашње вредновање).

⁴Овај и претходни циљ представљају групу стратешких циљева који се односе на целокупно предуниверзитетско образовање. Они су детаљније образложени у СРОС 2020 у првом поглављу другог дела СРОС 2020.

		постигнућима ученика као основе за унапређивање васпитања. • Доношење одлука на основу резултата.	- <i>Правилник о вредновању квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС”, број 10/19) прописује процес самовредновања и спољашњег вредновања установе. Током 2019. реализована је обука за трочлане школске тимове за примену образовних стандарда и за процес самовредновања рада установа. Одржане су 192 обуке и обучено је 2202 наставника. - Нови програми наставе и учења, програми оријентисани на исходе учења омогућавају педагошку аутономију наставника и школе. - Школе у складу са развојним планом и другим документима успостављају сарадњу са културним, спортским и другим установама на локалном нивоу – аутономија школе.	
5. Увођење једносменског рада у школама и организовање диверсификованих облика квалитетних ваннаставних школских делатности за ученике	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односи следећа акције: • ПУ-ОШ06 Јачање васпитне функције основне школе.	• Дефинисање модела ваннаставних и ваншколских активности. • Успостављање и подршка развоју сарадње школе и локалне заједнице, културних институција, спортских организација, удружења и др. • Развијање и подршка примени свих облика	- Започео пилот пројекат МПНТР-а <i>Обогаћени једносменски рад</i> (1.09.2019.) у 204 школе и 111 издвојених одељења. Циљ овог пилот пројекта је да омогући садржајнији боравак у школи, од којег ће користи имати ђаци, родитељи и просветни радници. - Школе развијају и организују активности у складу са интересовањима ученика, активности од спорта до развијања компетенција ученика, посебно компетенције за предузетништво.	5. Делимично остварен - Једносменски рад није уведен у све основна школе већ у 17% основних школа као пилот пројекат.

		образовних активности које јачају васпитну улогу (школа у природи и рекреативна настава, летње школе и истраживачки кампови...). Дефинисање више различитих модела рада школе.	- Реализација активности у оквиру овог пројекта је у директној вези са планом наставе и учења – ваннаставне и слободне активности. - Још увек нису познати резултати примене овог пројекта у прошлој школској години, а основни разлога је пандемија COVID 19.	
6. Увођење изборне наставе, конципиране према потребама и условима, која доприноси реализацији васпитно-образовних циљева школе и реализацији мисије основног образовања и васпитања	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односе следеће акције: - ПУ-ОШ01 Усаглашавање законских и подзаконских аката у области основног образовања са СРОС. - ПУ-ОШ06 Јачање васпитне функције основне школе	Исходи који се индиректно односе на стратешки циљ И који су у директној вези са наведеним акцијама. - Усклађени законски и подзаконски прописи са основним поставкама СРОС. - Већи квалитет образовања.	- ЗОСОВ и Закон о основној школа прописују елементе које садржи план и програм наставе и учења и школски програми, а што је у великој мери усаглашено са стратешким опредељењима. - Наставни план, чија реализација се још ове школске године (2020/2021.) примењује у четвртој и осмом разреду, прописује велики број изборних предмета. - Ступањем на снагу Правилника о плану наставе и учења (школска 2018/2019. година у првом и петом разреду) изборни предмети су прерасли у изборне програме и то у знатно мањем броју. - У првом циклусу образовања и васпитања, план наставе учења (примена почела школске 2018/2019) прописује изборне програме Верска настава/Грађанско васпитање (недељни фонд 1 час) и Матерњи језик/говор са елементима	6. Остварен. НАПОМЕНА: Закон омогућава изборност кроз слободне активности у другом циклусу и ваннаставне активности у првом и другом циклусу које установе на основу законских и подзаконских прописа саме планирају (аутономија установе).

			националне културе (недељни фонд 2 часа). Исти правилник прописује као остале облике образовно-васпитног рада ваннаставне активности (годишњи фонд је 72 часа за разред) у оквиру којих школа може да реализује активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта. - У другом циклусу основног образовања и васпитања прописани изборни програми су: Верска настава/ Грађанско васпитање (недељни фонд 1 час), Други страни језик (недељни фонд 2 часа) и Матерњи језик/говор са елементима националне културе (недељни фонд 2 часа). Правилник прописује слободне активности, као један од облика образовно-васпитног рада (недељни фонд 1 час). Школа је у обавези да школским програмом и годишњим планом рада планира 3 слободне активности, а ученик је у обавези да од понуђених слободних активности изабере једну. Школа, ученицима нуди и ваннаставне активности (један час недељно) које могу да буду друштвене, техничке, уметничке, хуманитарне, културне или друге врсте а у складу са просторним и људским капацитетима. - Са листе изборних програма ученика у првом и другом циклусу обавезно бира Верску наставу или Грађанско васпитање, а у другом циклусу, још обавезно бира други страни језик.	
--	--	--	---	--

			- За изборни програм Верска настава/грађанско васпитање ученици се опредељују на почетку циклуса и имају могућност да једанпут у току циклуса изврше замену програма. - Други страни језик ученика бира, са листе коју школа нуди, на почетку циклуса и учи га до краја циклуса (V-VIII разред) без могућности промене. - Поред тога, школа је дужна да обезбеди остваривање обавезних физичких активности за све ученике, као и да понуди листу активности за које се ученици опредељују у складу са својим интересовањима.	
7. Вредновање рада школе мора обухватити и ваннаставне програме	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односе следеће: • ПУ-ОШ02 - Примена стандарда образовања и њихово усавршавање. • ПУ-ОШ05 – Вредновање образовних постигнућа ученика.	Исходи који индиректно доприносе остваривању циља И који су у директној вези са наведеним акцијама су: • Усавршени сви наведени стандарди. • Масовна примена стандарда у школа. • Сваке године ажурирана сазнања о образовним постигнућима ученика као основе за унапређивање образовања.	- Вредновање квалитета рада установе се спроводи на основу <i>Правилника о вредновању квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС”, број 10/19) који прописује поступке у процесу самовредновања и спољашњег вредновања рада установе. Вредновање се обавља у складу са прописаним стандардима квалитета рада установе (<i>Правилник о стандардима квалитета рада установе</i>: („Службени гласник РС–Просветни гласник”, број 14/18). У процесу вредновања (самовредновање и спољашње вредновање) вреднује се и квалитет наставе и учења који подразумева обавезне наставне предмете, изборне програме, допунску и додатну наставу, ваннаставне и слободне активности.	7. Остварен.

			- Правилник о стандардима квалитета рада установе је унапредио стандард у односу на подзаконски акт из 2012. године наглашавајући везу између исхода, компетенција и стандард постигнућа. - Године 2018. у Републици Србији је, први пут после 2004. године, спроведено национално тестирање ученика основна школе. Тестирање је реализовано на репрезентативном узорку ученика VII разреда (око 3000 ученика из 148 основних школа). Тестирањем су била обухваћена три наставна предмета: Историја, Математика и Физика. Извештај о резултатима још није доступан али се очекује да пружи информације о нивоу знања ученика, као и о томе колико и на који начин се учи у школа и који фактори утичу на образовна постигнућа ученика (подаци на основу анонимног упитника за ученике, наставнике, директоре).	
8. Развијање васпитне функције школе кроз: начин на који се образују ученици (избор и квалитет програма, избор метода рада, наставници као модел); ваннаставне и слободне активности ученика, које својом природом и начином реализације нуде одређени систем вредности и моделе понашања; специфичне	• ПУ-ОШ06 - Јачање васпитне функције основне школе.	• Дефинисан велики број значајних мера за јачање васпитне и других функција школе. • Већи квалитет образовања. • Повећана васпитна функција школе.	- Донет већи број подзаконских аката који доприносе јачању васпитне функције школе, као нпр. <i>Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање</i> („Службени гласник РС”, број 46/19); <i>Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада</i> („Службени гласник РС”, број 68/18); <i>Правилник о ближим</i>	8. Није могуће дати прецизну процену остварености – Како је стратешки циљ формулисан на веома уопштен начин и како се у њему огледа индиректан, па тако и тешко мерљив утицај није могуће проценити оствареност овог

могућности у школи (нпр. огледно добро, школска радионица, ученичка задруга) које значајно утичу на васпитавање ученичког односа према раду.			<i>условима за организовање, остваривање и праћење исхране у основној школи („Службени гласник РС”, број 68/18).</i> - Изабрано 200 саветника спољних сарадника по основу конкурса који је МПНТР расписао, а у циљу пружања стручне помоћи и подршке наставницима и школама у обављању образовно-васпитне функције. - МПНТР је кроз више различитих пројеката и програма реализовало средства више од 40.000.000 евра ради побољшања инфраструктуре образовних установа у Републици Србији.	стратешког циља. Такође, недостају релевантни подаци и истраживања (нпр. не постоје подаци о осећању добробити ученика у школи, о школској клими и правилима, на основу којих се прецизно може мерити допринос донетих правилника и напредак на овом пољу). Додатно, циљ је формулисан на такав начин да његово остваривање мора бити перманентно.
9а. Користе се предности информационо-комуникационих технологија и различитих облика учења у он-лине окружењу. 9б. Мера за обезбеђивање квалитета уџбеника и инструктивних материјала јесте њихово вредновање на основу валидних и проверених стандарда квалитета уџбеника и приступачност наставних средстава ученицима (електронски, аудио и други облици уџбеника)	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али следећа акција доприноси остваривању ових стратешких циљева: • ПУ-ОШ01 Усаглашавање законских и подзаконских	• Усклађени законски и подзаконски прописи са основним поставкама СРОС. • Коришћење дигиталних образовних садржаја – дигиталних уџбеника у настави. • Успостављен информациони систем о стању на нивоу васпитно-образовне установе, образовно-васпитне	- Донета подзаконска акта: Правилник о Јединственом информационом систему просвете („Службени гласник РС”, број 81/19); Правилник о ближим условима у поступку доделе јединственог образовног броја („Службени гласник РС”, број 81/19). - Школске 2017/2018. у другом циклусу основног образовања и васпитања почела је примена иновираних наставних планова и програма који је у систем увео наставне предмете Информатика и рачунарство и Техника и технологија. Ови наставни предмети су и део плана наставе и	9. Делимично остварен - Релевантност активности је висока, али по обиму спроведене активности не обухватају још увек целокупан основношколски образовни систем.

	аката у области основног образовања са СРОС. Акција из дела АП-а која се односи на финансирање образовања И која гласи: • ФО – ПУ02 – Успостављање целовитог информационог система.	установе, локалне самоуправе, школске управе и националном нивоу.	учења који се примењује од школске 2018/2019. - Од школске 2020/2021. у први циклус је уведен наставни предмет Дигитални свет (Правилник о изменама и допунама Правилника о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програм наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања: („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 2/20). - МПНТР је припремило Стручно упутство за организацију и реализацију образовно-васпитног рада у основној школи у школској 2020/2021. години. Овим упутством школе су добиле смернице за организацију и реализацију наставе на даљину. - У циљу унапређивања дигиталних компетенција наставника ЗУОВ је организовао и реализовао више различитих програма стручног усавршавања наставника то: Обука за коришћење дигиталних образовних материјала – реализовано 625 обука, похађало 9492 наставника основних школа; Обука за програмски језик Пајтон – обучено 1035 наставника информатике у основним школама; Обука за достизање дигиталних компетенција – 3389 наставника основних школа је прошло ову обуку како би досегли основни ниво дигиталних компетенција.	
--	---	--	---	--

			- Пројекат Наставни садржаји кроз дигитални уџбеник/дигиталну учионицу настављен је и у 2019. години. Укупан број одељења у којима ученици користе дигиталне образовне садржаје- дигиталне уџбенике је 46.917. - Обуке за коришћење дигиталних уџбеника, обука наставника за активан рад са савременом технологијом и савремено дизајнираним е-уџбеницима; оспособљено је око 2000 наставника првог и петог разреда за активан рад са савременом технологијом и савремено дизајнираним е-уџбеницима. - Донет је нови Закон о уџбеницима („Службени гласник РС”, број 27/18). - Донет је Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби („Службени гласник РС”, бр. 42/16 и 45/18). Допуне овог правилника које су урађене 2018. односе се на стандарде квалитета уџбеника у електронском облику и наставних средстава. - Стандарди су важни за ауторе и издавачке куће, а и основна инструмент су за процес одобравања уџбеника и наставних средстава. - У 2019. години настављена је реализација пројекта Наставни садржаји кроз дигитални уџбеник коме је приоритетни циљ коришћења дигиталних образовних садржаја – дигиталних уџбеника у настави, кроз	
--	--	--	---	--

			набавку и употребу апликационих кодова. - До сада је укупно одобрено 316 уџбеника у електронском облику за први, други, пети и шести разред основног образовања и васпитања, а који се користе/користиће се у оквиру пројекта Дигитална учионица.	
10. Механизми подршке инклузивном приступу у школама	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање, као и у делу који се односи на финансирање предуниверзитетског образовања не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на пружање подршке инклузивном приступу.	Исход из АП-а који може да се доведе у везу са овим стратешким циљем је: • Већа правичност у обухвату деце основним образовањем.	- Србија је у 2019. години обележила десету годишњицу спроведених реформи у циљу повећања доступности квалитетном инклузивном образовању и побољшању образовних постигнућа ученика, посебно из угрожених друштвених група. - Успостављен правни оквир и кључни механизми за имплементацију инклузивног приступа образовању. - Донет је <i>Правилник о критеријумима и стандардима пружања додатне подршке у образовању деце, ученика и одраслих са сметњама у развоју и инвалидитетом у васпитној групи, односно другој школи и породици</i> („Службени гласник РС”, број 70/18) који оснажује подршку коју пружају основне школе. - Донет Правилник о педагошком асистенту и андрагошком асистенту. - Формиране интерресорне комисије за процену додатне подршке на локалном нивоу. - Дефинисани индивидуални образовни планови (ИОП1, ИОП2, ИОП3).	10. Остварен.

			- Укинута категоризација и повећан обухват све деце квалитетним образовањем (деце са сметњама у развоју, тешкоћама у учењу, деце из неподстицајних средина, деце из ромских породица, избеглица и тражиоца азила). - Смањен број ученика у сегрегисаном образовном окружењу уз стално повећање броја деца која се образују по ИОП-у у редовним школама. - Успостављена је интересорна сарадња за управљање, координацију, праћење и имплементацију инклузивних образовних политика. - Унапређени институционални капацитети за инклузивно образовање и васпитање путем: оснаживања запослених у школама за превенцију осипања ученика; саветника спољних сарадника за пружање подршке свим ученицима у учењу кроз процес диференцијације наставе. - Акредитована, као обука од јавног интереса, обука под именом <i>активности за подршку свим ученицима - диференцијација наставе</i>. 180 саветника спољних сарадника, из свих школских управа, је обучено. - У МПНТР-у формирана Група за образовање мањина, социјалну инклузију и заштиту од насиља и дискриминације (сада Одсек за људска и мањинска права). - Унапређене компетенције наставника и повећана партиципација родитеља у	
--	--	--	--	--

			одлучивању о даљем образовању детета. - У сарадњи са СКГО урађен је формат за прикупљање података о раду ИРК. - У оквиру ЈИСП-а развијени су индикатори за праћење приступачности установа и индикатори за препознавање и праћење деце и ученика којима је потребна додатна подршка у образовању. - Реализоване радионице за просветне саветнике у циљу њиховог оснаживања за праћење индикатора инклузивности установа, радионице као подршка мониторинг систему. - Урађен <i>Национални извештај о стању ИО у РС за период 2015-2018.</i> Који је поред осталог дефинисао смернице за даљи развој ИО у РС. - Србија је равноправна чланица Европске агенције за посебне потребе и инклузивно образовање што јој је омогућило да буде укључена у све актуелне пројекте наведене агенције.	
11. На крају основног образовања полаже се завршни испит - мала матура, чије су главне функције да се направи национални биланс ефеката основног образовања и васпитања	• ПУ-ОШ05 Вредновање образовних постигнућа ученика. • ПУ-ОШ07 Анализа искуства и усавршавање завршног испита у основној школа.	• Сваке године ажурирана сазнања о образовним постигнућима ученика као основе за унапређивања образовања. • Доношење одлука на основу резултата. • Дорађен јединствени систем полагања	- Завршни испит у основном образовању и васпитању је испит на државном нивоу. Полажу га ученици на крају VIII разреда писаним путем, решавањем тестова. Полагањем завршног испита ученика стиче право на упис у средњу школу. - У РС је први пут уведен 2011. године и ученици су полагали тест из српског/ матерњег језика и математике а трећи тест је уведен	11. Остварен.

	ПУ-ОШ08 Успостављање јединственог система награда и награђивања ученика због добрих образовних постигнућа на нивоу Републике Србије.	завршног испита, редовне анализе резултата завршног испита као система за евалуацију квалитета рада основне школе и коришћење тих резултата у образовној политици.	2014. године из наука (историја, географија, биологија, физика и хемија). - Регулисан је ЗОСОВ-ом (члан 78.), Законом о основном образовању и васпитању (члан 74.), Правилником о програм завршног испита у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 1/11, 1/12, 1/14, 12/14 и 2/18). - Основ за израду наведених тестова чине прописани стандарди за сваки од наведених наставних предмета. - Извештај о реализацији завршног испита и постигнућима ученика припрема ЗВКОВ и они су доступни на страници овог завода - https://ceo.edu.rs/izveštaji-o-realizaciji-i-rezultatima/. - Анализа постигнућа ученика на нивоу округа указује на то да више од половине округа остварује исподпросечна постигнућа на комбинованом тесту и тесту из српског језика, а да готово две трећине округа показује исподпросечна постигнућа из математике. - Упис ученика је регулисан правилником о упису ученика у средњу школу (сваке године се доноси овај подзаконски акт, а последњи је <i>Правилник о упису ученика у средњу школу</i>: („Службени гласник РС”, бр. 76/20 и 94/20). - Редослед кандидата за упис у средњу школу утврђује се на основу	
--	--	--	---	--

			постигнутог успеха на завршном испиту, општег успеха у VI, VII и VIII разреду и постигнутих резултата на међународним и државним/ републичким такмичењима у VIII разреду (бодује се освојено прво, друго или треће место на такмичењима из наставних предмета који се полажу на завршном испиту). - За праћење постигнућа ученика посебно важно је доношење Правилника о Јединственом информационом систему просвете (прописан је поред осталог регистар ученика) и Правилник о ближим условима у поступку доделе јединственог образовног броја који ће потенцијално обезбедити индивидуалну процену фактора образовних постигнућа ученика.	
--	--	--	---	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3 и 4	Повећање релевантности и ефикасности
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Наставни програми нису усклађени са достигнућима у науци и нису усмерени на развој компетенција ученика. - Наставни процес се претежно реализује путем предавачке наставе. - Форсира се чињенично знање, недовољно се развијају функционална знања код ученика. - Неприлагођена мрежа основних школа демографским кретањима. 4,5% БДП се улаже у образовање.

Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020	Процена остварености стратешких циљева
1. Флексибилност програма: наставници имају аутономију у избору дела наставног садржаја (који није већи од 10%) који би требало да прилагоде карактеристикама услова у којима раде	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односе следећа акција: ПУ-ОШ01 Усаглашавање законских и подзаконских аката у области основног образовања са СРОС.	Усклађени законски и подзаконски прописи са основним поставкама СРОС.	- Донети правилници који прописују план и програм наставе и учења за све разреде основне школе. Планови и програми наставе и учења се сукцесивно уводе од школске 2018/2019. године. - План наставе и учења прописује обавезне наставне предмете и изборне програме, а школа прописује ваннаставне и слободне активности (аутономија школе). - Програми наставе и учења су оријентисани на исходе учења и развој компетенција ученика. - Образовно-васпитни процес у школи се остварује на основу школског програма, документа који школа креира, дефинише, у коме изражава своју аутономију. Управо овим документом наставници имају могућност да покажу сву флексибилност, креативност и умешност у односу на програм наставе и учења који министар доноси на	1.Остварен.

			основу позитивног мишљења НПС-а.	
2. Спровођење оптимизације мреже основних школа која у највећој мери уважава педагошке, културне и шире друштвене разлоге и која ће гарантовати остваривање права на образовање свих категорија становништва, а која ће бити економски најрационалнија	ПУ-ОШ03 Оптимизација мреже основних школа	Мрежа школа у Републици Србији усклађена са реалном ситуацијом и која задовољава образовне потребе становништва локалних самоуправа.	- Донета Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи основних школа („Службени гласник РС”, број 21/18). На основу уредбе јединице локалне самоуправе дизајнирају мрежу основних школа на локалу а минимум за постојање школе је 480 ученика. - ЈЛС пре доношења акта треба да сачине елаборат који садржи развојни план мреже израђен на основу тренда природног прираштаја деце и ученика, као и миграционих кретања у јединици локалних самоуправа за јавне предшколске установе за период од пет година и за јавне основне школе за период од четири, односно осам година. - За доношење акта о мрежи јавних основних школа потребно је мишљење националног савета националних мањина. - МПНТР организовало стручне скупове и обуке за ЈЛС у циљу подршке	2. Делимично остварено. - Процена је изведена на основу податка да све ЈЛС нису донеле акт о мрежи јавних основних школа.

			припреми елабората за оптимизацију мреже основних школа.	
3. Повећање јавног финансирања образовања са текућих 4,5% на 6,0% бруто друштвеног производа.	У Акционом плану, делу који се односи на финансирање предуниверзитетског образовања и васпитања не постоје акције које се односе на овај циљ, али његовом остваривању индиректно доприноси акција: • ФО-ПУ01 – Усвајање буџета са предвиђеним финансијским оквирима на макро, мезо и микро нивоу.	• Проценат издвајања за предуниверзитетско образовање у складу са Стратегијом. • Макро ниво: Постепено повећање учешћа издвајања за образовање у бруто домаћем производу, као и повећање апсолутног износа средстава. • Мезо ниво: Постављање односа улагања у поједине нивое образовања и финансијског оквира у коме се делује. • Микро ниво: Утврђивање нивоа буџетских средстава за предшколско образовање.	- Донет Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 106/20). - Донет Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног и средњег музичког и балетског образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 41/19). - Утврђивање нивоа средстава за текуће расходе (уз поштовање четири критеријума из Стратегије), капиталне издатке и развој образовања по свакој образовној институцији.	3. Није остварено. - Процена је извршена на основу показатеља да нису повећана улагања у образовање, већ да су смањена. Односно, 3,1% БДП се улаже у образовање (DevInfo база, 2018).

Идентификовани правци даљег развоја	На основу вредности на квантитативним показатељима, образовни систем се на већини индикатора не налази на месту које је предвиђено СРОС 2020. Оно што се у највећој мери да приметити јесте одсуство мера које се односе на повећања квалитета образовног система, првенствено мера које се односе на унапређење иницијалног образовања наставника, изградње прилагођеног система њиховог професионалног усавршавања и вредновања њиховог рада, као и развоја новог модела за селекцију и привлачење нових, талентованих наставника.
--	---

Важни стратешки циљеви попут ревизије курикулума нису обухваћени постојећим Акционим планом за спровођење СРОС 2020 што може бити идентификовано као даљи правац развоја. Присутни су помаци у смањењу осипања, али у овој области је потребно даље радити.

Образовни систем у РС, додатно, чекају изазови очувања достигнутог квалитета, као и проширење капацитета за иновацију. Ученичке компетенције мерене међународним тестовима постигнућа (ПИСА) су у благом паду у односу на 2012. годину, што може указивати и на то да су спроведене активности које се тичу унапређења квалитета наставе мале по обиму, иако по садржају и релевантности јако важне, и да се њима није постигло успостављање трајних, системских решења – нпр. тродневна обука за наставнике уместо реформа иницијалног образовања наставника. Стиче се утисак да у оним стратешким циљевима у којима су постојали пројекти са циљем одрживог унапређења образовног система, резултати се дешавају што указује на важност проширења капацитета оних које образовне промене треба да имплементирају.

Смањење улагања буџетских средстава у образовање указује на то да је потребно јаче инсистирати на повећању средстава којима се финансира образовање јер је оно од стратешке важности за даљи развој РС.

Оно што би се могло размотрити је да се уведе систем у коме би школе унапређивале свој рад у односу на резултате са завршних испита. Креирање политика у вези са унапређивањем квалитета образовања треба да буде засновано и на основу резултата ученичких постигнућа, а извештаји ЗВКОВ-а указују на потребу за кореним реформама. Подаци о постигнућу школа треба да буду тајни, познати школама, јер рангирање школа доводи до већег продубљивања и јаза у праведности образовног система што су показала искуства из других земаља.

3. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за подсистем средњег образовања и васпитања

3.1. Анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за средње опште уметничко и гимназијско образовање

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- У поређењу са другим европским земљама у Републици Србији је много мањи удео гимназијског образовања у односу на остало средњошколско образовање (обухват у 2010. години био је 25,38% - 23,35% ученика уписало се у гимназије, а 2,03% у средње уметничке школе. - Географски распоред школа је такав да не обезбеђује доступност и правичност СОУОВ. - Обухват ученика је мали, посебно када је реч о ученицима из осетљивих категорија, деца из осетљивих група и поред својих способности често немају могућности да се образују у гимназијама и уметничким школама (најчешће због лошег социјалног статуса породица које не могу да плаћају трошкове школовања ван места становања). - Не постоје прецизни подаци о броју деце из осетљивих група укључене у овај подсистем средњег образовања. Недостају подаци о проценту ромске деце која уписују гимназију, подаци показују да неки вид средњег образовања уписује само 8,3% ромске деце, а заврши га 6,2% (Roma Education Fund, 2004). Такође, изостају поуздани подаци о броју ученика са инвалидитетом и сметњама у развоју који похађају СОУОВ. - Идентификована је потреба за даљим унапређивањем квалитета тако да одговара на специфичности школовања у СОУОВ.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020	Процена остварености стратешких циљева
1. Повећање обухвата ученика на циљаних 39%	- ПУ-СООЗ-Оптимизација мреже средњих школа. - ФО-ПУ09 - Финансијска подршка	Урађена нова мрежа средњих школа у Републици Србији усаглашена са демографским стањем, са	- Током 2017. и 2018. за потребе доношења акта о мрежи школа реализована је теренска анализа мреже средњих школа. 2018. године донета је Уредба о критеријума за доношење акта о мрежи јавних средњих школа („Службени гласник РС”, број	1. Није остварен - Школске 2019/2020. године од укупног броја ученика у средњем образовању обухват ученика гимназијским образовањем износи 26,7%, а уметничким 2,4%. Посматрано од школске 2010/2011. године присутан је

	оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика • ФО-ПУ07 - Дефинисање изузетака од новог модела финансирања по броју ученика • ВА-СО - Методологија прикупљања и обраде података у образовању.	потребама друштва за појединим профилима и са решењима из Стратегије (повећање обухвата општим образовањем итд.). • Утврђен ниво финансијске подршке оптимизацијама уз очување квалитета и права на образовање - економичнија расподела финансирања. • Састављен списак програма (и/или институција) које би биле изузете од финансирања по новом моделу. • Сагледавање који програми би се нашли на удару приликом примене новог модела финансирања. • Утврђена методологија	21/18). Утврђено је девет критеријума: економски, критеријум једнакоправности, доступности, организациони, статусни, демографски, географски, културолошки и критеријум оптимизације. Утврђени критеријуми омогућавају креирање рационалније мреже средњих школа, спајање малих школа у једну установу (минимални број ученика је постављен на 200, под одређеним условима). - На основу ове уредбе Влада је донела Одлуку о мрежи јавних средњих школа („Службени гласник РС”, бр. 49/18, 62/18 и 94/18). Према овој одлуци програме општег образовања и васпитања оствариваће 107 гимназија; општег и уметничког 39 средњих уметничких школа; програме општег и стручног (односно општег и уметничког образовања и васпитања) оствариваће 44 мешовите школе. - У складу са препорукама СРОС-а током 2019. година урађена је анализа изводљивости увођења обавезног статуса средњег образовања, у којој су анализирани и приказани различити међународни модели увођења обавезног средњег образовања, анализирани су различити подаци у вези с образовањем у Србији	тренд константног, али веома благог повећања обухвата који се односи на гимназијско образовање, док је обухват уметничким образовањем готово непромењен. Тренутни обухват општим средњим и уметничким образовањем износи 29,1% .
--	---	---	--	---

		прикупљања и обраде података за праћење квалитета образовања на свим нивоима, односно усвојена Стратегија развоја статистике у образовању и науци.	(број школа, ученика, наставника, демографски трендови, финансијска издавања за образовање са централног и локалног нивоа и сл.), приказани су ставови различитих заинтересованих страна (представника школа, стручних институција и родитеља). Предложени су различити модели као полазна основа за доношење одлука у будућности.	
2. Омогућавање деци из сиромашних породица и деци са села да се школују у СОУОВ	• ПУ-СО03- Оптимизација мреже средњих школа. • ПУ-СО08- Успостављање јединственог Система награда и награђивања ученика средњих школа због добрих образовних постигнућа на нивоу Републике (у организацији МПНТР) • ПУ-СО09- Успостављање јединственог јавног система фондова и фондација за	• Урађена нова мрежа средњих школа у Републици Србији усаглашена са демографским стањем, са потребама друштва за појединим профилима и са решењима из Стратегије (повећање обухвата општим образовањем итд.). • Изграђен јединствени систем јавних фондова и фондација за подстицање	- Активности током 2020. године посвећене су наставку хоризонталне и пилот вертикалне рационализације мреже школа (односно стварање образовно-васпитних центара), као и континуираном праћењу ефикасности мреже школа ради евалуације девет критеријума и мерења ефеката досадашњих мера. - 2017. године измењен је Правилник о ученичким и студентским кредитима и стипендијама и њиме су утврђени погоднији критеријуми за ученике без родитељског старања, ученике са инвалидитетом и ученике припаднике ромске националне мањине. - Расписивањем Конкурса за доделу ученичких стипендија ученицима средњих школа у РС за школску 2018/2019. годину, у јуну 2018. године, појачана је кампања информисања о блажим	2. Није могуће дати прецизну процену остварености - И даље не постоје свеобухватни подаци и истраживања која би омогућила прецизну процену остварености напретка у погледу укључивања деце из осетљивих група која се школују у СОУОВ.

	подстицање обдарених и талентованих Остваривању овог циља доприноси и следећа акција: • ВА-СО - Методологија прикупљања и обраде података у образовању.	обдарених и талентованих ученика и студената са јасним функцијама у развоју изврсности у образовању. • Утврђена методологија прикупљања и обраде података за праћење квалитета образовања на свим нивоима, односно усвојена Стратегија развоја статистике у образовању и науци.	критеријумима за ученике ромске националности. - Примера ради у 2018. години Фонд за младе таленте доделио је 1624 награде ученицима средњих школа за постигнуте успехе на признатим такмичењима у земљи и иностранству током 2017. године, што представља пораст од 15% у односу на претходну годину. МПНТР такође додељује до 10 стипендија младим истраживачима – ученицима завршних разреда (III и IV) средње школе који су исказали способност у бављењу истраживачким радом и освојили једно од прва три места на међународним олимпијадама знања (светским, европским или балканским), из области математике, физике, информатике, астрономије, биологије и хемије. - Мере афирмативне акције за упис ученика и ученица ромске националности у средњу школу се реализује од 2005, последњи правилник који регулише ово питање је донет почетком 2020. године - Правилник о упису ученика у средњу школу („Службени гласник РС”, број 20/20), и један његов део се односи на упис ученика ромске националне мањине под повољнијим условима а ради постизања пуне равноправности.	
--	---	--	--	--

			Он утврђује неколико афирмативних мера: - Број бодова који ученици ромске националности остваре на основу успеха из основне школе и на основу завршног испита, увећава се за 30% од броја бодова који им недостаје до 100 бодова; - Ученицима који живе у породици која је корисник новчане социјалне помоћи, број бодова који су остварили на основу успеха из основне школе и завршног испита увећава се за 35% од броја бодова који им недостаје до 100 бодова; - Основна школа почев од седмог разреда има обавезу да информише родитеље, односно друге законске заступнике ученика ромске националне мањине о мерилима и поступку за упис ученика у средњу школу под повољнијим условима. - До сада спроведене евалуације показују да примена афирмативних мера за упис ученика ромске националности у средњу школу које су уређене кроз правни оквир показују добре резултате.	
3. Унапређивање квалитета и специфичности школовања у СОУОВ	• ПУ-СО02-Дорада постојећих образовних стандарда и примена • ПУ-С006-Увођење специфичних	• Квалитетније и ефикасније образовање (стандарди су инструменти за те намене) путем остваривања националних тестирања и	- Општи стандарди постигнућа за крај општег средњег и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета донети су 2013. године. За све предмете за које су дефинисани стандарди као важан вид подршке 2015. године објављени су приручници за наставнике.	3. Делимично остварен - Препознаје се простор и потреба за даљим унапређивањем квалитета и специфичности СОУОВ кроз унапређивање: облика и метода рада, флексибилне и богате понуде наставних, ваннаставних и ваншколских активности, већу и

	система вредновања у уметничком образовању ПУ-СО07-Јачање васпитне функције средњих школа	анализе резултата, обуке просветних саветника за пружање подршке, креирање листе саветника – спољних сарадника и сл. - Дефинисани целовити специфични системи вредновања у појединим областима уметничког образовања и васпитања и то како за опште уметничко образовање тако и за специфично образовање уметника (од основног до високог образовања). - Појачавање васпитне и социјализацијске функције школе и превенција социјалних девијација (наркоманија,	- Израђен је програм обуке наставника за примену образовних стандарда за крај средњег образовања „Обука запослених у средњим школама за примену општих стандарда постигнућа за крај општег средњег образовања и васпитања и средњег стручног образовања и васпитања у делу општеобразовних предмета”. Обука је реализована у два циклуса 2016. и 2017. године. - Конкретизован је план рада на ревизији постојећих стандарда постигнућа, као и израда нових кроз пројекат „Државна матура” који се финансира средствима из ИПА фондова за 2015. У септембру 2019. пројекат Државна матура је објавио јавни позив за формирање радних група које ће радити на ревизији постојећих стандарда постигнућа као и на изради нових. Отпочето је са концептуализацијом рада у погледу ревизије. - Развијени су и усвојени општи стандарди постигнућа за предмет Српски као нематерњи језик за крај првог и другог циклуса обавезног образовања, општег средњег образовања и основног образовања одраслих. Као подршка у примени креиран је приручник за наставнике за коришћење стандарда за Српски као нематерњи језик.	функционалнију усмереност на развој међупредметних компетенција, јачање сарадње са различитим институцијама с циљем остваривања циљева и функција СОУОВ (о томе, између осталог, сведоче и резултати првог циклуса спољашњег вредновања, као и резултати ПИСА тестирања). Стратегијом предвиђена модуларизација програма која омогућава индивидуализацију наставе и рад на различитим нивоима тежине није реализована као једна од предвиђених мера. Такође, није остварено ни креирање посебног документа о уметничком образовању од предшколског до универзитетског нивоа. Прилагођен систем вредновања овог вида образовања такође није развијен.
--	--	---	--	---

		насиље итд.) кроз развијање програма ваннаставних, ваншколских и слободних активности; развијање обука школа за нове програме са васпитном функцијом; развијање обука школа за видове сарадње са локалном заједницом и другима; праћење примера добре праксе школа у којима је изражена васпитна функција.	- Од школске 2018/2019. године отпочело је сукцесивно увођење и примена исходно орјентисаних наставних планова и програма. - Реализована су иницијална тестирања за која је ЗВКОВ је припремио тестовне материјале и упутства која су школе преузимале са портала Завода - http://sr-skole.ceo.edu.rs/ - Током 2018. године, по први пут, је спроведено национално тестирање ученика у средњем образовању. Тестирање је спроведено на репрезентативном узорку ученика трећег разреда из 135 средњих школа из три предмета: Математика, Физика и Историја. (резултати су у фази припреме за објављивање, те још увек нису јавно доступни). - Иако су успостављени и примењени критеријуми за избор саветника-спољних сарадника и формирана листа од 200 саветника као приоритетна активности њиховог професионалног деловања није на директан начин дефинисана подршка у примени стандарда. - Завод за унапређивање образовања и васпитања је реализовао трогодишњи пројекат “Јачање васпитне улоге школе”. У оквиру овог пројекта расписан је конкурс за примере добре праксе намењен основним и средњим школама, као	
--	--	---	---	--

			результат конкурса креирана је база примера добре праксе која је доступна на званичном сајту ЗУОВ-а - https://zuov.gov.rs/vannastavne-aktivnosti/. - Допринос јачању васпитне функције школе остварен је и стављањем нагласка на развој међупредметних компетенција кроз увођење изборних програма који имају интердисциплинарни карактер. - Национални оквир вредновања квалитета рада образовно-васпитних установа у првом и другом циклусу садржи неколико индикатора који се односе на јачање васпитне улоге школе и квалитет понуде и остваривања ваннаставних активности у оквиру области квалитета Етос и Подршка. Планирање и програмирање рада школа у погледу јачања васпитне функције школе видљиво је у документима које школа припрема на основу донете законске и подзаконске регулативе. - Донета су два важна подзаконска акта: Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19) као и Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног	
--	--	--	--	--

			рада („Службени гласник РС, број 68/18) Иако нису специфично предвиђене АП у наставку су приказане активности које су реализоване, а релевантне су са становишта остваривања наведеног стратешког циља: - сукцесивно увођење изборних програма од школске 2018/2019. године, - увођење специјализованих одељења: специјализована ИТ одељења, одељења за надарене за физику, биологију и хемију. - увођење интернационалног програма матуре у поједине гимназије.	
--	--	--	--	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Унапређивање квалитета
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Наставни програми су преобимни, по структури и садржају неприлагођени природи ових школа и карактеристикама ученика (универзитетски садржаји дати у нешто мањем обиму и “спуштени” у гимназије). У наставним програмима уметничких школа недовољно су заступљени неки општеобразовни предмети. Проблем представља и неприлагођеност општих предмета појединих дисциплина специфичним захтевима уметничких школа. Прави облик изборне наставе или модуларизације наставе не постоји у СОУОВ. - Присутна је доминација предавачке наставе што представља двоструку проблем - таквим приступом не могу се остварити циљеви СОУОВ, а тиме се и потпуно занемарују развојне компетенције овог узраста, постојеће се недовољно користе, а неке значајне нове се не развијају. - У највећем броју школа у СОУОВ постоји значајан дисбаланс између наставних и ваннаставних активности. - Наставници у средњим школама нису довољно добро припремљени за психолошко-педагошки рад с ученицима, нису обучени за примену савремених концепција учења/наставе. Недостаје свеобухватна концепција образовања будућих наставника (квалитетна селекција, стипендирање, менторски рад и стално праћење). - Идентификована је потреба за развојем идентитета и специфичног профила школа, обезбеђивање подршке за остваривање јавне делатности школе кроз интензивнију и продуктивнију сарадњу са локалном самоуправом, јачање школског Етоса, стварање ученичких клубова, стварање услова за развој, проверу и увођење образовних иновација и

	сл. Присутна је ретка, скромна и неслаборирана сарадња школа с културним, научним и другим организацијама и институцијама, па будућа културна и интелектуална елита нема прилику да се среће с носиоцима културног и научног живота у својој средини, да развија другачије потребе и навике и повезује ваншколска знања и умења са школским. • Већина школа не испуњава неопходне просторне, хигијенске и друге услове. Неопходна су улагања у намештај, лабораторијску и другу опрему, дидактичка средства, опремање библиотека, атељеа, медијатека, простора за младе и сл.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020	Процена остварености стратешких циљева
1. Унапређивање квалитета образовно-васпитних програма путем увођења нових програма, изборне наставе, увођење интернационалних гимназија, трансдисциплинарности и сл.	• Нема дефинисаних акција.	• Нема дефинисаних очекиваних исхода.	- Кључне спроведене активности односе се на: промену курикуларне парадигме (развој нових планова и програма наставе и учења усмерених на остваривање исхода, развој компетенција и постизање стандарда), изборност (увођење 12 нових изборних програма), интердисциплинарност (превазилажење предметних граница путем увезивања различитих дисциплина у смислене целине с циљем развијања функционалних знања и компетенција ученика) и доступност у увођењу ових новина (све наведене промене уводе се sukcesивно почев од школске 2018/2019. године). - Након што је 2018. године ступио на снагу нов Правилник о програма наставе и учења за први разред гимназије, 2019. године је усвојен Правилник о програму наставе и учења за други разред гимназије. Позитивно мишљење НПС добили су програми за трећи и четврти	1. Остварен. НАПОМЕНА: У оквиру овог специфичног циља остварене су прве веће промене у оквиру гимназијског образовања у последњих 20 година. Концептуализација кључних активности је остварена до 2020. године, али њихова примена подразумева sukcesивно увођење као би се промена односила на све ученике. Посебно је важно обезбедити праћење ефективности ових важних новина, као и подршку и ширење примера добре праксе у погледу реализације изборних програма у гимназијама. У погледу уметничког образовања овај стратешки циљ није остварен, те постоји потреба за даљим уз уважавање његових специфичности.

			разред гимназије, а њихова припрема за објављивање у форми правилника је у завршној фази. Током 2019. године припремљен је план и програм наставе и учења за први разред гимназија за ученике са посебним способностима за биологију. Започета је и припрема ревидираног плана и програма наставе и учења средњег музичког образовања и васпитања. - Наставници су током 2018. и 2019. године прошли системске обуке за примену нових програма у организацији МПНТР и ЗУОВ-а. - Током 2020. године, предлози плана програма наставе и учења првог разреда гимназија за ученике са посебним способностима за математику, филолошке науке, физику, рачунарство и информатику и плана и програма наставе и учења средњег музичког образовања и васпитања су припремљени и добили су позитивно мишљење НПС-а, програми наставе и учења првог разреда гимназија за ученике са посебним способностима за историју и географију, сценске и аудио-визуелне уметности и спортску гимназију, као и предлога програма наставе и учења за други разред гимназија за ученике са посебним способностима за биологију и хемију ће бити развијени у наредном периоду.	
--	--	--	---	--

			Изазови у овом погледу односе се на непостојање стандарда и општих и специфичних предметних компетенција за поједине предмете. - Током школске 2019/2020. године гимназијалци су у I и II разреду били у прилици да изучавају неки од следећих изборних програма: Језик, медији и комуникација, Појединац група и друштво, Здравље и спорт, Образовање за одрживи развој, Примењене науке и Уметност и дизајн. Ови предмети изучавају с једним часом недељно (годишњим фондом од 36 часова). Увођењем ових шест изборних програма укупно 15% курикулума у прва два разреда има изборни карактер. У наредне две школске године, у оквиру понуде за III и IV разред, са два часа недељно, у образовно-васпитну праксу уводи се већи број нових изборних програма: Образовање за одрживи развој, Уметност и дизајн, Примењене науке 1 (усмерене ка медицинским наукама), Примењене науке 2 (усмерене ка техничким наукама), Основи геополитике, Економија и бизнис, Религије и цивилизација, Методологија научног истраживања и Савремене технологије. Као кључне карактеристике свих наведених програма издвајају се	
--	--	--	---	--

			интердисциплинарни карактер и усмереност на остваривање исхода и развијање компетенција кроз различите активне методе попут пројектне наставе, истраживачких активности и слично. - Донет је Правилник о остваривању образовно-васпитног рада у гимназији по програму интернационалне матуре („Службени гласник РС”, бр. 93/19, 7/20) који уређује сва питања од значаја за остваривање овог општеобразовног међународно верификованог програма који се остварује као посебан доуниверзитетски програм образовања и васпитања у трајању од најмање две године (организација образовно-васпитног рада, услови за упис ученика, програм и испити, оцењивање, издавање јавних исправа, услови за наставнике, финансирање и сл. - Уведен је програм интернационалне матуре (International Baccalaureate Diploma Programme - IBDP) у неколико гимназија у Србији. У 2019. години три гимназије су ауторизоване, финансиране су и реализоване обуке наставника и опремљени су кабинети у складу са ИБО (International Baccalaureate Organisation) стандардима.	
--	--	--	--	--

2. Унапређивање васпитне функције школе	ПУ-СО07-Јачање васпитне функције средњих школа.	- Појачавање васпитне и социјализацијске функције школе путем развијање програма ваннаставних, ваншколских и слободних активности; развијање обука школа за нове програме са васпитном функцијом; развијање обука школа за видове сарадње са локалном заједницом и другима; праћење примера добре праксе школа у којима је изражена васпитна функција. - Превенција социјалних девијација (наркоманија, насиље итд.)	- Завод за унапређивање образовања и васпитања је реализовао трогодишњи пројекат “Јачање васпитне улоге школе”. У оквиру овог пројекта расписан је конкурс за примере добре праксе намењен основним и средњим школама, као резултат конкурса креирана је база примера добре праксе која је доступна на званичном сајту ЗУОВ-а - https://zuov.gov.rs/vannastavne-aktivnosti/ - Донета су два важна подзаконска акта: Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19) као и Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Службени гласник РС, број 68/18). - Национални оквир вредновања квалитета рада образовно васпитних установа у I и у II циклусу садржи неколико индикатора који се односе на јачање васпитне улоге школе. Планирање и програмирање рада школа у погледу јачања васпитне функције школе видљиво је у документима које школа припрема на основу донете законске и подзаконске регулативе.	2. Није могуће дати процену остварености - За прецизну процену остварености овог стратешког циља недостају подаци на системском нивоу, као и свеобухватна истраживања и евалуативне студије.
--	---	---	---	---

3. Дорада стандарда ученичких постигнућа у целини и за појединачне предмете	ПУ-СО02-Дорада постојећих образовних стандарда и примена	Квалитетније и ефикасније образовање (стандарди су инструменти за те намене) на основу инструмената имплементације као што су: израда базе задатака за национална тестирања образовних стандарда, измена наставних планова и програма како би били исходно оријентисани и усмерени на остваривање стандарда, организација националних тестирања и анализа резултата, дорада образовних стандарда на основу анализа, обука саветника за подршку имплементација образовних	- Општи стандарди постигнућа за крај општег средњег и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета донети су 2013. године. За све предмете за које су дефинисани стандарди као важан вид подршке 2015. године објављени су приручници за наставнике. - Израђен је програм обуке наставника за примену образовних стандарда за крај средњег образовања „Обука запослених у средњим школама за примену општих стандарда постигнућа за крај општег средњег образовања и васпитања и средњег стручног образовања и васпитања у делу општеобразовних предмета”. Обука је реализована у два циклуса 2016. и 2017. године. - Конкретизован је план рада на ревизији постојећих стандарда постигнућа, као и израда нових кроз пројекат Државна матура који се финансира средствима из ИПА фондова за 2015. У септембру 2019. пројекат Државна матура је објавио јавни позив за формирање радних група које ће радити на ревизији постојећих стандарда постигнућа као и на изради нових. Отпочето је са концептуализацијом рада у погледу ревизије. - Развијени су и усвојени општи стандарди постигнућа за предмет	3. Делимично остварен - Иако је Акционим планом реализација овог стратешког циља и предвиђених активности планирана за период од 2015. до 2017. године, интензивирање рада на активностима ревизије постојећих и израде нових отпочело је тек 2019. године.
--	--	--	--	--

		стандарда, формирање листе саветника-спољних сарадника у складу са регионалним потребама, обука и успостављање система саветодавног рада и сл.	Српски као нематерњи језик за крај првог и другог циклуса обавезног образовања, општег средњег образовања и основног образовања одраслих. Као подршка у примени креиран је приручник за наставнике за коришћење стандарда за Српски као нематерњи језик. - Од школске 2018/2019. године отпочело је суцесивно увођење и примена исходно орјентисаних наставних планова и програма. - Реализована су иницијална тестирања за која је ЗВКОВ је припремио тестовне материјале и упутства која су школе преузимале са портала Завода - http://sr-skole.ceo.edu.rs/. - Важно је истаћи да је по први пут, током 2018. године спроведено национално тестирање ученика у средњем образовању. Тестирање је спроведено на репрезентативном узорку ученика трећег разреда из 135 средњих школа из три предмета: Математика, Физика и Историја. (резултати су у фази припреме за објављивање, те још увек нису јавно доступни). - Иако су успостављени и примењени критеријуми за избор саветника-спољних сарадника и формирана њихова листа као приоритетне активности њиховог професионалног деловања није на	
--	--	---	--	--

			директан начин дефинисана подршка у примени стандарда.	
4. Увођење једносменског рада	Нема дефинисаних акција.	Нема дефинисаних очекиваних исхода.	Отпочео је пилот пројекат с циљем увођења једносменског рада 2019. године, али њиме нису обухваћене гимназије и уметничке, већ само основне школе.	4. Није остварен.
5. Увођење праћења и контроле квалитета процеса наставе и учења системом спољног вредновања школе, системом евалуирања рада наставника и њиховог напредовања, као и редовним консултативно-саветодавним радом	Нема дефинисаних акција.	Нема дефинисаних очекиваних исхода.	- Област квалитета Настава и учење је једна од области које су предмет самовредновања и спољашњег вредновања квалитета рада школа у оквиру оба циклуса спољашњег вредновања. 2018. године донет је Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС”, број 81/18). У односу на претходно донете правилнике истог назива 2015. и 2016. овај правилник поред активности којима се остварује стално стручно усавршавање (облике; организаторе) и услове и поступак за напредовање и стицање звања, дефинише и већи број звања (педагошки саветник, самостални педагошки саветник, виши педагошки саветник, високи педагошки саветник). - Од 2018. године МПНТР успоставио је листу саветника-спољних сарадника који самостално и у сарадњи са просветним саветницима пружају	5. Делимично остварен - Евалуација рада наставника, као и обезбеђивање различитих облика и врсте подршке захтева даљи континуитет у развоју и осмишљавање механизма који би се учесталије примењивали на системском нивоу. Напредовању наставника у звањима треба посветити већу пажњу и даље развијати систем награђивања и остваривања њихове улоге у погледу подршке развоју квалитета рада школа

			одређене врсте подршке кроз саветодавни рад са школама и наставницима.	
6. Унапређивање квалитета рада школе као установе	Нема дефинисаних акција.	Нема дефинисаних очекиваних исхода.	- Успостављен је Национални оквир квалитета рада школа на коме се заснивају партнерски механизми осигурања квалитета рада образовно-васпитних установа – процес самовредновања и спољашњег вредновања квалитета рада. - Остварен је први циклус спољашњег вредновања квалитета рада школа који је завршен 2018. године. Креиран је Национални извештај о квалитету рада школа од стране ЗВКОВ-а који је доступан на званичној интернет страници - http://vrednovanje.ceo.edu.rs/ - На основу укупних искустава из првог циклуса спољашњег вредновања од стране формиране Радне групе 2018. године ревидиран је Национални оквир квалитета и методологија вредновања. Ревизија је укључила различите иновације с циљем побољшања квалитета оквира и његове веће дискриминативности. Као резултат остварене ревизије ступила су на снагу два нова Правилника- Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 14/18) и	6. Делимично остварен - Резултати првог циклуса спољашњег вредновања указују на конкретне области и стандарде квалитета који су најтеже достижни школама у овом систему. Као најтеже достижни стандарди (на највишем нивоу) за већину гимназија издвајају се они који се односе на праћење напредовања ученика, формативно оцењивање, одговарајући степен индивидуализације, као и на адекватан систем подршке ученицима из осетљивих група. Важно је напоменути да се готово исти закључак односи и на средње стручне, али и основне школе. Индикативан је податак да, према проценама евалуатора, посматрано на нивоу свих средњих школа, само 14,4% њих на највишем нивоу подстиче образовни напредак ученика, односно континуирано доприноси већој успешности ученика. Други циклус спољашњег вредновања поставља сложеније захтеве кроз оквир квалитета и представља смернице даљег

			Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС” – Просветни гласник”, бр.10/19). - Од октобра 2019. отпочео је други циклус спољашњег вредновања. - ЗВКОВ је у 2019. години наставио с реализацијом пројекта „Подршка школама након процеса спољашњег вредновања”. Крајем 2019. године одржана је обука просветних саветника и саветника-спољних сарадника који ће у другом полугодишту школске 2019/2020. године подржати укупно 42 основне и средње школе које нису оствариле одговарајући ниво стандарда квалитета рада (оснаживање запослених за остваривање рефлексивне праксе, самовредновање наставе и учења, ефективног развојног планирања, као и остваривање сарадње и хоризонталног учења међу колегама једнаких по позицији и образовању).	развоја квалитета рада ових школа. Развој Националног оквира квалитета рада школа није прилагођен специфичности уметничких школа. Потребно је осмишљавање и јачање механизма подршке школама у њиховом развоју.
7. Унапређивање квалитета просторних, хигијенских и др. услова за наставу и учење с циљем остваривања модерних наставних метода и образовно-васпитних циљева	• Нема дефинисаних акција.	• Нема дефинисаних очекиваних исхода.	- Донет је Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме и наставних средстава за остваривање плана и програма наставе и учења у гимназији („Службени гласник РС”, бр. 11/17,13/19).	7. Делимично остварен - Не постоје прецизни подаци на нивоу система у овом погледу. У одређеним срединама остварена су улагања и помаци у обезбеђивању услова рада гимназија и уметничких школа, али постоји потреба и простор за даљим унапређивањем. Потребно је даље јачање капацитета школа у погледу

				обезбеђивања и функционалне примене савремених ИКТ технологијама с циљем остваривања модерних-наставних метода и васпитних циљева.
--	--	--	--	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ 3 и 4		Унапређивање релевантности и ефикасности		
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.		• Није довољан обухват ученика СОУОВ, учешће гимназијског образовања је међу најнижим у Европи. • Ученици нису у довољној мери припремљени за наставак школовања на Универзитету. • Резултати националних и међународних тестирања показују да ученици не овладавају у довољној мери потребним компетенцијама, не стичу разноврсна, богата, применљива знања и умења као и општу културу. • Гимназије су изгубиле свој специфичан идентитет институција које добро припремају и воде на универзитет. • СОУОВ би требало да има једну од централних улога у подизању процента становништва с високим образовањем у Републици Србији и формирању интелектуалне и културне елите земље, • Не постоји могућност континуитета у школовању балетских уметника и педагога и сл.		
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020	Процена остварености стратешког циља
1. Обезбеђивање квалитета образовних постигнућа ученика и одржавање и даље развијање постојећих система националних и међународних тестирања као и редовно анализирање добијених резултата и креирање препорука за унапређивање наставе и учења и образовне политике	• ПУ-СО04-Вредновање образовних постигнућа ученика.	• Процена квалитета образовања заснована на резултатима вредновања путем инструмената имплементације као што су: вредновање образовних постигнућа ученика, конструисање инструмената за	- Спроведена су различита међународна и национална испитивања у овом периоду. Припремљени су извештаји с приказом резултата и препорукама за унапређивање.	1. Делимично остварен - Доношење одлука на основу доказа (резултата анализа и истраживања) захтева унапређивање и успостављање система у том погледу.

		тестирање и рецензије постојећих, анализа резултата, анализа коришћења резултата у променама образовне политике, успостављање процедуре за осигурање квалитета инструмената за тестирање и квалитет анализа. Успостављен систем доношење одлука на основу доказа (резултата анализа и истраживања).		
2. Дефинисање концепције опште и уметничке матуре као дела целовитог система оцењивања у току средње школе у функцији подстицаја за подизање квалитета рада у СОУОВ у свим областима и критеријум за улазак у високо образовање	ПУ-СОО5-Развој система завршног испита у средњем образовању: опште, уметничке и стручне матуре	Успостављен јединствен систем полагања свих врста завршног испита и почетак примене тог система путем следећих инструмената имплементације: израда нацрта закона и доношење подзаконских аката;	- Донети је Правилник о програму опште и уметничке матуре („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/17). - С циљем осигурања квалитета организације и имплементације екстерног матурског испита почетком 2019. почела је реализација трогодишњег пројекта „Државна матура” (ИПА 2015) са циљем пружања подршке институцијама система у организацији и даљој операционализацији државне	2. Делимично остварен - Развијен је и операционализован концепт опште и уметничке матуре као екстерног испита који ће имати сертификациону, селекциону и евалуативну функцију, али још увек није дошло до његове примене у практичним оквирима. МПНТР је с циљем успешне имплементације ове

		• развијање модела завршног испита; успостављање везе са високом образовањем у процесу припреме и реализације матуре; • развијање система праћења квалитета матуре; • израда мапе увођења матуре и примене резултата.	матуре. Различите компоненте овог пројекта односе се на подршку у остваривању широког спектра активности у фази припреме, пилотирања и остваривања овог испита (дефинисање организационог модела за припрему и полагање испита, усаглашавање законског и институционалног оквира, припрема инструмената и приручника, развијање стандарда за наставне предмете, обуке радних група, информисање образовне и шире јавности, припрема високошколских установа, припрема пробних тестирања и сл.). У последњој фази, као резултат пројекта, очекује се и анализа спроведених пилот тестирања и формулисање препорука за спровођење државне матуре.	сложене иновације предвидело одлагање, па ће Државну матуру ученици први пут полагати школске 2021/2022. године.
3. Дефинисање критеријума и услова за додељивање статуса изврсна школа (школа изврсности) у СОУОВ оним школама које одлично раде, имају велику педагошку додату вредност и постижу веома добре васпитно-образовне и развојне резултате из различитих области и сарађују са својом средином и референтним институцијама, организацијама и удружењима	• Нема дефинисаних акција.	• Нема дефинисаних очекиваних исхода.	- Донет је Правилник о модел установи („Службени гласник РС”, број 10/19) чиме су створене системске могућности за подршку установама које остварују изузетну образовно-васпитну праксу у складу с општим принципима и циљевима образовања и васпитања у Србији. Циљ успостављања модел установе јесте развој, подржавање, промовисање и преношење примера изузетне образовно-васпитне праксе, која	3. Делимично остварен. - Иако је ступио на снагу Правилник о модел установи до сада изостаје његова имплементација и даљи развој смерница за модел школе, као и развој механизма и подршке за успостављање система хоризонталног учења. Изостало је креирање Стручног упутства као вида подршке школама као и успостављање

			може да пружи смернице за унапређивање и планирање развоја различитих нивоа система образовања и васпитања. Улога модел установе је да постојећу изузетну и иновативну праксу у одређеној области, односно аспект рада, промовише, преноси кроз процес хоризонталног учења и даље унапређује. Правилником су уређени услови за стицање статуса модел установе, а у процесу израде је и стручно упутство као вид подршке установама за покретање и спровођење поступка за стицање статуса модел установе.	механизма за праћење ефективности циљева и функција модел школа. Такође, изостала су прилагођавања у погледу одговора на специфичности уметничких школа.
4. Развити специфичне системе вредновања у уметничким школама који би били у сагласности с природом уметничких дисциплина (изложбе, концерти, представе, конкурси, националне и локалне награде и сл.)	ПУ-СОО6-Увођење специфичних система вредновања у уметничком образовању	Дефинисани целовити системи вредновања у појединим областима уметничког образовања и васпитања и то како за опште уметничко образовање тако и за специфично образовање уметника (од основног до ВО) путем инструмената имплементације као што су дефинисање специфичних система вредновања	- Нису спроведене активности.	4. Није остварен - Реализација овог циља захтева дефинисање образовних исхода у овој врсти образовања и ангажовање експерата на развијању специфичних система вредновања у различитим доменима уметничког образовања и васпитања.

		у различитим доменама уметничког образовања и васпитања као и успостављање система праћења и вредновања предложених мера.		
--	--	---	--	--

Идентификовани правци даљег развоја	Када је реч о овом нивоу образовања резултати ex post анализе показују да образовни систем очекују изазови осигурања успостављеног квалитета, као и да се препознаје простор и потреба за његовим континуираним развојем с циљем унапређивања и даље присутног раскорака између карактеристика његове функције и актуелног стања. Такође, већа финансијска улагања неопходна су за даљи развој овог нивоа образовања. Гимназијско образовање је почев од школске 2018/2019. године обухваћено првим већим променама у последњих 20 година. Прва генерација гимназијалаца ће школовање у складу с актуелном реформом завршити школске 2021/2022. године, када ће их очекивати и полагање матуре по новом концепту (државна матура). Кључни започети реформски правци (промена курикуларне парадигме, увођење изборних предмета и унапређивање интердисциплинарног приступа) уводе се сукцесивно, па самим тим захтевају континуитет. Припремљен концепт и модел државне матуре такође захтева даљу операционализацију с циљем успешне имплементације у практичним оквирима. Између осталог, у овом погледу значајном се може сматрати и операционализација евалуативне функције овог екстерног вида тестирања на основу националних и школских извештаја о образовним постигнућима с посебним акцентом на дефинисању препорука с циљем успостављања функционалног система доношења одлука на основу доказа. У погледу повећања обухвата идентификује се потреба за континуитетом у погледу евалуације ефеката примене критеријума о мрежи школа како би се обезбедила доступност и праведност у оптималној мери. Обезбеђивање различитих облика подршке деци из осетљивих група који су предвиђени Стратегијом као што су: обезбеђивање превоза ученицима из удаљених крајева; обезбеђивање и плаћање превоза онима који су из сиромашних породица; обезбеђивање ученичких домова или интерната; обезбеђивање школског уџбеничког фонда те инструмената и школске опреме, простора за учење и вежбање ван редовне наставе бесплатног, obroка у школи и сл. и даље захтевају унапређивање како би представљали решења која се примењују на системском нивоу. Такође, потребно је предвидети активности и инструменте имплементације с циљем успостављања функционалног партнерства између школа и ЈЛС у наведеном погледу.
--	---

	Потребно је предвидети развој и имплементацију система праћења и вредновања започетих кључних реформских процеса, као и додатне облике подршке школама и наставницима за даљи развој. Избор модел установа међу гимназијама и уметничким школама и остваривање њихове улоге у том погледу захтева даљу операционализацију, смернице за школе и развој система за праћење ефективности с циљем препознавања и промовисања изузетности у погледу квалитета и успостављања система хоризонталног учења. Јачање васпитне функције школе и даље се може сматрати приоритетним правцем развоја. Уочава се потреба за акредитацијом већег броја квалитетних обука усмерених на јачање васпитне функције школе примерених узрасту и специфичним потребама средњошколаца, као и континуитет приликом прикупљања примера добрих пракси. Такође, потребно је идентификовати установе које могу добити статус модел установе у погледу унапређивања васпитне функције школе и омогућити, подржати и унапредити систем хоризонталног учења између школа. Конкретизација и операционализација приступа у погледу даљег унапређивања квалитет наставе и наставничких компетенција и даље се препознаје као један од потребних кључних правца даљег развоја. Обезбеђивање услова за увођење обавезног средњег образовања такође се може сматрати једним од кључних приоритета. С посебном пажњом требало би размотрити, осмислити и имплементирати концепт и конкретне мере за даљи развој средњег уметничког образовања уз пуно уважавање његових специфичности с обзиром да у том погледу није остварен очекиван напредак.
--	--

3.2. Анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за средње стручно образовање

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Мрежа школа је неадекватна; нема довољних финансијских издвајања и улагања у опремање школа. - Процена на основу података РЗС је била да око 16% младих између 15 и 18 година напусти школу без стицања прве квалификације, те да је стопа осипања из средњег образовања била око 1,1%. Међутим, ако се у обзир узму само трогодишњи профили које обично похађају ученици из осетљивих група, стопа осипања је била скоро три пута већа - 3,1% (на годишњем нивоу). - Систем каријерног вођења и професионалне оријентације није био у потпуности ученицима из маргинализованих група. - Не постоје механизма подршке транзицији из основне у средњу школу као ни мере превенције осипања; нису постојали систематизовани подаци о постојећим обукама на тржишту, као ни подаци о броју одраслих лица који пролазе кроз систем средњег стручног образовања.

Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Минимално 95% оних који су завршили основну школу (88% генерације) уписује неку од средњих школа.	Акције из АП предвиђене у делу о ССОВ не таргетирају специфично повећање обухвата али се оне акције које се односе на бољу доступност и атрактивност профила могу сматрати мерама које индиректно доприносе повећању обухвата. Конкретније: - ПУ-СТ04 – Флексибилна организација наставе - ПУ-СТ05 - Усклађивање мреже стручних школа и понуда образовних програма (профила) са потребама привреде - ПУ-СТ06 – Смање стопе	- Реорганизована и оптимизована мрежа школа. - Уписна политика усклађена са потребама друштва и бројем ученика. - Нови модели организације наставе се примењују у школама. - Смањена стопа раног напуштања образовања. - Утврђени фактори осипања по категоријама за сваку општину. - Унапређење система каријерног вођења и професионалне оријентације али и јачање капацитета ЛПОА за каријерно вођење и саветовање. - Израда методологије за праћење и мерење раног напуштања	- Увођење израде градског/општинског предлога плана уписа и израда предлога плана уписа на нивоу школске управе где су школе дужне да у информациони систем „Доситеј” који је развијен као прва фаза развоја ЈИСП доставе и образложе број и структуру уписа ученика на подручјима рада и образовним профилима/смеровима, а школска управа на основу тога организује састанке са свим релевантним учесницима у процесу: представницима локалне самоуправе, директорима школа, послодавцима, регионалним привредним коморама, филијалама Националне службе за запошљавање, удружењима послодаваца и другима који су битни за одлучивање. - Утврђено је девет критеријума: економски, критеријум једнакоправности, доступности, организациони, статусни, демографски, географски, културолошки и критеријум оптимизације. Утврђени критеријуми омогућавају креирање рационалније мреже средњих школа, спајање малих школа у једну установу (минимални број	1. Остварен – На основу података РСЗ, од школске 2016/17. године више од 95% ученика након основне школе уписује средњу школу (у тој години је проценат био чак 99%), и од те школске године проценат генерације која уписује средњу школу је био скоро 90% (стопа обухвата у години писања СРОС 2020 је била 87,2%). 2. Делимично остварен – У тренутку писања стратегије стопа обухвата четворогодишњим профилима је била 52,7%, трогодишњим 11,9%. По последњим доступним званичним подацима РСЗ-а стопа обухвата четворогодишњим профилима је чак нешто већа него тада (око 55%), док се стопа обухвата трогодишњим образовањем креће у оквиру процента предвиђаног СРОС 2020 (нешто мање од 10%). Међутим, треба нагласити и то да је МПНТР последњих неколико година значајно радило на оптимизацији броја профила у смислу смањивања

	раног напуштања образовања • ВА-СО - Методологија прикупљања и обраде података у образовању Акције везане за промену система финансирања: • ФО-ПУ09 - Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика • ФО-ПУ07 - Дефинисање изузетака од новог модела финансирања по броју ученика	школовања и њена примена. • Утврђен ниво финансијске подршке оптимизацијама уз очување квалитета и права на образовање - економичнија расподела финансирања. • Састављен списак програма (и/или институција) које би биле изузете од финансирања по новом моделу. • Сагледавање који програми би се нашли на удару приликом примене новог модела финансирања.	ученика је постављен на 200, под одређеним условима). - Остваривање активности промоције ССОВ које су остваривали МПНТР, ЗУОВ, ПКС и други актери. - Развој и остваривање Националног модела дуалног образовања што је ученицима у траженим профилима омогућило да почну са праксом код послодаваца уз финансијску накнаду. - Правилником о упису ученика у средњу школу омогућен је упис ученика – припадника ромске националне мањине под повољнијим условима ради постизања пуне равноправности у стицању образовања. - Измењен је Правилник о ученичким и студентским кредитима и стипендијама, у циљу утврђивања блажих критеријума за ученике без родитељског старања, ученике са инвалидитетом и ученике припаднике ромске националне мањине. - Обезбеђене су стипендије за ромске ученике у сарадњи са Ромском образовном фондацијом и појачана сарадња са Националним саветом Ромске мањине како би што више ученика искористило постојеће афирмативне мере. - Обезбеђена је и менторска подршка (201 ментор), током 2015/16, 2016/17. и 2017/18. године у оквиру које ментори пружају директну	броја и четворогодишњих и трогодишњих профила који нису у складу са потребама привреде и интересовањима ученика и увођењу оних који то јесу, те је исправније говорити о томе да је политика уписа пратила реалност и одговарала на потребе контекста у коме се ССОВ остварује што је сврсисходније него праћење стратешког циља постављеног пре скоро деценију.
3. Више од 5% популације одраслих незапослених лица похађа неки од облика ССОВ.				3. Није могуће дати прецизну процену остварености – Осим што сам стратешки циљ није јасно дефинисан (више од 5% популације одраслих незапослених лица похађа неки од облика ССОВ), те није јасно шта се тачно подразумева под категоријом незапослених лица и које податке треба пратити, додатно остаје нејасно да ли је у питању формално или неформално стручно образовање одраслих. Оно што је познато је да подаци РЗС-а показују да је стопа учешћа одраслих у образовању и обукама у 2019. години у Србији на националном нивоу износила

			подршку ромским ученицима и редовно прате статус ученика по свим прописаним критеријумима. - Реализована прва фаза пројекта „Подршка ученицима из осетљивих група у упису у средњу школу,, и настављена друга до 2022. - Мере за превенцију осипања и раног напуштања школовања развијене су у сарадњи МПНТР -а, Центра за образовне политике и УНИЦЕФ-а за основне и средње школе, а кроз пројекат су утврђени и фактори осипања ученика. - Донет је Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања. - Мере које су биле усмерене на обухват одраслих ССОВ односе се пре свега на програме преквалификација, доквалификација и специјализација који се реализују у преко 300 средњих школа.	4,2% али не постоји податак о томе колико од њих је незапослено. Подаци РЗС-а показују и то да је стопа оних који нису у процесу образовања или обуке, а који нису запослени износила 18,9% у 2019. години. Ипак, иако нема званичних података, за очекивати је да се број незапослених одраслих који учествују у стручном образовању повећава јер се повећавају могућности које ова група одраслих има за стручно образовање у смислу повећања броја ЈПОА, а НСЗ нуди и могућности да оствари одређене обуке за које постоји потреба на тржишту рада уколико за њих нема програма које нуде ЈПОА. Такође, последњих година, увидом у годишње националне акционе планове за запошљавање може се закључити да се повећавају издвајања за образовање незапослених у оквиру активних мера за запошљавање и других мера које спроводи НСЗ.
--	--	--	---	---

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Унапређивање квалитета			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Део система који није покривен огледима је застарео - наставни планови и програми нису релевантни, а наставници најчешће не пролазе адекватне програме сталног стручног усавршавања. - Нису све школе добро опремљене, најчешће не располажу адекватном технологијом или простором. - Практични део наставе који се одвија ван школе (ученичка пракса) није довољно добро регулисан и контролисан па квалитет варира. - Не постоји акредитација инструктора који прате ученике током праксе. Послодавци нису мотивисани да узимају ученике на праксу. - Целом систему недостаје Национални оквир квалификација и стандарди квалификација као и програми и завршни испити засновани на истима. „Национални оквир квалификација у Србији – Систем националних квалификација од првог до петог нивоа” је одобрен од Савета за стручно образовање и образовање одраслих и презентован стручној јавности 2014, до тад није било није било ни формираних секторских већа.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Секторска већа су успостављена у другом мандату	ПУ-СТ09 - Дефинисање јасне поделе одговорности, улога и задатака свих носилаца управљања у ССОВ	- На овај стратешки циљ односи се исход Акције ПУ-СТ09 која предвиђа Ефикасније управљање системом ССОВ. - Секторска већа су овде виђена као један од главних актера иако њихово формирање није конкретно издвојено као акција.	- Крајем 2018. године формирано је 12 секторских већа којима Агенција за квалификације пружа стручну и техничку подршку. - Секторска већа су током 2019. године усвојила пословнике о раду, као и програме рада за 2019. и 2020. годину. - Крајем 2019. године договорено је спровођење обука за чланове секторских већа ради унапређења капацитета за спровођење заједничких циљева НОКС у оквиру пројекта „Развој интегрисаног националног система квалификација у Републици Србији”, а прва од обука реализована је у јануару 2020. године.	1. Остварен.

			- Када је реч о додатном дефинисању поделе улога у систему ССОВ важно је нагласити да су одређене надлежности и Савета за стручно образовање и образовање одраслих прешле у домен одговорности МПТНР (доношење планова и програма наставе и учења, доношење стандарда), чиме је савет задржао саветодавну улогу. - Формирани су Савет за НОКС и Комисија за развој и спровођење дуалног образовања Владе Републике Србије, основана на основу Закона о дуалном образовању 2018. године ради спровођења и унапређивања дуалног образовања и трогодишњих вредновања остварених резултата.	
2. Национални систем квалификација је развијен и редовно се ажурира на основу потреба привреде и друштва у целини	• ПУ-СТ01 - Стандардизација испита за стицање квалификација • ПУ-СТ03 - Развој програма образовања на основу стандарда квалификација	• Очекује се побољшање квалитета и релевантности ССОВ и подразумева и израду стандарда квалификација и успостављање каталога националних квалификација на основу којих могу да се развијају програми.	- Закон о националном оквиру квалификација (ЗНОК) усвојен је почетком априла 2018. године, а усвојен је и Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација који ће се примењивати од дана приступања Србије Европској унији. - У 2019. години НОКС је постао званично повезан са Европским оквиром квалификација тј. позитивно је оцењена усаглашеност НОКС са европским оквиром квалификација на основу Извештаја о самопроцени НОКС-а у области високог образовања.	2. Остварен али има трајни карактер јер је потребно стално ажурирати регистар квалификација и развијати стандарде.

			- Израђен је документ „Процедура за развој и усвајање стандарда квалификација” на основу предлога Методологије развоја стандарда квалификације. Овај документ, као и два пратећа прилога „Елаборат о оправданости квалификације” и „Иницијални предлог стандарда квалификације” намењени су подносиоцима иницијативе. - Током 2019. године обезбеђени су неопходни услови за несметано функционисање Агенције за квалификације. - У фебруару 2019. године је започео пројекат „Развој интегрисаног националног система квалификација у Републици Србији” који реализују Агенција, МПНТР и ангажовани експерти, са циљем успостављања и имплементације НОКС-а и усклађивања образовања и обуке са потребама тржишта рада. - Припремљено је неколико предлога правилника (Предлог правилника о развоју стандарда квалификација и Предлог правилника о садржини и начину вођења Регистра НОКС). - У 2019 израђено је нових осам предлога стандарда квалификација, а према новој методологији је унапређено још шест стандарда квалификација. - У априлу 2020. године је донет и Правилник о садржају и изгледу	
--	--	--	--	--

			обрасца иницијативе за развијање и усвајање стандарда квалификације. - У оквиру МПНТР функционише јединствена база квалификација које се могу стећи у Републици Србији, као и интернет сајт посвећен НОКС-у. У бази квалификација која се налази на сајту НОКС евидентирано је 34 квалификација на трећем нивоу НОКС и 61 квалификација на четвртм нивоу НОКС. Све евидентирани квалификације, са ова два нивоа, имају израђен стандард квалификације.	
3. Сви планови и програми су развијени на основу стандарда квалификација, односно стандарда постигнућа за општеобразовне предмете	• ПУ-СТ03 - Развој програма образовања на основу стандарда квалификација • ВА-НОК – Развој националног оквира квалификација	• Побољшање квалитета ССОВ кроз израду стандарда квалификација и израду програма заснованих на њима које осим повећању квалитета доприноси и повећању релевантности ССОВ.	- Према подацима Завода за унапређивање образовања и васпитања, програми се развијају на основу стандарда квалификација и до 2018 је усвојен 71 програм. Према подацима ЗУОВ-а, у току 2019. године је припремљено 11 нових планова наставе и учења и четири образовна профила ради усклађивања са Законом о дуалном образовању. - Укупан број образовних профила са стандардом квалификација у школској 2019/2020. години износио је 95. - Законом о дуалном образовању учење кроз рад ученика је регулисано, а квалитет наставе и учења се осигурава акредитацијом/лиценцирањем компанија укључених у дуално	3. Делимично остварен - Ревидирање програма наставе и учења и израда нових на основу стандарда квалификација је континуиран процес, а треба нагласити и то да се овај циљ континуирано остварује у складу са тренутним капацитетима система, те да постоје доследне активности усмерене на потпуно остваривање циља (односно, остварени су предуслови кроз оснивање Секторских већа и рад АЗК да се сви планови и програми ажурирају). Такође, треба констатовати да је видан значајан напредак у регулисању и унапређивању стручне праксе која је била

			образовање и обуком и лиценцирањем инструктора. - МПНТР припрема Правилник о практичној настави и стручној пракси у средњој школи којим ће се регулисати: начин спровођења наставе кроз вежбе, практичну наставу и професионалну праксу када се она спроводи у школи, код послодавца и комбиновано делом у школи а делом код послодавца; садржај и елементе уговора који школа и послодавац склапају у случају када се практична настава и професионална пракса спроводе код послодавца у обиму од 25% од укупног обима часова практичне наставе и професионалне праксе; друга питања у вези са остваривањем практичне наставе и професионалне праксе.	једна од замерки на квалитет ССОВ.
4. Стандарди компетенција наставника и директора као и стандарди рада установа су у пуној примени	• ПУ- СТ08 - Успостављање система праћења и вредновања ССОВ • Провера компетенција наставника и директора није покривена акцијама у овом делу	• Успостављен систем праћења и вредновања ССОВ што подразумева и усвајање додатних стандарда квалитета рада установа, израду и примену методологије праћења и периодично извештавање.	- Спољашње вредновање стручних школа је спроведено на бази општих стандарда јер још увек нису усвојени посебни стандарди предвиђени стратегијом. - ЗУОВ је 2015. године, припремио Додатне стандарде квалитета рада средњих стручних школа али они нису усвојени. - У периоду од 2015. до 2017. године ЗВКОВ је, у складу са захтевима МПНТР, извршио вредновање 21 образовног профила у систему средњег стручног образовања. - У 2019. године измењени су стандарди за вредновање квалитета	4. Делимично остварен - Сви планирани стандарди су донесени и усвојени те постоји општи оквир за праћење и вредновање квалитета рада установа, али их је неопходно допунити са стандардима који се односе на специфичности стручних школа.

			рада установа и обављене су припремне радње за нови циклус спољашњег вредновања. Ревизија је укључила велики број иновација у оквиру за вредновање. Тако је нпр. смањен број области, смањен је број стандарда, неки стандарди су редефинисани, а други замењени потпуно новим исказима. Редифинисани су и показатељи како би били прецизнији и мерљивији. - У 2019. години остварене су и бројне активности које се односе на обуку запослених у образовању за примену образовних стандарда, као и за процес самовредновања рада установа. - Од кључних правних аката донети су Правилник о вредновању квалитета рада установе који, поред осталог, прописује основна мерила за самовредновање и вредновање, садржај и начин објављивања резултата самовредновања и вредновања као и Правилник о стручно-педагошком надзору који уређује начин вршења стручно-педагошког надзора над радом установа, мерила за вредновање квалитета рада установе, начин вредновања рада просветног саветника и др. - ЗВКОВ подржава школе у процесу самовредновања. Након развијене обуке за самовредновање у сарадњи са МПНТР припремљен је	
--	--	--	---	--

			детаљан план и програм реализације обука за самовредновање за трочлане тимове из основних и средњих школа. Обучено је 98 реализатора који су реализовали укупно 192 обуке. - Током 2018. године донет је Правилник о програму обуке и полагању испита за лиценцу за директора установе образовања и васпитања, чиме су настављене активности на професионализацији ове позиције, након што су још 2013. године донети стандарди компетенција директора. Овим правилником уређени су програм обуке у складу са стандардима компетенција директора, програм испита, начин и поступак полагања испита и остала питања у вези са полагањем испита и стицањем лиценце за директора. Програм обуке остварује ЗУОВ на два начина, и то: интерактивним обукама у групи од највише 30 полазника и индивидуалним учењем на даљину. Интерактивне обуке су реализоване током 2018. године и прве лиценце су већ и додељене.	
5. Спровode се потпуно или делимично екстерна стручна матура и завршни испити као и испити других облика ССОВ	- ПУ- СТ01 - Стандардизација испита за стицање квалификација - ВА-НОК – Развој националног	- Подизање квалитета ССОВ кроз стандардизацију испита за стицање квалификација	- Израдом стандарда квалификације омогућено је праћење и објективно процењивање ученичких компетенција у оквиру сваке квалификације али се још увек чека потпуна примену Закона о	5. Делимично остварен - У току је израда завршних испита по програму државне матуре и стручне матуре те је за очекивати потпуно остварење циља јер се

	оквира квалификација	путем израде стандарда квалификација, успостављање каталога националних квалификација, израду програма завршних испита, обуке за учеснике у испитном процесу, акредитацију екстерних испитивача, израду методологије праћење завршних испита и праћење завршних испита кроз ЈИСП. - Успостављен систем за праћење и вредновање завршних испита у ССОВ.	Националном оквиру квалификација који је усвојен у априлу 2018. године. - Завршни испити се тренутно реализују у складу са методологијом која је развијена за образовне профиле који у датој школској години долазе до завршне године. - У јануару 2019. године МПНТР је покренуло, уз финансијску и техничку подршку ЕУ (ИПА 15), пројекат „Унапређивање квалитета образовања кроз увођење испита на крају средњег образовања” (Пројекат државне матуре, 2019-2021.), који има за циљ да подржи систем образовања за увођење државне матуре на крају средњег образовања. - У јануару 2019. године Влада је успоставила Комисију за праћење активности за увођење државне матуре. - Током 2019. године ЗУОВ је објавио јавни позив за чланове радних група за израду испитних материјала за образовне профиле у средњем стручном образовању у оквиру припреме за спровођење завршних испита 2020/2021. године и стручне матуре 2021/2022. године. - У другој половини 2020. године, око 50 средњих стручних школа ће учествовати у првом пилоту државне матуре.	доследно реализују активности које до њега воде.
--	-------------------------	---	--	--

			- Према подацима МПНТР, генерација која је уписала средњу школу школске 2018/2019. године ће прва полагати нове националне стандардизоване испите на крају средњег образовања и васпитања. - Направљен је програм обуке за све учеснике испитног процеса, а укупно је акредитован 521 екстерни испитивач до 2019.	
--	--	--	--	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3		Унапређивање ефикасности		
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.		• Не постоје системски подаци о ефикасности система, односно броју оних лица који су који су наставили даље школовање по завршетку ССОВ, прошли систем доквалификације, преквалификације или додатне обуке или се запослили. • У 2010. години, на високошколске институције уписано око 63% популације матураната. • ЛИСП <u>није потпуно функционалан па</u> самим тим ни поуздана и обједињена база података о систему ССОВ.		
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. 2020. године четворогодишње средње стручне школе завршава минимално 95% уписаних (37% генерације)	- ПУ-СТ06 - Смањење стопе раног напуштања образовања - ФО-ПУ09 - Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа	- Смањена стопа раног напуштања образовања што осим развоја методологије за праћење осипања и самог праћења укључује и доношење подзаконских аката о каријерном вођењу и саветовању и обука саветника за КВиС у ЛПОА.	- Током 2019. године је започет процес развоја и имплементације јединственог информационог система просвете (ЛИСП) који ће омогућити преглед целокупног тока образовања ученика путем јединственог образовног броја (ЈОБ) (ПУ-СТ08). - Усвојени су Правилник о Јединственом информационом систему просвете и Правилник о ближим условима у поступку доделе јединственог образовног	1. Није остварен – Према последњим доступним званичним подацима из школске 2018/19. године, стопа ученика који завршавају четворогодишње образовне профиле у стручном образовању је била око 85%. Треба истаћи и то да се стопа завршавања школовања разликује међу подручјима рада и да се креће од 99% у подручју рада

	према броју уписаних ученика	- Утврђени фактори осипања по категоријама за сваку општину.	броја . Предвиђено је да се систем повеже са другим системима државне управе, као што је Централни регистар обавезног социјалног осигурања, што ће омогућити праћење свршених ученика на тржишту рада и неопходних основа за усмеравање образовног система који ће бити усклађен са потребама тржишта рада. ЈИСП ће бити интегрисан и са свим регистрима и подрегистрима за које је надлежна АЗК .	Здравство и социјална заштита до 70% у подручју рада хидрометеорологија.
2. Уписује се у високо образовање 40% - 50% оних који су завршили четворогодишње средње стручне школе (15% - 18,5% генерације)	- ВА-СО - Методологија прикупљања и обраде података у образовању	- Израда програма подршке за осетљиве групе и посебних програма СО за тражене квалификације.		2. Остварен - Према последњим доступним званичним подацима из школске 2016/17. године, стопа ученика који настављају образовање је била око 87%.
3. 20% одраслих који су прошли кроз систем обука налази посао или се samozапосљава у периоду краћем од девет месеци			- За сада не постоје системски подаци о стопи раног напуштања средњег стручног образовања и васпитања. Могуће је добити податке од појединачних школа које воде евиденцију о броју ученика који су се исписали из школе јер школа издаје исписницу ученику. Ипак приликом издавања исписнице ученици и родитељи, као ни школе, нису у обавези да наводе разлог исписивања чиме се не зна да ли је ученик напустио образовни систем или је наставио образовање у некој другој школи, те ове податке можемо сматрати непоузданим и несистематизованим.	3. Није могуће дати прецизну процену остварености – Систем на прикупља ове податке.
4. 20% одраслих лица пролази кроз континуирано ССОВ, укључујући и повратнике који су прерано напустили систем образовања и дуготрајно незапослене (обуке, доквалификације и преквалификације) ради стицања прве квалификације или додатне квалификације			- Што се тиче праћења развоја каријере ученика стручних школа након завршетка образовања овај значајни аспект је започет кроз	4. Није могуће дати прецизну процену остварености – Систем на прикупља ове податке али имајући у виду да је стопа учешћа одраслих у програмима образовања и обуке од 4,1% у 2019. испод просека земаља чланица Европске уније за 2019. годину који износи 11,2%, али и испод националног циља од 7%, постављеног у СРОС 2020. готово сигурно се може тврдити да овај циљ није испуњен. НАПОМЕНА: Очекује се да ће праћење бити значајно унапређено успостављањем и

			пилот програма праћења токова школовања и развоја каријере ученика уписаних у неки од профила који су развијени у оквиру ГИЗ пројекта „Реформа средњег стручног образовања”. МПНТР је прикупило податке о току школовања три генерације ученика узоркованих ученика које су се образовале по дуалном моделу образовања. - У циљу успостављања система за праћење стручног образовања, у 2019. години је започет рад на креирању предлога оквира за праћење и вредновање Националног модела дуалног образовања са целокупним сетом инструмената, чије пилотирање је почело исте године, а током 2020. године се очекује наставак рада на у овом пољу. - Како би се пружила подршка и омогућила успешна транзиција ученицима који долазе из депривираних и социјално нестимулативних средина у средњошколски ниво образовања, Центар за образовне политике уз подршку Дечје фондације Песталоци реализује другу фазу пројекта „Заједно ка средњој школи – Подршка деци из осетљивих група у преласку у средњу школу”. - У циљу унапређења понуде, МПНТР је у 2018. радило на	<u>стављањем у пуну функцију</u> ЛИСП-а, којим ће се омогућити преглед широког распона индикатора за праћење ученика кроз систем образовања али и ван њега и за који се очекује да ће током 2020. године постати функционалан. У њему ће се посебно развити модул праћења запошљавања након средње школе, које је до сада само спорадично праћено. Значајну улогу у овом домену имаће употреба Јединственог образовног броја (ЈОБ), која је сада законски уређена и која ће омогућити повезивање база свршених ученика са базама Централног регистра социјалног осигурања преко кога ће се пратити запошљавање и развој каријере на системском нивоу.
--	--	--	---	--

			развоју методологије праћења спровођења програма каријерног вођења и саветовања заснованих на стандардима услуга и у сарадњи са НСЗ омогућило боље информисање за ученике и незапослена лица. - Донет је Правилник о ближим условима о начину рада, активностима и саставу тима за каријерно вођење и саветовање у средњој школи која реализује образовне профиле у дуалном образовању. Тим за КВиС надлежан је за координацију свих учесника у процесу и медијацију између ученика и послодаваца. Рад поменутог Тима за КВиС, дефинисан је Правилником о ближим условима, начину рада, активностима и саставу Тима за каријерно вођење и саветовање у средњој школи која реализује образовне профиле у дуалном образовању. - Током 2019. године усвојен је Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања који, између осталих, примењују школе и друге организацију у образовању одраслих - ЗУОВ је заједно са Радном групом урадио Концепцију Признавања претходног учења у Републици Србији док се на доношење Правилника о	
--	--	--	---	--

			признавању претходног учења још увек чека.	
--	--	--	---	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4		Унапређивање релевантности		
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.		- План уписа не прати потребе тржишта рада. - Политика уписа није усклађена са стањем незапослености.		
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. 2020. године повећан је степен усклађености потреба тржишта рада са понудом квалификација у стручном образовању и обуци на основу сталног истраживања потреба за компетенцијама у оквиру секторских већа	- ПУ-СТ03 - Развој програма образовања на основу стандарда квалификација - ПУ-СТ04 - Флексибилна организација наставе - ПУ-СТ05 - Усклађивање мреже стручних школа и понуда образовних програма (профила) са потребама привреде - ПУ-СТ07 - Укључивање послодаваца у процес програмирања, развоја и	- Унапређење релевантности ССОВ. - Успостављен систем занатског/мајсторског образовања усаглашени са потребама тржишта. - Успостављен систем акредитације мајстора.	- У складу са Законом о НОК-у, формирана су Секторска већа чија је основна функција утврђивање потреба за квалификацијама на тржишту рада у Републици Србији, кроз дијалог и непосредну сарадњу представника света рада и образовања што ће омогућити предвиђени састав секторских већа. - Повезивањем НОКС са Европским оквиром квалификација, квалификације стечене у Србији постају видљиве и упоредиве са квалификацијама стеченим у другим земљама, првенствено земљама ЕУ, чиме се олакшава мобилност оних грађана који желе да наставе образовање, обуку или се запосле у некој другој земљи.	1. Остварен. НАПОМЕНА: Иако је мајсторско образовање у СРОС 2020. виђено као један од елемената повећања релевантности ССОВ, у овој области није било активности већ се релевантност унапређивала дугим механизмима (нпр. увођењем Националног модела дуалног образовања).

	реализације ССОВ • ПУ-СТ02 - Увођење мајсторског образовања • ВА-НОК – Развој националног оквира квалификација • ВА-СО - Методологија прикупљања и обраде података у образовању		- Закон о дуалном образовању је значајно унапредио део који се односи на сарадњу у остваривању учења кроз рад, а послодавци су препознати и као чланови тима за КВиС - У школској 2019/2020. години укупан број образовних профила у дуалном образовању је био 37, од чега су четири била нова и сви ови образовни профили су у складу са потребама привреде, имају израђен стандард квалификације и план и програм наставе и учења који је заснован на исходима. - Послодавци су укључени у прављење плана уписа кроз састанке који се одвијају на локалном нивоу приликом припреме предлога. - С циљем унапређивања квалитета и релевантности стручног образовања Влада и МПНТР су започели активности оснивања десет регионалних тренинг центара који треба да буду подршка реализацији наставе у средњем стручном образовању и васпитању као и неформалном образовању кроз обуке, стручно оспособљавање, доквалификацију и преквалификацију кадрова у складу са потребама тржишта рада. Центри ће бити основани за следеће привредне/индустријске	
--	--	--	--	--

			области: 1) машинство, електротехника и рачунарство (мехатроника), 2) индустријска производња (текстилство, хемија и графичарство, прерада хране), 3) саобраћај, логистика, прерада дрвета и грађевинарство, 4) здравство и социјална заштита, и 5) туризам, угоститељство и сродне услуге. Током 2019. године су, поред идентификованих области, препознати и градови, школе у оквиру којих ће се развијати регионални тренинг центри . У наредном периоду се очекује успостављање тренинг центара.	
2. Мрежа стручних школа рационализована у складу са демографским кретањима и степеном регионалног развоја	- ПУ-СТ05 - Усклађивање мреже стручних школа и понуда образовних програма (профила) са потребама привреде - ФО-ПУ-09 - Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика	- Повећање квалитета и релевантности ССОВ и рационализација трошкова рада средњих школа	- Одлука о мрежи јавних средњих школа донета је у јуну 2018, а измењена је у августу и децембру исте године. Према овој одлуци програме општег образовања и васпитања оствариваће 107 гимназија; програме општег и уметничког образовања и васпитања оствариваће 39 средњих уметничких школа; програме општег и стручног образовања и васпитања, односно општег и уметничког образовања и васпитања оствариваће 44 мешовите школе. Одлука предвиђа и да ће програме различитих нивоа образовања и васпитања или више различитих подручја рада остваривати три образовно-васпитна центра.	2. Делимично остварен - Циљ је делимично остварен јер су урађене анализе и почело се са рационализацијом мреже. Међутим реализација је успорена и кашњењем акција из подсистема финансирања и ФО-ПУ02 и успостављања целовитог информационог система који је кључан за финансирање мреже и доношење одлука заснованих на подацима. НАПОМЕНА – Када је у питању мрежа школа треба имати у виду неколико фактора који доприносе томе да овај очекивани исход из

	- ФО-ПУ03 - Унапређење стручног и финансијског надзора - ФО-ПУ04 - Развијање модела финансирања per capita		- На основу овог акта донесене су одлуке о спајању 14 средњих школа од чега су 4 гимназије, чиме је остварена рационализација броја запослених на општим пословима.	АП још није у потпуности остварен: - Мрежа је делимично оптимизирана - критеријуми постоје али је присутан мањак капацитета у појединим ЈЛС да их примене. - Ни једна од мера усмерених на промену модела финансирања није реализована па тако није постојала ни финансијска структура за адекватну реализацију свих планираних мера.
--	---	--	---	---

Идентификовани правци даљег развоја	Основна слабост система која је заједничка на свим нивоима је одсуство увремењених, објективних и релевантних података о учесницима у систему и ефектима образовних политика. Кључна активност у наредном периоду требало би да буде развој методологије за праћење ученика током школовања како би се испратило колико тачно ученика напусти образовања, а који у току школовања мењају одабрани профил и праћење након школовања како би се проценили ефекти школовања на запошљивост. С обзиром на то да средња школа још није обавезно треба појачати нагласак на мерама превенције осипања и од стране школа захтевати да за ученике у ризику примењују одговарајуће мере подршке. Са локалним самоуправама потребно је разрадити план подршке ученицима из осетљивих група и на годишњем нивоу планирати издвајања за материјалну подршку и превоз најугроженијих ученика. Осавремењивање програма наставе и учења треба да буде праћено редовним вредновањем исхода. Квалитетни и релевантни програми треба да буду основ за повећање атрактивности ССОВ, а њихову промоцију је потребно радити континуирано током године. Послодавци као важан актер могу да се укључују у овакве активности и на тај начин помогну у стварању мотивисаних и квалитетних кадрова за своје потребе.
---	--

	Оптимизација мреже школа треба да буде убрзана али и ојачани капацитети локалних самоуправа за планирање уписа засновано на донетим критеријумима. Каријерно вођење и саветовање је важан систем који мора да постане подједнако доступан за ученике и за одрасле током целог образовног пута а не само приликом одлуке о избору профила или обуке. Образовање одраслих кроз ССОВ мора да буде подједнако релевантно и прилагођено потребама као и ССОВ за редовне ученике. Све формалне препреке за признавање квалификације, преквалификацију или доквалификацију треба да буду идентификована и отклоњене како ви се повећао број корисника. Повезивање НОКС са ЕОК у наредном периоду захтеваће рад на измени постојећих, односно примени нових исправа о квалификацијама које ће садржати информације о нивоу НОКС и нивоу ЕОК.
--	--

4. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за подсистем високог образовања

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- У 2010. било је 19% генерације (од 19 до 30 година) која је обухваћена високим образовањем (РЗС). - У 2010. стопа настављања образовања након завршеног средњег образовања је износила 97,8% (РЗС). - У 2010. број новоуписаних студената износио је 54510 (РЗС). - Око 24% студената уписује струковне студије. - Око 23% популације на узрасту 30-34 године има високо образовање (2012). - Нису у потпуности изграђени механизми за унапређење доступности образовања студентима из осетљивих група. - Не постоје програми за повећања обухвата у приоритетним областима. - Постоји простор за смањење стопе напуштања високог образовања. - Не постоји систем јединствене матуре.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. 40% - 50% оних који су завршили четворогодишње средње стручне школе (15% - 18,5% генерације) и 95% оних који су завршили гимназије (35% генерације) улази у систем високог образовања;	Предвиђене акције из АП не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније: ВО-ЗД01 - Развој система уписа на основне студије на	- Развијен систем уписа на основне студије на основу државне матуре - Дефинисани алтернативни путеви уласка у ВО - Већа доступност ВО - Успостављена веза тржишта рада и високог образовања	- Почео рад на увођењу новог концепта државне матуре. - Законом су омогућене олакшице за студенте који уз рад и студирају у погледу минималног броја остварених ЕСПБ бодова у школској години (30 ЕСПБ), као и дуже трајање статуса студента на уписаном студијском програму (у троструком трајању редовног трајања студијског програма). - У вези са увођењем алтернативних путева уласка у	1. Делимично остварено – На основу последњих доступних података РЗС-а, у 2019. години било је 25,5% генерације (од 19 до 30 година) која је обухваћена високим образовањем, а стопа настављања образовања након завршеног средњег образовања је износила 88,7% (РЗС). НАПОМЕНА: Званична статистика не омогућава у потпуности адекватну процену квантитативних индикатора па

	основу положене матуре • ВО-ЗД02 - Увођење алтернативних путева уласка у високо образовање • ВО-ЗД03 - Приступ другом степену високог образовања • ВО-ЗД04 - Увођење студија уз рад („part time” студије) • ВО-ЗД05 - Осигурање доступности на сва три нивоа студија студентима из осетљивих група • ВО-ЗД06 - Развој програма за повећање обухвата у приоритетним областима • ВО-ЗД07 - Смањење стопе напуштања	• Уведени програми студија уз рад („парт тиме” студије) • Јавно доступни извештаји о напуштању ВО • Смањена стопа напуштања ВО • Утврђени фактори који утичу на осипање • Успостављен систем праћења и подршке студентима из осетљивих група • Повећање обухвата студената из осетљивих група на свим нивоима	високо образовање је донето Стручно упутство за спровођење уписа у прву годину студијских програма основних и интегрисаних студија на високошколским установама чији је оснивач Република Србија за школску 2019/2020. годину („Службени гласник РС”, број 36/19) за школску 2019/2020. годину, којим је обезбеђена већа доступност ВО лица која немају јавну исправу о стеченом средњем образовању. У оваквим случајевима предвиђа се могућност подношења решења о утврђивању стеченог средњег образовања. - Измењен је Правилник о ученичким и студентским кредитима и стипендијама („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 55/13, 27/18 – др. закон и 10/19) и на основу њега се више не примењује критеријум успеха за ромске ученике, ученике без оба родитеља и ученика са инвалидитетом. - Систем уписа на други степен је дефинисан чланом 100. став 7. Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18- др. закон, 73/18 и 67/19).	су коришћени они који су доступни. 2. Делимично остварено - Учешће високообразованих у популацији 30-34. године у 2019. години износило је 33,5%%, што је повећање од преко 8 процентних поена у односу на 2012. годину. 3. Остварен. 4. Није могуће дати прецизну процену остварености – Систем није обезбедио податке на основу којих се може пратити оствареност овог индикатора а који су предвиђени СРОС 2020 и АП: удео студента који одустају након прве године; удео студената који су одустали од студија у односу на укупан број уписаних
2. До 2020. године учешће високо образованих у генерацији 30-34 година износи најмање 35%				
3. Осигурање доступности на сва три нивоа студија студентима из осетљивих група				
4. Смањење стопе напуштања високог образовања				

	високог образовања		- Систем уписа на основу претходних постигнућа прописује свака ВШУ на основу општег акта и конкурса. - У систему постоје афирмативне мере за упис на факултете у форми норми места која се чувају за одређене групе студената на сваком програму. - У систему постоји наменско обезбеђивање 10% смештајних капацитета у студентским домовима за студенте из осетљивих група. - Чланом 96. став 6. <i>Закона о високом образовању</i> је дефинисано да ВШУ има право да организује студирања уз рад.	студената; удео студената који годишње остварују 60 ЕСПБ.
5. Најмање 30% студената који уписују прву годину основних студија, уписује струковне студије.	АП није формулисао активности за овај стратешки циљ.	АП није формулисао жељене исходе за овај стратешки циљ.	На системском нивоу нису спровођене активности које специфично доприносе постављеном циљу.	5. Није остварено – На основу РЗС података последњих година око 21% студената уписује струковне студије.

6. Око 50% студената који заврше основне академске студије наставља школовање на мастер академским студијама док најмање 10% студента који заврше мастер академске студије наставља студирање на докторским студијама.	АП није формулисао активности за овај стратешки циљ.	АП није формулисао жељене исходе за овај стратешки циљ.	Осим активности појединачних ВШУ, на системском нивоу нису спровођене активности које специфично доприносе постављеном циљу.	6. Делимично остварено – На основу података РЗС, стопа наставка школовања на мастер академским студијама у школској 2016/2017. години износила је 27,3%, а стопа наставка школовања на докторским студијама 27,6%. У оба случаја стопа је повећана за 3, односно 7 процентних поена у односу на школску 2011/2012. годину.
7. Развој програма за повећање обухвата у приоритетним областима	ВО-ЗД06 Развој програма за повећање обухвата у приоритетним областима	- Уписне квоте буџетски финансираних студената усклађене са друштвеним потребама; - Дефинисани студијски програми који одговарају потребама тржишта рада; - Дефинисане приоритетне области и развијен програм подршке студентима; - Уведене аналитичке методе праћења броја и структуре дипломираних студената и брзине њиховог запошљавања	- Сваке године се дефинишу уписне квоте буџетски финансираних студената и усклађују се са потребама друштва и економије. - ВШУ је одговорна за дефинисање студијских програма и дефинише их на основу резултата истраживања које је спровела. - Програм подршке студентима је развијен на националном нивоу, али и на нивоу сваке ВШУ.	7. На основу доступних података није могуће проценити оствареност стратешког циља – У систему се спроводе различите мере али не постоје подаци на индикаторима који су дефинисани за праћење остварености стратешких циљева и исхода из АП, као што су: % студената који студира у дефинисаним приоритетним областима; % студената који су завршили студије у приоритетним областима који су се запослили најдуже за три године након завршетка студија; јавно доступни извештаји и анализа потребе тржишта.

		Успостављена веза тржишта рада и високог образовања		
--	--	---	--	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Повећање квалитета			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Постоји простор за унапређивање квалитета високог образовања кроз спољашње вредновање и јавно доступне податке. - Постоји простор за унапређење рада КАПК-а. Потребна модернизација студијских програма. - Ретки су заједнички студијски програми са иностраним универзитетима. Признавање иностраних диплома је врло отежано на неким ВШУ јер оне примењују своје критеријуме и стандарде (за признавање доктората, на пример), или изједначавају студијске програме (што није у сагласности са законском процедуром признавања иностраних диплома), захтевајући од студената с валидним дипломама са иностраних универзитета да полажу додатне испите. - Знања с којима се студенти уписују на прву годину нису на неопходном нивоу. С друге стране, неке ВШУ, у настојању да имају што већи број студената и повећају своје приходе, имају исувише ниске критеријуме оцењивања, што се неповољно одражава на квалитет њихових дипломираних студената. - Не постоји систем за праћење и мерења квалитета знања, вештина и квалификација дипломираних студената. - Не постоје стандарди за акредитацију високошколских установа који разграничавају нивое студија нити смернице за унапређење квалитета у високом образовању. - Недостаје већа примена активног учења, као и учења за практичну примену стеченог знања, а истраживачки рад студената, и на мастер нивоу, недовољно се примењује у настави. Доминира класичан начин наставе, у коме је студент углавном пасиван субјект који треба да схвати и научи оно што му је дато, и да на испиту то покаже. - Квалитет докторских студија има простора за унапређење. - Истраживачке компетенције нису довољно развијене у струковним студијама. Организациона структура струковног образовања није трансформисана. - Нису дефинисани исходи учења, вештине и компетенције које се стичу на струковним студијама - Компетенције наставног кадра на струковним студијама треба да буду унапређене.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Квалитет обезбеђивати кроз јединство унутрашњег и спољашњег система осигурања и контроле квалитета и кроз	ВО-ЗД10 - Унапређење система акредитације	Развијени управљачки инструменти који осигуравају	- Различити факултети су започели процес самовредновања и укључују студенте у евалуацију квалитета наставе.	1. Делимично остварен - Не постоји континуирана екстерна периодична евалуација високог образовања у Србији нити су Годишњи извештај НСВО о

примарну одговорност ВШУ, систем ојачати увођењем додатних мера, механизма и индикатора, а установе обавезати да резултате свога рада јавно публикују.	• ВО-ЗД11 - Унапређење система осигурања квалитета-формирање националне акредитационе агенције	баланс између институционалне аутономије и јавне одговорности • Значајно повећање транспарентности рада и одговорности за ефекте рада	- На основу члана 65. Закона о високом образовању ВШУ статутом дефинише управљачки инструмент. Дефинисано 13. стандардом Правилника о стандардима и поступку за акредитацију високошколске установе („Службени гласник РС”, број 88/17). 8.3. У надлежности ВШУ	стању у високом образовању редовни (последњи је био 2016. године); прикупљање дела података је унапређено али их додатно треба ускладити са праћењем остварености стратешких циљева. Србија је изгубила чланство у ENQA.
2. Комисија за акредитацију и проверу квалитета (у даљем тексту: КАПК) унапредиће свој рад тако што ће: (а) уз пуно учешће академске заједнице, студената и послодаваца приступити неопходним изменама стандарда; (б) у процес акредитације укључити независне (домаће и иностране) експерте, студенте и послодавце (ц) јавно објављивати извештаје о налазима рецензената и КАПК који су релевантни за доношење одлуке о акредитацији	• ВО-ЗД12 - Увођење анализе образовне успешности • ВО-ЗД14 - Дефинисање језгра струка (корпус обавезних знања и компетенција) • ВО-ЗД15 - Унапређење учешћа студената у подизању квалитета наставног процеса	• Примена образовне статистике у доношењу одлука на ВШО • Учешће студената, послодаваца и иностраних експерата у поступку акредитације • Примена измењених и допуњених стандарда • Развијени стандарди за нове нивое студија и нове области • Чланство у ENQA и EQAR • Дефинисан модел финансирања акредитација • Развијена информатичка	- Национално тело за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању (НАТ) је било пуноправни члан под надзором Европске асоцијације за обезбеђивање квалитета у високом образовању (ENQA) од 22. 02. 2018. (као правни наследник КАПК-а). Међутим тај статус је изгубљен и тренутно су у току активности испуњавања захтева Европских стандарда и смерница за осигурање квалитета у европском простору високог образовања а самим тим и за пуноправно чланство у ENQA зарад поновног добијања статуса члана. - Постоји Правилник о стандардима и поступку за	2. Није остварено - ENQA је у фебруару 2018. године донела одлуку да (тадашњи) КАПК губи статус пуноправног члана, и постаје „члан у разматрању” у наредном двогодишњем периоду, јер су утврђени недостаци у систему осигурања квалитета и акредитације установа и програма у РС. Из тог разлога НАТ је управо примену нове методологије процеса акредитације и провере квалитета у Србији поставио као свој приоритет, са главним циљем постизања што потпуније интернационализације, позиционирања у простору високог образовања, добијања пуноправног статуса у ENQA и регистрације у одговарајућем регистру. Посета представника ENQA који су имали задатак да прикупе информације о начину на који је НАТ уклонио претходне замерке и саставе извештај према ком би се

		подршка поступку акредитације - Учешће студената, послодаваца и иностраних експерата у поступку акредитације - Дефинисан модел финансирања акредитација	акредитацију високошколских установа („Службени гласник РС”, број 88/17).	одлучивало о враћању статуса пуноправног члана НАТ у ENQA, догодила се крајем 2019. године. На основу налаза, одбор ENQA разматрао је у фебруару 2020. године захтев РС и донео одлуку да, и поред очигледног напретка на пољу осигурања квалитета, још увек нису отклоњене неке суштинске замерке, те се НАТ-у није одобрило пуноправно чланство.
3. Модернизација студијских програма која се заснива на: А) елементима истраживања В) садржајима којима се подстиче предузетништво, С) асоцијације сродних факултета треба да успоставе експертска тела са задатком да на националном нивоу дефинишу језгра струке и хармонизацију дружине студирања Д) Увођење нових метода и	Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније: - ВО-ЗД16 - Успостављање система стручне праксе - ВО-ЗД17 - Унапређење критеријума и процедура за избор и напредовање наставног особља - ВО-ЗД18 - Развој подршке наставном особљу за наставни стручни и научни рад	А) Дефинисани индикатори за мерење научне изврности ВШУ; - Пораст броја истраживача; - Проширен и унапређен систем вредновања истраживачког рада; - Унапређено истраживање у оквиру завршних радова или пројеката студената - Б)Развијен модел за укључивање послодаваца (Савет послодаваца); - Ц)Реформисани студијски	- Процес акредитације је унапређен кроз измене три правилника са циљем да се утиче и на модернизацију студијских програма: <i>Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа, Правилник о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма и Правилник о стандардима за почетну акредитацију високошколских установа и студијских програма</i> - Донет је закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација („Службени гласник РС”, број 66/19) - Закон о регулисаним професијама не препознаје термин језгро струке.	3. Делимично остварено – Процена остварености је заснована на процени остварености активности иако је потпуно и поуздану процену неопходно изградити студију која би утврдила степен реализације стратешких циљева у оквиру сваке високообразовне институције. Оно што се може са сигурношћу тврдити је следеће: индикатори за мерење научне и унапређења истраживачке компоненте високог образовања и изврности ВШУ нису развијени; очекивани исходи у вези са сарадњом привреде и универзитета су видљиви у документима/актима ВШУ те се тако могу сматрати реализованим; стандарди за е-учење који обухватају и

информационих технологија, а ВШУ подржати у модернизацији, набавци и имплементацији најсавременијег софтвера и хардвера	• ВО-ЗД19 - Усклађивање броја наставника по областима • ВО-ЗД20 - Увођење интерсекторског ангажовања наставника • ВО-ЗД21 - Унапређење имплементације концепта „студент у центру учења” • ВО-ЗД22 - Усаглашавање исхода учења и оптерећења студената (ЕСПБ) • ВО-ЗД23 - Унапређења у примени нових метода учења, информационих технологија и е-учења	програми; Дефинисана правила, облици, механизми и процедуре развоја сарадње; • Д)Подржана набавка хардвера и • софтвера; Развијене методе електронског учења; Донети стандарди за е-учење који обухватају и полагања испита.	- Референце на осигурање квалитета програма се налазе у Закону о науци и истраживањима („Службени гласник РС”, број 49/19) и Правилнику о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа („Службени гласник РС”, број 88/17)	полагање испита нису донети на националном/ државном нивоу али поједине ВШУ су својим актима регулисале е-учење и полагање испита.
4. Повећати удео високообразованих који се баве истраживањима и иновацијама у ВШУ, институтима и предузећима	Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније: • ВО-ЗД18 - Развој подршке наставном	• Дефинисани индикатори за мерење научне изврности ВШУ • Пораст броја истраживача • Проширен и унапређен систем вредновања истраживачког рада	- Истраживања, и иновације су регулисане Законом о науци и истраживањима („Службени гласник РС”, број 49/19) и стандардом 5. Правилника о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа („Службени гласник РС”, број 88/17)	4. Остварено – На основу података РЗС, 14.363 запослених истраживача у високом образовању с пуним и краћим од пуног радног времена, на пословима истраживања и развоја у 2019, у односу на непуних 9000 колико их је било у тренутку писања стратегије.

	особљу за наставни стручни и научни рад • ВО-3Д24 - Унапређење сарадње са послодавцима и привредом • ВО-3Д25 - Унапређење истраживачке компоненте високог образовања • ВО-3Д26 - Јачање иновативног потенцијала и повећање иновативних исхода	• Унапређено истраживање у оквиру завршних радова или пројеката студената • Развијен модел за укључивање послодаваца (Савет послодаваца) • Реформисани студијски програми • Дефинисана правила, облици, механизми и процедуре развоја сарадње.		
5. Установе високог образовања ће, ради свог усавршавања и развоја, интернационализовати своје активности кроз заједничке студијске програме, међународне истраживачке пројекте и мобилност студената, наставника и истраживача	• ВО-3Д29 - Успостављање интернационалне мобилности наставника, студената и истраживача • ВО-3Д30 - Интернационализација студијских програма • ВО-3Д31 - Јачање стратешког партнерства са иностраним ВШУ	• Учешће у мрежама, платформама и Отвореном методу координације у складу са споразумом; • Номинација организације која ће вршити улогу националне агенције за програм и завршетак припрема за пуноправно учешће;	- Србија је остварила све предуслове за пуноправно учешће у програму Erasmus+. - Од Општег позива за 2019. годину, Република Србија има статус програмске земље у оквиру програма Erasmus+. То значи да ће Република Србија од 2019. године учествовати у овом програму под истим условима и са истим могућностима као земље чланице ЕУ. Овај програм је наследио и објединио четири програма у којима је Србија учествовала у	5. Остварен.

		• Потврда Европске комисије о акредитацији правног лица које ће вршити децентрализовано управљање фондовима у складу са правилима Erasmus+ програма.	периоду од 2007. до 2013. године: Темпус, Erasmus Mundus, Програм за целоживотно учење и програм Млади у акцији. Неки од пројеката ова четири програма се још увек спроводе. - Високо образовање је у процесу усклађивања са европским образовним и истраживачким простором. - 2014. министар просвете Србије је потписао придруживање Србије програму Horizon 2020. - Појединачни универзитети су доносили стратегије мобилности као нпр. Стратегија мобилности Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду”, број 186/15); Стратегија академске мобилности (Универзитет у Нишу 2015) и Стратегија мобилности 2016-2021 (Универзитет у Крагујевцу).	
6. Редифинисање кључних компетенција за основне и мастер академске студије зарад повећања квалитета студија	Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:	• Јасно разграничење основних академских од основних струковних студија • Оптимални однос теорије и	- Стандард 4. Правилника о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа („Службени гласник РС”, број 88/17) реферише на Редифинисање кључних компетенција за мастер академске студије	6. Делимично остварен - Видљивост досадашње остварености за унапређење квалитета студија је доступна у актима и документима ВШУ који се разликују од институције до институције, док су остали циљеви остварени. Не постоји систем

	• ВО-ЗД12 - Увођење анализе образовне успешности • ВО-ЗД13 - Програм унапређења ефикасности • ВО-ЗД14 - Дефинисање језгра струка (корпус обавезних знања и компетенција) • ВО-ЗД15 - Унапређење учешћа студената у подизању квалитета наставног процеса • ВО-ЗД16 - Успостављање система стручне праксе	практичних знања и спремности за рад • Успостављен сертификат за квалитет • Дефинисан број ЕСПБ бодова, исхода и начина оцењивања стручне праксе • Унапређене вештина и компетенција студената	- Постоји јасно разграничење мастер академских од мастер струковних студија (МСС) - Дуалне студије у ВО, као начин студирања, имају за циљ повећање компетенција студената и њихову већу конкурентност на тржишту рада.	праћења квалитета студија, али постоје законски основи. Није уведено рангирање студијских програма.
7. Унапређење методологије и технологије наставе	Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније: • ВО-ЗД18 - Развој подршке наставном особљу за наставни стручни и научни рад	• Успостављено тело (институција) која припрема препоруке и документа намењеним ВШУ, а чијим применама се обезбеђује повећање квалитета	- Стицање иницијалних дидактичко-методичко-педагошких компетенција (ДМП) наставника у високом образовању је дефинисано Законом о високом образовању – VIII Особље високошколске установе („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18-др. закон, 73/18 и 67/19). - Унапређивање компетенција наставног особља на ВШУ је	7. На основу доступних података није могуће проценити оствареност стратешког циља – Основе за остваривање ове активности су успостављене али не постоје прецизни подаци и томе да ли је методологија и технологија наставе, и ако да у којој мери, унапређена у односу на период писања стратегије.

	• ВО-3Д08 - Јачање јавне одговорности ВШУ за квалитет високог образовања • ВО-3Д09 - Увођење индикатора квалитета у ВО	високог образовања • Уведено обавезно педагошко образовање за наставнике у ВО • Унапређен квалитет образовања и изврсности универзитета • Примењен нови модел финансирања истраживача • Развијена подршка мобилности наставника на ВШУ	континуирани процес коме доприноси учешће у пројектима и програмима Erasmus+, посебно програми КА1 у којима учествује Србија. - РС Србија (МПНТР) суфинансира постдокторско усавршавање у иностранству на основу расписаног конкурса и дефинисаних критеријума. - 2014. министар просвете Србије је потписао придруживање Србије програму Horizon 2020 - Појединачни универзитети су доносили стратегије мобилности.	
8. Укључивање студената докторских студија у научноистраживачке пројекте	Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:	• Дефинисане и примењене конкретне мере учешћа студената у истраживачким пројектима • Унапређена међународна сарадња кроз докторске студије • До 2020. минимално 10% студената са	- Постоји одређен број стипендираних и буџетских студената да се укључе у научно-истраживачке пројекте али координисани систем повезивања потреба тржишта, истраживања и стицања докторске дипломе није остварен. - Донет Закон о науци и истраживањима („Службени гласник РС”, број 49/19), као и Закон о високом образовању („Службени гласник РС”,	8. Делимично остварен – Иако је успостављена правна основа и постоје докази да постоји укључивање студената докторских студија у научноистраживачке пројекте, није могуће проценити проходност на докторске са мастер студија.
9. Јачање истраживачких капацитета и изврсности и успостављање сарадње с привредним, пословним и јавним сектором у оквиру докторских студија	• ВО-3Д - 24 Унапређење сарадње са послодавцима и привредом			9. Делимично остварен - . Сарадња са привредом је унапређена и број истраживача је повећан, али поједини универзитети су доживели

	• ВО-ЗД - 25 Унапређење истраживачке компоненте високог образовања • ВО-ЗД09 - Увођење индикатора квалитета у ВО • ВО-ЗД10 - Унапређење система акредитације • ВО-ДС01 - Укључивање студената докторских студија у научноистраживачке пројекте	завршеним мастер студијама укључено у докторске студије • Дефинисани индикатори за мерење научне изврности ВШУ • Проширен и унапређен систем вредновања истраживачког рада • Унапређено истраживање у оквиру завршних радова или пројеката студената • Дефинисана правила, облици механизми и процедуре интеграције истраживачких капацитета • Остварена критична маса истраживача у приоритетним областима • Повећан броја акредитованих	број 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18 и 67/2019) - У систем су уведене дуалне студије и велики број ВШУ сарађује са послодавцима - На основу података РЗС број запослених истраживача у високом образовању расте - 2014. министар просвете Србије је потписао придруживање Србије програму Horizon 2020 - Активности се разликују од факултета и факултета, нису развијене системске мере праћења и јавног извештавања о квалитету докторских студија. - У систему постоје и остварују се реформисани истраживачки усмерени студијски програми - Свака одбрањена дисертација има јавно публикован истраживачки исход - Унапређен је систем вредновања истраживачког рада - Успостављен репозиторијум докторских дисертација	пад на Шангајској листи (Универзитет у Београду је био у првих 300 универзитета у 2017. да би у једном тренутку доживео пад испод 500. места у 2020); и даље постоје изазови у задржавању талената у земљи, односно појединаца који постижу високу цитираност уз успон других универзитета; низ активности је препуштен високообразованим институцијама, а не постоје механизми праћења и евалуације урађеног.
10. Унапређење система провере квалитета докторских студија				10. Делимично остварен - Спроведен је низ кључних активности али недостаје израда студије о унапређењу квалитета докторских студија која би обухватила мерљиве индикаторе који су дефинисани у АП: број докторских дисертација и ВШУ доступни у репозиторијуму; број публикација по наставнику; број патената по наставнику; индекс цитираности; број и квалитет домаћих и међународних истраживачких пројеката; број међународних публикација на милион становника; број

		цента изврности у приоритетним областима • Дефинисане конкретне и применљиве мере побољшања научне изврности • Пораст броја истраживача • Побољшан положај домаћих универзитета на ранг листама • Студенти докторских студија укључени у истраживања везана за развој нових технологија, производа и услуга • Успостављени истраживачки капацитети у привреди • Повећан број доктора у привреди и пословном сектору		патената на милион становника; класификовани или рангирани студијски програми докторских студија (факултети и универзитети).
--	--	---	--	---

		• Реформисан изборни систем и уведена јединствена правила за изборе наставника и ментора • Успостављен јединствен систем процедура и механизма оцене докторске дисертације од стране независних експерата у области		
11. Увођење истраживања у струковне студије	• ВО-СС03 Увођење истраживања у струковне студије	• Успостављена примењена и развојна истраживања на академијама струковних студија	- Закон о науци и истраживањима, („Службени гласник РС”, број 49/19) омогућава примењена и развојна истраживања.	11. Остварен.
12. Реформа организационе структуре установа струковног образовања	• ВО-СС02 Реформа организационе структуре установа струковног образовања • ВО-СС05 Унапређење очекиваних исхода струковних студија • ВО-СС06 Унапређење	• Уведене мастер струковне студије • Унапређене иновативне вештине • Дефинисани и примењени модели интеграције	- Члан 35. Закона о високом образовању дефинише мастер за струковне студије - Уведено је радно место менаџера академије струковних студија и високих школа чији надлежности су прописане Законом (радно место менаџера постоји и на универзитету), а ВШУ може да пропише и додатне	12. Делимично остварен – Процена је заснована на чињеници да се неке од активности директно повезане са остваривањем овог стратешког циља још увек остварују и да ће се тек по њиховој пуној имплементацији моћи утврдити да ли је стратешки циљ у потпуности остварен.

13. Унапређење очекиваних исхода струковних студија	компетенција наставног кадра на струковним судијама	високих школа струковних студија у академије струковних студија, на принципима дисциплинарног или регионалног повезивања • Уведена стручна пракса као обавезни део студијских програма струковних студија; • Примарна усмереност струковних студија према стицању практичних знања и вештина • Развијање иновативних вештина • Реформисан систем звања наставника у струковном образовању; • Дефинисана јединствена правила за избор и напредовање наставника на	надлежности интерним актом. - У току је процес интеграције високих школа струковних студија на принципима дисциплинарног и регионалног повезивања. - У систему постоје и остварују се реформисани студијски програми - Исходи студијских програма су постали важни и за процес акредитације ВШУ и њених студијских програма што је видљиво у документима ВШУ.	13. Остварен.
---	---	---	--	---------------

		струковним судијама Интерсекторска мобилност наставника		
14. Усвајање буџета са предвиђаним финансијским оквирима на макро, мезо и микро нивоу	ФО-В001 - Усвајање буџета - са предвиђаним финансијским оквирима на макро, мезо и микро нивоу	- Проценат издвајања за високо образовање: (2012:0.80%, 2014:0.90%, 2016:1.05%, 2018:1.15%, 2020:1.25%) - Макро ниво: Постепено повећање учешћа издвајања за образовање у бруто домаћем производу, као и повећање апсолутног износа средстава - Мезо ниво: Постављање односа улагања у поједине нивое образовања и финансијског оквира у коме се делује - Микро ниво: Утврђивање нивоа буџетских средстава за	- Нису успостављени надзорни механизми финансирања кроз информациони систем, израда годишњих извештаја о потребним профилима није израђена (јавна), критеријуми за различиту помоћ државе различитим групама студената нису израђени. - Израда нацрта закона о буџету Републике Србије за наредну годину се ради на годишњем нивоу док се Израда нацрта меморандум о буџету Републике Србије ради на сваке три године.	14. Није остварен - 2014. је био 0,86, а 2020. године мање од 0,8%.

		сваки вид универзитетског образовања: основне, мастер, докторске, академске, струковне • Јавно објављивање утврђених износа, анализа међу областима и високошколским установама, дефинисање износа на који би се примењивала линеарна скала суфинансирања • Утврђивање критеријума за рангирање студената, прецизирање начина утврђивања социјалног статуса студента и припрема увођења новог модела финансирања		
15. Унапредити квалитет пријема и селекције кандидата и уједначити	• ВО-ЗД01 - Развој система уписа на	• Успостављен јединствен систем улаза у	- У току је припрема и успостављање система	15. Делимично остварен – Како су све активности на остваривању овог

процедуру уписа у ВШУ, што се постиже високим квалитетом завршних испита - матуре у средњем образовању	основне студије на основу положене матуре	високо образовање; • Осигурана координација високог и средњег образовања	путем пројекта државна матура који се финансира средствима ИПА фондова за 2015. - Члан 100. Закона о високом образовању дефинише упис на ВШУ уз признавање резултата матуре.	стратешког циља почеле релативно касно циљ је делимично остварен али са великом вероватноћом да ће бити остварен у наредне две године.
--	---	---	---	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3 и 4	Повећање ефикасности и релевантности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Од 9.547 студената који су дипломирали на факултетима Београдског универзитета до краја школске 2007-2008. године, свега 15,9% је завршило студије у року краћем од предвиђеног трајања студија с апсолвентским стажом - Анализа ефикасности студирања поменуте генерације, коју је урадио Универзитет, показала је да академци факултет заврше у просеку за 7,69 година (2009). - Степен напуштања студија од 2000. до 2004. године кретао се од 43% до 24% (с повољним трендом опадања). - Однос броја дипломираних после четири године од уписа (ОАС и OCC) показује раст од 28% до 53% у периоду од 2003. до 2008. године - Академске и струковне студије треба у већој мери усмерити ка потребама тржишта рада. - Треба додатно разрадити и пратити мере ефикасности у високом образовању. 2007. у Србији проглашено 206 доктора наука. - Компетенције које се стичу на докторским студијама нису у довољној мери повезане са компетенцијама потребним за тржиште рада. - Студијски програми докторских студија скоро су потпуно изоловани у оквиру једног факултета и једне научне дисциплине. Занемарљив је број студијских програма с интердисциплинарним или мултидисциплинарним исходом			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Просечно студирања је највише за годину дана дуже него што је предвиђено	Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП	- Јавно доступни извештаји о напуштању ВО - Смањена стопа напуштања ВО	- Законом су омогућене олакшице за студенте који уз ради студирају у погледу минималног броја остварених	1. Није могуће дати прецизну процену остварености – Последњи веродостојни подаци су из 2014. године када је утврђено да је

студијским програмом и у том периоду најмање 70% завршава уписане студије	постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:	Утврђени фактори који утичу на осипање	ЕСПБ бодова у школској години (30 ЕСПБ), као и дуже трајање статуса студента на уписаном студијском програму (у троструком трајању редовног трајања студијског програма).	просечна дужина студирања дипломираних студената који су завршили према болоњском систему студија 4,89 година (Лажетић и сарадници, 2014).
2. Студије не напушта више од 15% студената	- ВО-ЗД03 Приступ другом степену високог образовања - ВО-ЗД04 Увођење студија уз рад („part time” студије)		- Стручно упутство за спровођење уписа у прву годину студијских програма основних и интегрисаних студија на високошколским установама чији је оснивач Република Србија за школску 2019/2020. годину („Службени гласник РС”, број 36/19) за школску 2019/2020. годину, којим је обезбеђена већа доступност ВО лица која немају јавну исправу о стеченом средњем образовању. - Систем уписа на други степен је дефинисан чланом 100. став 7. Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18-	2. Није могуће дати прецизну процену остварености – Подаци којима би се могла утврдити стопа завршавања студија као и стопа осипања не постоје. АП предвиђа праћење следећих података али не постоје студије које користе наведене податке: удео студента који одустају након прве године; удео студената који су одустали од студија у односу на укупан број уписаних студената; удео студената који годишње остварују 60 ЕСПБ. Системи tutorства и све мере које се реализују почевши од студирања уз рад, јачање каријерних центара и понуде релевантних програма служе и као превенција осипања, али не постоје подаци на основу којих бе се проценила ефикасност и делотворност ових мера

			др. закон, 73/18 и 67/19). - Чланом 96. став 6. Закона о високом образовању је дефинисано да ВШУ има право да организује студирања уз рад. - Измењен је Правилник о ученичким и студентским кредитима и стипендијама („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 55/13, 27/18 – др. закон и 10/19) и на основу њега се више не примењује критеријум успеха за ромске ученике, ученике без оба родитеља и ученика са инвалидитетом. - Оно што недостаје, а што је најзначајнији инструмент за делотворне мере спречавања осипања је добар систем прикупљања и обраде података	
3. Академске и струковне студије оспособљавају студенте да се успешно прилагођавају променама које настају на радним	Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП	• Прихваћен принципи концепта: флексибилних путева базираних на исходима учења, интерактивног начина учења,	- Донет Закон о дуалном моделу студија у високом образовању („Службени гласник РС”, број 66/19).	3. Није могуће дати прецизну процену остварености – Ипак, последњи доступни подаци указују да око 33% студената сматра да их

местима, да успешно обављају одређене послове, али и развијају њихову креативност те дају неопходне теоријске и методолошке основе за наставу на другом степену високог образовања	постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније: • ВО-АС01 - Осавремењивање студијских програма у складу са потребама тржишта рада и са степеном достигнутог научног и технолошког развоја у свету • ВО-АС10 - Увођење кратких програма (кратки циклус) • ВО-ЗД24 - Унапређење сарадње са послодавцима и привредом • ВО-ЗД25 - Унапређење истраживачке компоненте високог образовања	активног учешћа студената итд. • Уведене нове методе у наставном процесу	- Годишњи извештаји о остварености СРОС 2020 наводе податке о постојању укључености у семинаре у земљи и иностранству за студенте и наставнике. - У оквиру унапређивања процеса провере квалитета и акредитације установа и програма, изменом Правилника о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа као члан рецензентске комисије уведен је један стручњак за поједине области из реда послодаваца, професионалних или струковних удружења, тржишта рада, комора, кога предлажу одговарајуће организације. Такође Стандард 4: Студије, захтева усклађеност са Националним оквиром квалификација чиме се обезбеђује и осавремењивање студијских програма у складу са потребама тржишта рада и са степеном достигнутог	студије слабо или лоше спремају за тржиште рада (EUROSTUDENT VI) истраживање.
---	--	---	--	--

	• ВО-ЗД26 - Јачање иновативног потенцијала и повећање иновативних исхода • ВО-ЗД27 - Јачање предузетничке компоненте високог образовања		научног и технолошког развоја у свету. - Важна новина која је 2019. године регулисана подзаконским актима су кратки програми (КП). КП су по правилу усклађени са потребама тржишта рада и реализују се ради стручног оспособљавања студената и лица са стеченим средњим образовањем за укључивање у радни процес	
4. Треба развити програм унапређења ефикасности високог образовања	Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније: • ВО-ЗД32 - Анализа и реформисање мреже ВШУ по областима и нивоима студија и функционално повезивање истраживачког система	• Дефинисане конкретне и примењиве мере повећања ефикасности; • Развијени индикатори за оцену ефикасности ВШУ и система као целине.	- Законодавни оквир је допуњен референцама на коришћење података из регистара којима управља МПНТР, тако што је статус корисника тих података додељен Агенцији за квалификације, односно дата јој је надлежност да прати и мери ефекте и имплементацију (нових) квалификација на запошљавање и целоживотно учење, због чега је неопходно да користи и укршта податке из споменутих регистара и Централног регистра обавезног социјалног осигурања.	4. Није остварен – Упркос томе што су начињени почетни кораци у овој области, на програмима унапређења ефикасности још увек треба интензивно радити. Односно, нису дефинисане мере за повећање ефикасности и нису развијени индикатори за оцену ефикасности.

	• ВО-ЗД33 - Унапређење структурне, функционалне и управљачке интеграције ВШУ • ВО-ЗД34 - Развој интер и интра-универзитетских мрежа • ВО-ЗД35 - Модернизација управљања и пословне администрације • ВО-ЗД36 - Усавршавање информационих система ВШУ		Међутим, нису дефинисане мере за повећање ефикасности и нису развијени индикатори за оцену ефикасности. - Резултат обраде података из високошколских регистара треба да буде израда статистичких извештаја и показатеља на основу којих ће Савет за Национални оквир квалификација давати препоруке Влади у процесу планирања и развоја људских потенцијала, уписној политици и повезивања високог образовања и тржишта рада, а у складу са стратешким документима Републике Србије. Статистички извештаји произведени обрадом ових података треба да буду јавни јер је њихова сврха и информисање јавности о ефектима стицања квалификација према школским и студијским програмима, а у циљу пружања релевантних информација за планирање будућности	
--	--	--	--	--

			младих у Републици Србији. Међутим, ови извештаји нису још увек нису израђени. - У току је припрема стратегије за прикупљање података о напуштању ВШУ који су видљиви у извештајима појединачних ВШУ и саопштењима РЗС-а	
5. Годишње најмање 200 доктораната на милион становника заврши студије у предвиђеном року.	Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:	• Удео истраживача у укупном броју запослених • Број доктора наука на милион становника • Број заједничких студијских програма докторских студија • Број и квалитет објављених публикација • Број пријављених/прихваћених/примењених патената • Број нових технолошких и решења, нових производа	- Поједине високошколске установе уписују већи број самофинансирајућих студената на докторске студије. Резултати истраживања показују да иако факултети имају развијене формалне услове за упис доктораната, кандидати се рангирају на основу прецизно утврђених и свима познатих критеријум али да сам процес није довољно транспарентан.	5. Остварен - У 2016. проглашено скоро 10 пута више доктора наука него 2012. године.
6. Минимално 60% студената докторских студија завршава студије у времену њиховог трајања	• ВО-ДС04 Унапређење система провере квалитета докторских студија			6. Није могуће дати прецизну процену остварености – Систем не прати потребне индикаторе.
7. До 2020. године постићи да око 40% свршених студената докторских студија буде оспособљено за наставак каријере у неакадемском сектору	Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно	• Студенти докторских студија укључени у истраживања везана за развој нових технологија, производа и услуга • Успостављени истраживачки капацитети у привреди	• Активности сарадње са привредом су видљиве у општим актима ВШУ и извештајима ВШУ. • Донесен је Закон о дуалном моделу	7. Није могуће дати прецизну процену остварености – Систем не прати индикаторе важне за процену успешности ових активности као што су: удео истраживача у броју

	доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније: • ВО-ДС03 Успостављање сарадње с привредним, пословним и јавним сектором	• Повећан број доктора у привреди и пословном сектору; • Интерсекторска мобилност наставника и истраживача	студија у високом образовању („Службени гласник РС”, број 66/19).	запослених у предузећима и пословном сектору; удео публикација остварених кроз сарадњу у односу на укупни број публикација; број пријављених/прихваћених/ примењених патената; број нових технолошких и иновативних решења, нових производа; удео предузећа која су увела технолошку иновацију; % нових доктора наука који су запослени у неуниверзитетском сектору
8. Усагласити студијске програме са потребама тржишта рада	• ВО-АС01 - Осавремењивање студијских програма у складу са потребама тржишта рада и са степеном достигнутог научног и технолошког развоја у свету • ВО-АС10 - Увођење кратких програма (кратки циклус) • ВО-ЗД24 - Унапређење	• Уписне квоте буџетски финансираних студената усклађене са друштвеним потребама • Дефинисани студијски програми који одговарају потребама тржишта рада • Формирани иновациони центри, пословни инкубатори, центри за развој и трансфер технологија • Донета Стратегија истраживање за иновације 2020 • Усвојена дугорочна политика за истраживање и иновације • Остварена мобилност истраживача између	- Потреба и активности везане за усаглашавање студијских програма са потребама тржишта рада су видљиве у документима појединачних ВШУ. - Донет је Закон о дуалном моделу студија у високом образовању („Службени гласник РС”, број 66/19) - По усвајању Закона о националном оквиру квалификација, стекли су се услови за образовање тела које оцењује развојне и тржишне потребе и	8. Делимично остварено – Успостављена је законодавна основа, постоје докази о активностима ВШУ са привредом и подаци о реализацији кратких програма обуке који су усаглашени са потребама тржишта рада, али и даље не постоји систем за праћење и мерење квалитета знања, вештина и квалификација дипломираних студената који би известио о запошљивости студената различитих профила, брзини прилагођавања запослених студената потребама радног

	сарадње са послодавцима и привредом • ВО-ЗД26 - Јачање иновативног потенцијала и повећање иновативних исхода • ВО-ЗД27 - Јачање предузетничке компоненте високог образовања	истраживачког и иновативног система • Унапређене иновативне вештине • Одржавање манифестација у циљу промоције науке и иновативности • Уведени предузетнички модули или садржаји у студијске програме, измењени стандарди за акредитацију студијских програма • Успостављена сарадња ВШУ са привредом и другом секторима • Основан Фонд за подстицање високо технолошког предузетништва; • Формирани пословни инкубатори мале компаније итд. • Повећано (само) запошљавање • Повећан интерес за студије које воде бржем запослењу • Формирана тела на нивоу ВШУ (Савет послодаваца); • Реформисани студијски програми; • Ангажовање истакнутих стручњака из привреде у различитим облицима наставе; Коришћење привредне инфраструктуре и технолошких и других	приоритете (до тада се квоте за упис одређују као и до сад, уз могуће повећање од 20% ако се процени као оправдано и у складу са потражњом) - Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа као члан рецензентске комисије уведен је један стручњак за поједине области из реда послодаваца, професионалних или струковних удружења, тржишта рада, комора итд. Такође Стандард 4: Студије, захтева усклађеност са Националним оквиром квалификација чиме се обезбеђује и осавремењивање студијских програма у складу са потребама тржишта рада и са степеном достигнутог научног и технолошког развоја у свету. - Кратки програми обука се остварују на ВШУ и усклађени су са потребама тржишта рада	места и задовољству послодаваца.
--	---	--	---	---

		ресурса у струковном образовању; • Дефинисана правила, облици, механизми и процедуре развоја сарадње.		
--	--	--	--	--

Идентификовани правци даљег развоја	У оквиру високог образовања начињени су помаци кроз увођење истраживања у струковне студије, реформу организационе структуре установа струковног образовања, унапређење очекиваних исхода студија, унапређење компетенција наставног кадра на струковним студијама, јача се сарадња високог образовања са привредом, повећава се број доктора наука. Спроведен је низ кључних активности за унапређење евалуације квалитета докторских студија (свака докторска дисертација постаје јавно доступна у онлајн репозиторијуму). Врши се осигуравање и јачање доступности на сва три нивоа студија студентима из осетљивих група. Повећан је удео високообразованих који се баве истраживањима и иновацијама у ВШУ, институтима и предузећима. Број студената у Србији је смањен за око 15% у последњих 8 година. И поред тог смањења, већину студената чине бивши ученици средњих стручних школа. Изостале су системске мере које се односе на јаче финансирање високог образовања са циљем повећавања броја места за студенте на високом образовању о трошку државе. Званична статистика не омогућава адекватну процену квантитативних индикатора у високом образовању што указује да је неопходно развити и ојачати системе за праћење и евалуацију високог образовања. Неразвијеност индикатора праћења је у корелацији са одсуством спровођења кључних мера за унапређење обухвата, квалитета, релевантности и ефикасности у високом образовању, јер спровођење мера и пројеката увек за собом повлачи и праћење резултата. Ова неразвијеност и слабост националне статистике која не покрива нити прати најважније индикаторе квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности високог образовања је забрињавајућа и указује на низ проблема који постоје у високом образовању и нетранспарентност високог образовања која дуго траје. Додатно, једна од мера у постојећој стратегији се односи на повећање броја доктора наука, али у светлу приоритета МПНТР да искорени корупцију и осигура интегритет образовања на свим нивоима, мере овога типа би требало додатно размотрити, јер само повећање броја доктора наука не осигурава и квалитет докторских студија.
---	---

5. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за подсистем образовања одраслих

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	• У 2012. години 3,6% одраслих је учествовало у неком програму образовања одраслих (ЕУРОСТАТ); • Проблем са укљученошћу свих категорија одраслог становништва (нарочито најсиромашнијих и припадника осетљивих група); • Неповољан територијални распоред капацитета за образовање одраслих (посебно за сеоску популацију); • Полазници школа за основно образовање одраслих нису циљна група „одраслих”; • Спроводи се пројекат „Друга шанса - Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији” (2010-2013) а развијен програм функционалног основног образовања одраслих (ФООО) почиње да се примењује у 80 основних школа и школа за основно образовање одраслих и 75 средњих стручних школа; • Постојећи програми стручног усавршавања (доквалификације и специјализације у средњим стручним школама) нису усклађени са потребама тржишта рада; • Не постоје поуздани подаци о понуди програма у образовању одраслих; • Не постоје иновативни начини повећања обухвата одраслих (нпр. кратки курсеви којима се остварују ЕСПБ, програми учења на даљину итд.); • Не постоји програм подршке и промоције концепта целоживотног учења односно образовања одраслих.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Најмање 7% становника обухваћено је неким од програма образовања одраслих и целоживотног учења.	Акције из АП предвиђене у делу о ОО не таргетирају специфично повећање обухвата али се акције које се односе на квалитет и успостављање система могу сматрати мерама које индиректно	• Мрежа ЛПОА усклађена са потребама тржишта рада и демографском структуром становништва • Унапређење квалитета рада институција за	- Током 2015. године усвајањем подзаконских аката унапређен је законодавни оквир. Усвојени су Правилник о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора	1. Није остварен - Званични подаци чији је извор Анкета о радној снази (и који су коришћени као мерило у СРОС 2020) показују да стопа учешћа одраслих у образовању и обукама у 2019. години у Србији на националном нивоу износи 4,3% (напредак у односу на 2012. годину када је стопа

	доприносе повећању обухвата. Конкретније: • ПД-ОО01- Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих • ПД-ОО02- Унапређење функционализације основног образовања одраслих • ПД-ОО03- Развијање програма образовања и стручне обуке одраслих на радном месту (workplace learning) • ПД-ОО04- Увођење кратких курсева обуке стицања потребних знања и вештина, са ЕСПБ • ПД-ОО06- Увођење електронског учења у образовање одраслих	образовање одраслих • Унапређење квалитета образовања и учења одраслих • Прилагођен систем формалног и неформалног образовања и обучавања одраслих могућностима и потребама учења и образовања одраслих уз осигурање квалитета (онлајн учење, прилагођено време наставе и обуке могућностима одраслих)⁵ • Доношење Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и кадрова за јавно признате организаторе образовања	активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15) и Правилник о врсти, називу и садржају образаца и начину вођења евиденција и називу, садржају и изгледу образаца јавних исправа и уверења у образовању одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15). - Почетком 2019. године усвојени су Правилник о организацији, спровођењу, издавању сертификата и поступку вођења евиденције за кратке програме студија („Службени гласник РС”, број 32/19), што је корак у успостављању кратких курсева на ВШУ, и Правилник о педагошком асистенту и андрагошком асистенту. - Програм ФООО се реализује у једном броју основних школа (2015. у 73 ОШ, 2016. у 68 ОШ, 2017. у 73 ОШ, 2018. у 64 ОШ, у 2019. у 65 ОШ). - У циљу побољшања мреже школа, у 2019. години МПНТР је одобрио	износила 3,6%). Подаци показују да је стопа учешћа одраслих у образовању и обукама била нешто већа у 2015. и 2016. години и износила је 4,8% односно 5,1%, а у 2017, 2018 и 2019. години се бележи пад, јер је ова стопа износила 4,4% , 4,1%, односно 4,3%. У периоду од 2015. године, унапређена је база података о образовању одраслих јер је Србија 2016. године други пут учествовала у Анкети о образовању одраслих, на основу чега су добијени конкретнији подаци о учешћу одраслог становника у образовању одраслих. Према овом истраживању, које користи другачију методологију у односу на Анкету о радној снази (која је мерило у СРОС 2020) стопа учешћа одраслих у неком облику формалног или неформалног образовања или обука, на националном нивоу износила је 19,8% за 2016. годину, (што је нешто више него 2011. када је износила
--	---	--	---	---

⁵ У Акционом плану је овај исход за Акцију Увођење електронског учења у образовање одраслих (ПД-ОО06) наведен као индикатор, за шта се претпоставља да је грешка.

	• ПД-ОО07- Оснивање „универзитета” за треће доба	одраслих код којих се стичу квалификације и компетенције или се обавља	формирање 16 малих одељења у седам основних школа.	16,5%) али је и знатно ниже од просека земаља чланица Европске уније који је 2016. године износио 45,2%.
2. Образовање одраслих је доступно свим категоријама одраслих независно од њихових социо-економских, физичких, узрасних, интелектуалних, регионалних, националних, језичких, етничких, верских и других карактеристика.	• ПД-ОН11 - Развој програма образовања наставника, укључујући и помоћне наставнике, инструкторе, водитеље, тренере, за образовање одраслих	претходног учења, укључујући и услова за учење особа са инвалидитетом • Успостављање Регистра јавно признатих организатора активности образовања одраслих • Доношење законских и подзаконских аката за увођење електронског учења и оснивање „универзитета” за треће доба • Повећана понуда курсева е-учења на основу усвојених стандарда • Развијање целоживотних програма на ВШУ • Развијање програма за особе	- У неформалном образовању одраслих, од 2015. године се шири мрежа ЈПОА а број акредитованих ЈПОА у 2019. години износи 203. Направљен је регистар свих организатора активности образовања одраслих који су акредитовани (имају статус ЈПОА). - Једна од ЈПОА је и Национална академија за јавну управу, која је од 2018. до 2020. године спровела обуке за преко 6000 запослених у јавној управи. - У оквиру неформалног образовања одраслих реализоване су и мере Владе Републике Србије везане за преквалификације у области информационих технологија (ИТ). - Током 2019. године МПНТР је мапирало градове и школе у којима ће се успоставити регионални тренинг центри са намером да се подрже средње стручне школе за успостављање проширене делатности спровођења обука за привреду. - Додатни рад на функционализацији ФООО	2. Делимично остварен - Иако је реализацијом функционалног основног образовања одраслих повећан број одраслих којима је доступно формално образовање одраслих (нарочито одрасли из маргинализованих група), оно и даље није доступно свим категоријама, што показују подаци из Анкете о образовању одраслих (2016). Мрежа пружаоца услуга у образовању одраслих не функционише довољно добро, а не постоје механизми који би утицали на повећање доступности (нпр. електронско учење) што утиче на недовољну доступност програма образовања одраслих свим наведеним категоријама. Додатно, Национална служба за запошљавање не плаћа обуке за стручно оспособљавање које су друга диплома онима који завршавају ФООО чиме се

		у трећем животном добу	се не дешава, што за последицу има опадање интереса за њега, а посебан проблем представља чињеница да се стручно оспособљавање као део ФООО готово нигде ни не спроводи. - Када је у питању развој програма образовања запослених у образовању који раде са одраслима, не само да се додатно не развијају већ су и веома гласни захтеви институција да се смање обавезе наставника у вези са обукама. - МПНТР је за започео рад на системском решавању укључивања специфичних група одраслих у програм ФООО (нпр. особе на издржавању казни у КПЗ и ВПУ, мигранти итд.), па је тако за реализацију програма ФООО у КПЗ и ВПУ МПНТР дало верификацију издвојених одељења у 6 КПЗ за 6 школа које на годишњем нивоу реализују програм ФООО за око 250-300 затвореника. Нисмо урадили додатну обуку наставника за имплементацију програма ФООО у КПЗ. Започет је и процес припреме програма за	крше прописи којима се регулише ФООО. Тако, НСЗ не плаћа ни превоз одраслима до школе нити уџбеника па сиромашни одрасли међу којима је значајан број Рома не могу да снесу те трошкове па одустају од образовања. Такође, центри за социјални рад не упућују кориснике материјалне помоћи у школу како би обезбедили њихову запошљивост.
3. Развијена је широка мрежа пружалаца услуга образовања одраслих (у формалном и неформалном систему образовања) који ће за одређене програме образовања радити под истим условима и стандардима.	Акција се односи само на неформално образовање: • ПД-ОО01- Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих.	• Унапређење квалитета рада институција за образовање одраслих; • Мрежа ЈПОА усклађена са потребама тржишта рада и демографском структуром становништва; • Доношење Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и кадрова за јавно признате организаторе образовања одраслих код	3. Делимично остварен – Успостављена је мрежа пружалаца услуга у неформалном образовању (мрежа ЈПОА) али и даље недовољно развијена (показују подаци из Анкете о образовању одраслих из 2016). Број средњих школа у којима се реализује ванредно образовање одраслих варира, а број школа које спроводе програме преквалификације, доквалификације и специјализације само у 2019. години бележе знатно повећање (310 школа).	

		којих се стичу квалификације и компетенције или се обавља признавање претходног учења, укључујући и услова за учење особа са инвалидитетом; • Успостављање Регистра јавно признатих организатора активности образовања одраслих.	обуку наставника за рад у КПЗ кроз пројекат DAS у оквиру Erasmus програма.	
4. Целовита понуда програма образовања одраслих у контексту целоживотног учења мора обухватити: економски оријентисане образовне програме (незапослени, лица без квалификација, технолошки вишкови, запослени, предузетници и лица која започињу сопствени посао, сеоско становништво), социјално оријентисане образовне програме (за неписмене и лица без потпуног основног образовања, лица с посебним потребама, етничке мањинске групе, жене, старе),	• ПД-ОО01- Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих • ПД-ОО03- Развијање програма образовања и стручне обуке одраслих на радном месту (workplace learning); • ПД-ОО04- Увођење кратких курсева обуке стицања потребних знања и вештина, са ЕСПБ;	• Мрежа ЈПОА усклађена са потребама тржишта рада и демографском структуром становништва • Унапређење повезаности рада и образовања; • Унапређење запошљавања, флексибилности и компетитивности радне снаге; • Усвајање концепта о стицању кључних и стручних	- Успостављена мрежа ЈПОА који, по последњим подацима, нуде 203 програма неформалног образовања одраслих који су економски, социјално и/или персонално оријентисани. - Године 2018. започела је са радом Национална академија за јавну управу (организација у статусу ЈПОА) која је 2019. године усвојила Упутство о методологији за утврђивање потреба за стручним усавршавањем у органима јавне управе. - У оквиру неформалног образовања одраслих реализоване су и мере Владе	4. Делимично остварен - Усвајањем Годишњих планова образовања одраслих се усмерава понуда програма неформалног образовања, а у области формалног образована предузети су кораци у циљу одговара на потребе тржишта рада. Не постоје поуздани подаци о укупној понуди програма образовања одраслих, будући да не постоји јединствена база података (нпр. постоје подаци о обукама и програмима које реализује НСЗ, подаци о реализацији ФООО, Списак организација

персонално оријентисане програме образовања ради развоја личности тј. знања, ставова и вештина појединаца у складу с његовим жељама и интересовањима.	• ПД-ОО06- Увођење електронског учења у образовање одраслих; • ПД-ОО07-Оснивање „универзитета” за треће доба.	компетенција на радном месту; • Усвајање Правилника о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту укључујући и критеријуме и услове сертификавања наставника и инструктора за учење и обуку на радном месту; • Развијање целоживотних програма на ВШУ; • Повећање броја организација (ВШУ) које нуде програме обуке; • Понуда програма који више одговарају потребама запослених и послодаваца; • Понуда програма за преквалификацију незапослених ради лакшег запошљавања;	Републике Србије везане за преквалификације у области информационих технологија (ИТ). Током 2019. године реализоване су обуке у склопу програма преквалификације за запослене и објављен је позив за програм преквалификације за ИТ намењен особама са инвалидитетом са територије Града Београда. - Током 2019. године МПНТР је мапирало градове и школе у којима ће се успоставити регионални тренинг центри. - У извештајном периоду, усвојени су Годишњи планови образовања одраслих за 2015, 2016, 2017, 2018, и 2019. годину који дефинишу циљеве формалног образовања и обуке за потребе тржишта рада које треба да буду усмерене на одређене секторе (услуге, пољопривреда, информационо-комуникационе технологије, итд.). - Почетком 2019. године усвајањем подзаконског акта је започет процес увођења кратких програма обуке на ВШУ у понуду.	и институција у статусу ЛПОА). Недостају информације о постојању програма који су намењени свим надовеним категоријама из специфичног циља (нпр. етничке мањинске групе, сеоско становништво).
--	--	--	---	---

		• Побољшана квалификациона структура запослених и незапослених; • Повећана самозапошљивост незапослених; • Већа прилагођеност и побољшана квалификација запослених; • Развијање програма за особе у трећем животном добу; • Подизање квалитета живота особа у трећем животном добу.		
5. Развити и применити програме основног образовања одраслих.	• ПД-ОО02- Унапређење функционализације основног образовања одраслих.	• Доношење Правилника о организацији стручних обука у оквиру основног образовања одраслих укључујући и испит за обуку.	- Програм ФООО се реализује у једном броју основних школа (2015. у 73 ОШ, 2016. у 68 ОШ, 2017. у 73 ОШ, 2018. у 64 ОШ, у 2019. у 65 ОШ). - У циљу побољшања мреже школа, у 2019. години МПНТР је одобрио формирање 16 малих одељења у седам основних школа. - Одобрено је повећање броја андрагошких асистената у школама које реализују ФООО за школску 2019/2020. годину.	5. Делимично остварен. Напомена: У тренутку писања СРОС спроводио се пројекат „Друга шанса - Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији” (2010-2013) у ком је развијен програм огледа функционалног основног образовања одраслих (ФООО) и који се спроводио у преко 70 редовних ОШ и школа за основно образовање одраслих и

				готово исто толико средњих стручних школа. Као резултат усвајања ФООО на националном нивоу, усвојен је Правилник о наставном плану и програму основног образовања одраслих („Службени гласник РС - Просветни гласник”, број 13/13), који у себи садржи и програме за 50 стручних обука које се спроводе у оквиру ФООО, а развијени су и припадајући приручници о организацији стручних обука и спровођењу испита за обуку. Ипак након увођења ФООО није се радило на његовој даљој функционализацији.
6. Развити програме стручног усавршавања одраслих у складу с потребама тржишта рада.	- ПД-ОО01- Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих; - ПД-ОО03- Развијање програма образовања и стручне обуке одраслих на радном месту (workplace learning).	- Успостављен систем стицања стручних обука код јавно признатих организатора средњег стручног образовања усаглашен са потребама тржишта рада; - Понуда програма који више одговарају потребама	- У 2015. години усвојен је подзаконски акти који је успоставио систем акредитације програма, између осталог, и програма за стручно усавршавање које реализују ЈПОА. - Школе које су стекле статус ЈПОА у циљу пружања професионалних обука (планиране у сарадњи са локалним послодавцима и социјалним партнерима) акредитовале су 43 програма у 2019. години.	6. Делимично остварено - Иако се мрежа ЈПОА успоставила од 2015. године, програми ЈПОА (школа и других организација) је број акредитованих програма мали, процедура акредитације је непримерено дугачка, а број полазника програма средњих стручних школа (програми преквалификације, доквалификације и специјализације) је низак и постоји огромна диспропорција између броја

		запослених и послодаваца; • Понуда програма за преквалификацију незапослених ради лакшег запошљавања; • Побољшана квалификациона структура запослених и незапослених; • Повећана самозапошљивост незапослених; • Већа прилагођеност и побољшана квалификација запослених; • Усвајање Концепта о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту; • Усвајање Правилника о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту укључујући и критеријуме и услове сертификавања	- Програме преквалификације, доквалификације и специјализације је у 2016. години реализовало 238 школа, исто толико у 2017. години, у 2018. години у 178 школа а у 2019. години у 310 школа. - Године 2019. у оквиру средњег стручног образовања (које похађају и одрасли у својству ванредних ученика) припремљено је 11 нових планова и програма наставе и учења, заснованих на стандардима квалификација. - Током 2019. године МПНТР је мапирало градове и школе у којима ће се успоставити регионални тренинг центри (Београд, Суботица, Ваљево, Пожега, Власотинце, Кула, Крагујевац, Зрењанин, Врњачка Бања и Кула) са намером да се подрже средње стручне школе за успостављање проширене делатности спровођења обука за привреду.	планираних и уписаних полазника што је резултат, према извештајима о спровођењу ГПОО, недовољно доброг планирања, односно планирања које није усклађено са потребама тржишта рада. Програми ОО које нуде средње школе, нису примерени особеностима учења одраслих и кадар није квалификован за рад са одраслима јер средње школе немају обавезу да упуте своје наставнике на стручно усавршавање за рад са одраслима. Регионални тренинг центри тек треба да се успоставе. Нема информација о успостављању програма образовања и стручне обуке на радном месту.
--	--	--	---	--

		наставника и инструктора за учење и обуку на радном месту.		
7. Развити понуду професионалног усавршавања за одрасле кроз програме кратких курсева и обука на ВШУ, којима се остварују ЕСПБ бодови и омогућавају флексибилне путање учења.	ПД-ОО04- Увођење кратких курсева обуке стицања потребних знања и вештина, са ЕСПБ.	- Већа понуда тражених курсева обуке за одрасле на ВШУ; - Повећање броја организација (ВШУ) које нуде програме обуке; - Могућност признавања неформалног у формално образовање (ЕСПБ); - Понуда програма који више одговарају потребама запослених и послодаваца; - Понуда програма за преквалификацију незапослених ради лакшег запошљавања; - Побољшана квалификациона структура запослених и незапослених;	2019. године усвојен је Правилник о организацији, спровођењу, издавању сертификата и поступку вођења евиденције за кратке програме студија („Службени гласник РС”, број 32/19).	7. Делимично остварен - Усвојени Правилник чини само основу за остваривање овог циља.

		• Повећана самозапошљивост незапослених; • Већа прилагођеност и побољшана квалификација запослених; • Доношење стандарда за акредитацију кратких циклуса; • Развијање целоживотних програма на ВШУ.		
8. Развити програме учења на даљину и електронског учења.	• ПД-ОО06- Увођење електронског учења у образовање одраслих.	• Прилагођен систем формалног и неформалног образовања и обучавања одраслих могућностима и потребама учења и образовања одраслих уз осигурање квалитета (онлајн учење, прилагођено време наставе и обуке могућностима одраслих). • Повећана понуда курсева е-учења на основу	- Од 2017. године када је у Србија постала део EPALE мреже, Темпус канцеларија је реализовала активности учења на даљину за запослене у образовању одраслих. - Од 2019. године Национална академија за јавну управу развија систем за онлајн учење на својој LMS (Learning Management System) платформи што ће омогућити већу доступност програмских садржаја свим службеницима у јавној управи.	8. Није могуће дати прецизну процену остварености - Не постоје информације о корацима који су предузети на системском нивоу како би се развили програми учења на даљину и електронског учења у образовању одраслих.

		усвојених стандарда; • Израда стандарда за примену електронског учења у реализацији кратких курсева обуке; • Доношење законских и подзаконских аката који се односе на е-учење.		
9. Основати универзитете за треће доба.	• ПД-ОО07- Оснивање „универзитета” за треће доба.	• Подизање квалитета живота особа у трећем животном добу; • Повећан броја пензионера који се баве неком допунском делатношћу; • Израда нацрта закона и доношење подзаконских аката; • Развијање програма за особе у трећем животном добу.	- Нема информација о реализованим активностима.	9. Није могуће дати прецизну процену остварености - Не постоје информације о предузетим активностима које се односе на успостављање законодавног оквира и развијање програма, иако одређени „универзитети” за треће доба постоје у оквиру других организација које пружају неформално образовање и обуке старијим особама ⁶ али систему недостају информације о броју корисника, циљевима и успешности реализованих програма.

⁶ Нпр. Могу се пронаћи информације о постојању „универзитета за треће доба“ код пружаоца услуга програма неформалног образовања одраслих (видети: <http://www.кццукарица.рс/срп/универзитет-за-треце-доба/>)

10. Дефинисати национални програм подршке и промоције концепта целоживотног учења. Увести научно-образовни канал и специјализоване емисије које промовишу и наглашавају неопходност образовања одраслих.	• ФО-ОО05- Стварање финансијске подршке за медијску акцију за олакшање имплементације.	• Финансијска подршка за објашњење разлога и начина примене нових мера.	- Агенција за квалификација је основана 2018. године и у свом мандату има промоцију квалификација које нуде школе, високошколске институције и ЈПОА.	10. Делимично остварен - Нису спроведене активности за овај специфични циљ на системском нивоу, иако су, на нивоу појединачних институција које се баве образовањем одраслих, реализоване промотивне активности (нпр. од 2017. године када је у Србија постала део ЕРАЛЕ мреже, Темпус канцеларија је реализовала активности у циљу промоције образовања одраслих и сл.).
--	--	---	--	---

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Повећање квалитета			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	• Не постоји адекватан систем контроле, евалуације и унапређења квалитета образовања одраслих, нити систем националних стандарда квалитета; Не постоји методологија за мониторинг и евалуацију образовања одраслих; • Не постоји независна институција надлежна за дефинисање и увођење система квалитета, акредитацију и сертификацију неформалног образовања одраслих; • Школе су недовољно опремљеније, недостају дидактичка средства а нема ни довољно простора за извођење процеса образовања. • Образовни планови и програми нису модификовани на основу потреба и циљева образовања одраслих; • Проблем с расположивошћу, бројношћу и квалитетом наставног особља и другог особља у области андрагогије. • Србија не учествује у међународном програму за процену компетенција одраслих – ПИААЦ.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Обезбеђен је висок квалитет средине/услова, програма (курикулума), процеса наставе/учења и исхода учења, (кроз дефинисање стандарда за програме образовања, за професионално усавршавање	• ПД-ОО01- Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА)	• Унапређење квалитета рада институција за образовање одраслих • Унапређења квалитета	- Године 2015. усвојен је Правилник о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора	1. Делимично остварен - Пре усвајања АП, донето је Решење министра о Интегралном програму обуке за остваривање ФООО, а донети су Правилник о условима у

наставника и фацилитатора за образовање одраслих и за наставни процес, као и реконструкцију и адаптацију постојећих простора и њихово опремање савременом аудио-визуелном опремом).	образовања одраслих. - ПД-ОО02- Унапређење функционализације основног образовања одраслих. - ПД-ОН11 - Развој програма образовања наставника, укључујући и помоћне наставнике, инструкторе, водитеље, тренере, за образовање одраслих	образовања и учења одраслих; - Доношење Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и кадрова за јавно признате организаторе образовања одраслих код којих се стичу квалификације и компетенције или се обавља признавање претходног учења, укључујући и услова за учење особа са инвалидитетом; - Доношење подзаконски акт о каријерном вођењу и саветовању; - Обука саветника за каријерно вођење и	активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15) којим су прецизирани услови за акредитацију програма које реализују ЈПОА. - Године 2019. је усвојен и Правилник о педагошком асистенту и андрагошком асистенту и одобрено је повећање броја андрагошких асистената у школама које реализују ФООО за школску 2019/2020. годину (34 андрагошка асистента у 31 основној школи). - Током 2018 и 2019. године, у сарадњи са ТЕМПУС канцеларијом и Институтом за педагогију и андрагогију, организован обуке о основним андрагошким вештинама за око 510 наставника из школа које реализују ФООО а који нису похађали обавезни “Интегрални програм обуке за остваривање ФООО”. - Реализоване су и обуке за извођаче програма ЈПОА и стручне сараднике који, у складу са одредбама Правилника о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора	погледу простора, опреме, наставних средстава и степена и врсте образовања наставника и андрагошких асистената за остваривање наставног плана и програма основног образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 13/13) и Правилник о општим стандардима постигнућа за основно образовање одраслих („Службени гласник РС”, бр. 50/13 и 115/13) и Правилник о наставном плану и програму основног образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 13/13), као и приручници за наставнике о организовању обука и испита за обуку, што чини основу за унапређење квалитета. Иако је остварен одређени напредак, постоје изазови који умањују квалитет образовања одраслих. У области формалног образовања још увек није достигнут жељени квалитет будући да, према извештају о спровођењу ГПОО за 2019. годину, нису испуњени основни услови који се односе на организовање стручних обука, питање превоза,
--	---	--	--	--

		саветовање у ЛПОА • Доношење Правилника о организацији стручних обука у оквиру основног образовања одраслих укључујући и испит за обуку	активности образовања одраслих да ангажовани кадар ЛПОА треба да стекне компетенције за рад са одраслима у року од шест месеци од стицања статуса ЛПОА.	недостатка али и одлива кадрова (20% обучених наставника и асистената напусти образовање одраслих када им се укаже прилика), што утиче на осипање полазника. Према истом извештају тек око половине тј. 52% полазника програма ФООО успешно заврши три циклуса у оквиру ФООО. Осипање полазника је велико и код полазника у казнено-поправним заводима. Нема података о опремању школа и других организација за образовање одраслих потребном опремом.
2. Развијен је и примењен систем акредитације установа/институција и програма образовања одраслих у формалном и неформалном образовању.	• ПД-ОО05- Увођење система вредновања квалитета институција за формално и неформално образовање одраслих на свим нивоима	• Унапређење квалитета институција за формално и неформално образовање одраслих; • Израда стандарда за акредитацију институција неформалног образовања одраслих на свим нивоима; • Усвојени стандарди за акредитацију институција које	- Године 2015. усвојен је Правилник о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15) којим су прецизирани услови за акредитацију ЛПОА образовања одраслих. - Године 2018. усвојен је Закон о националном оквиру квалификација („Службени гласник РС”, бр. 27/18 и 6/20).	2. Остварен.
3. Развијен је систем за праћење и вредновање квалитета средине/услова, процеса наставе/учења и образовних постигнућа (кључне компетенције) у образовању одраслих. Успостављена је међународна сарадња у области мониторинга и евалуације квалитета система образовања одраслих.				3. Делимично остварен - Иако постоји праћење и вредновање ОШ које остварују формално образовања одраслих у оквиру спољашњег вредновања, систем за праћење и евалуацију у области неформалног образовања одраслих је тек у повоју (дефинисање стандарда за самовредновање

		нуде курсеве обуке одраслих на свим нивоима; • Доношење законских и подзаконских аката.	- Основана је Агенције за квалификације која у својој надлежности развијање стандарда за самовредновање и спољашње вредновање квалитета рада ЈПОА (неформално образовање одраслих) и екстерну проверу квалитета рада ЈПОА. - Од 2019. године поступак за стицање статуса ЈПОА у својству друге организације делегиран је Агенцији за квалификације, док основне и средње школе статус ЈПОА и даље стичу у поступку код МПНТР, тачније у поступку добијања сагласности за проширену делатност. - Усвојена су два правилника који се односе на вредновање квалитета институција у којима се реализује формално образовање одраслих: Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС”, број 14/18) на основу кога се обавља спољашње вредновање установа формалног образовања и у којима се образују и одрасли и Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС”, број 20/19) који поред осталог уређује поступке праћења	и спољашњу евалуацију ЈПОА је у току).
4. Основати независну институцију која ће бити надлежна за дефинисање и увођење система квалитета, акредитацију и сертификацију неформалног образовања одраслих у складу с међународним инструментима и стандардима за истраживање, праћење и евалуацију у образовању одраслих.				4. Остварен.

			остваривања програма образовања, мерила за самовредновање и вредновање и друга питања значајна за ову област. - Усвајањем Закона о националном оквиру квалификација Републике Србије 2018. године основана је Агенција за квалификације, која је задужена за акредитацију и сертификацију ЈПОА који имају својство друге организације (основне и средње школе статус ЈПОА и даље стичу у поступку код МПНТР), осигурање квалитета у развоју, стицању, додељивању и признавању квалификација стечених формалним, неформалним и информалним путем и праћење неформалног образовања одраслих. Агенција за квалификације учествује у неколико пројеката⁷, који су усмерени на креирање јавних политика на основу података, ефикасније праћење и извештавање о систему образовања. - Уз подршку Швајцарске агенције и у оквиру пројекта Знањем до посла започета је	
--	--	--	---	--

⁷ Нпр. Пројекат „Јачање капацитета релевантних институција у оквиру Уговора о реформи сектора образовања у Србији - Оснаживање везе између запошљавања и социјалне инклузије" (РЕДИС 2030)

			евалуација постојећег система акредитације ЈПОА и припрема предлога за његово унапређивање; дефинисање стандарда за самовредновање и спољашњу евалуацију ЈПОА и рад на нацрту подзаконских аката.	
5. Усвојити закон којим ће се уредити образовање одраслих и подзаконске акте који ће омогућити примену тог закона и формирање одговарајућих тела и организација на националном и регионалном нивоу и нивоу локалне самоуправе.	Нема акције која се односи на овај специфични циљ, али се инструменти у оквиру других акција односе на развој законодавног оквира.	• Доношење законских и подзаконских аката (за унапређење квалитета, каријерно вођење и саветовање, признавање претходног учења, електронског учења, „универзитета” за треће доба)	- Остварено пре усвајања АП, током 2013. године када су усвојени: Закон о образовању одраслих („Службени гласник РС”, број 55/13), Правилник о наставном плану и програму основног образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 13/13), Правилник о условима у погледу простора, опреме, наставних средстава и степена и врсте образовања наставника и андрагошких асистената за остваривање наставног плана и програма основног образовања одраслих („Службени гласник РС - Просветни гласник” бр. 13/13 и 18/13), Правилник о општим стандардима постигнућа за основно образовање одраслих („Службени гласник РС”, бр. 50/13 и 115/13). - Од 2015. године усвајањем подзаконских аката унапређен је законодавни оквир. Усвојени су: Правилник о ближим условима у погледу програма, кадра, простора,	5. Остварен. НАПОМЕНА: Недостаје подзаконски акт који уређује процес признавања претходног учења како би законодавни оквир био комплетиран, али се оствареност ове акције не везује искључиво за образовање одраслих.

			опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15), Правилник о врсти, називу и садржају образаца и начину вођења евиденција и називу, садржају и изгледу образаца јавних исправа и уверења у образовању одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15), Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања („Службени гласник РС”, број 43/19) - Током 2017, 2018. и 2020. године усвајане су измене и допуне Закона о образовању одраслих.	
--	--	--	--	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3	Унапређење релевантности
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	• Систем образовања одраслих не обезбеђује знања и вештине које кореспондирају с потребама одраслих, тржишта рада и друштвене заједнице; • Не постоји дефинисан законски оквир признавања претходног учења. Основу за развој система признавања неформалног и информалног учења чини Национални оквир квалификација који је у процесу дефинисања и усвајања; • Систем каријерног вођења и саветовања у процесу развијања (2010. године усвојена Стратегија каријерног вођења и саветовања у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 16/10) и Акциони план за њено спровођење). Центри за каријерно вођење и саветовање постоје у малом броју установа;

	• Спроводи се мали број прекограничних пројеката финансирани од стране ЕУ који су индиректно усмерени ка успостављању и/или финансирању система образовања одраслих (иницијално намењени реформи средњег стручног образовања).			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Образовање одраслих доприноси унапређењу знања и вештина радно способног становништва у складу са захтевима тржишта рада и тиме позитивно утиче на економски и друштвени развој земље и на квалитет живота њених грађана, кроз праћење и истраживање тржишта рада и усклађивање образовних програма.	• ПД-ОО02- Унапређење функционализације основног образовања одраслих • ПД-ОО03- Развијање програма образовања и стручне обуке одраслих на радном месту (workplace learning) • ПД-ОО04- Увођење кратких курсева обуке стицања потребних знања и вештина, са ЕСПБ.	• Успостављен систем стицања стручних обука код јавно признатих организатора средњег стручног образовања усаглашен са потребама тржишта рада; • Унапређење повезаности рада и образовања; • Унапређење запошљавања, флексибилности и компетитивности радне снаге; • Већа понуда тражених курсева обуке за одрасле на ВШУ; • Повећање броја организација (ВШУ) које нуде програме обуке; • Могућност признавања неформалног у формално	- Годишњи планови образовања одраслих од 2015. до 2019. године дефинишу потребу постојања обука које су усклађене са захтевима тржишта рада и прецизирају приоритетне секторе, али не постоје информације о конкретним предузетим мерама. - Спроводи се ФООО у које спада и стручно оспособљавање полазника, али у великом броју случајева постоје значајни проблеми у његовом остваривању. Односно, оно се у опште не остварује. - У склопу средњег стручног образовања, покренуте су активности у циљу успостављања регионалних тренинг центара. - Школе у статусу ЈПОА реализују професионалне обуке које планирају са локалним послодавцима и социјалним партнерима. - Крајем 2018. године формирано је 12 секторских	1. Делимично остварен - Иако је остварен напредак у остварењу овог специфичног циља, не може се закључити да је он остварен у потпуности. У постојећем програму ФООО постоје изазови који се односе на организацију обуке у циљу стручног оспособљавања полазника. Постоји висок степен осипања полазника (око 50% полазника не заврши програм ФООО). Понуда програма школа које имају статус ЈПОА је недовољна. Тек се очекује оснивање регионалних тренинг центара и ефекти усвајања секторских већа на усклађивање програма обука са тржиштем рада. Нису реализоване активности у циљу успостављања кратких курсева на ВШУ који би били организовани у складу са потребама послодаваца, а активности у вези са успостављањем система за признавање претходног учења се интензивно реализује тек

		образовање (ЕСПБ); • Понуда програма који више одговарају потребама запослених и послодаваца; • Већа прилагођеност и побољшана квалификација запослених • Доношење Правилника о организацији стручних обука у оквиру основног образовања одраслих укључујући и испит за обуку; • Усвајање Концепта о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту; • Усвајање Правилника о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту укључујући и критеријуме и услове сертификација	већа. Агенција за квалификације је 2018. године преузела надлежности над развијањем стандарда квалификација. - Одређени програми у средњем стручном образовању (које похађају и одрасли у својству ванредних ученика) су базирани на стандардима квалификација. - Године 2019. у оквиру средњег стручног образовања припремљено је 11 нових планова и програма наставе и учења, заснованих на стандардима квалификација. - Почетком 2019. године усвојен је Правилник о организацији, спровођењу, издавању сертификата и поступку вођења евиденције за кратке програме студија („Службени гласник РС”, број 32/19). - У оквиру неформалног образовања одраслих реализоване су и мере Владе Републике Србије везане за преквалификације у области информационих технологија (ИТ) као одговор на велику потражњу за ИТ кадровима на тржишту рада.	од 2019. године кроз ЕУ пројекат који се финансира из ИПА 14 средстава.
--	--	--	---	--

		наставника и инструктора за учење и обуку на радном месту; • Доношење стандарда за акредитацију кратких циклуса; • Развијање целоживотних програма на ВШУ.	- Кроз ЕУ пројекат који се финансира из ИПА 2014 средстава се тренутно ради на: ревизији документа Концепција признавања претходног учења развијеног 2015.године; изради Оквира за ППУ – успостављање процедура и смернице за акредитацију пружалаца ППУ, сертификацију оцењивача ППУ, упис кандидата за ППУ, стратегије и методе оцењивања, захтеве у вези са доказима, поступке оцењивања ППУ и др; доношењу подзаконског акта којим ће бити ближе уређен поступак ППУ; доношењу Листе квалификација које се могу стећи признавањем претходног учења од стране надлежних секторских већа; акредитацији ЈПОА за реализацију ППО; избору школа и ЈПОА зарад пилотирања концепта ППУ за потребе незапослених лица у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, односно Националном службом за запошљавање. - Планира се увођење ППУ као Активне мере тржишта	
--	--	--	---	--

			рада у оквиру НАПЗ након успостављања овог процеса и дефинисања свих процедура и подзаконског акта.	
2. Развијен је и у потпуности се примењује систем признавања претходног учења који компетенције и квалификације стечене неформалним и информалним образовањем препознаје и сертифиције у складу са НОК и европским оквиром квалификација. Акредитоване су институције које ће спроводити процес признавања претходног учења.	Акције су дефинисане у оквиру високог образовања и велике акције: • ВО-ЗД02 – Увођење алтернативних путева уласка у високо образовање • ВА-НОК - Развој националног оквира квалификација	• Анализа потребе за увођење алтернативног уласка у ВО; • Дефинисани алтернативни путеви уласка у ВО; • Већа доступност ВО; • Израда различитих модела уласака у ВО; • Развијање поступка признавања претходног учења; • Усвојен јединствен национални оквир квалификација; • Успостављање механизма за препознавање претходног учења; • Доношење Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и кадрова за јавно признате организаторе образовања	- Године 2015. је израђен Извештај о аналитичком прегледу документа „Концепција развоја признавања претходног учења”. - Усвојен је Закон о националном оквиру квалификација („Службени гласник РС”, бр. 27/18 и 6/20) - Завод за унапређивање образовања и васпитања је 2018. године разрадио Концепцију признавања претходног учења у Републици Србији. - Током 2019. године су мапирани примери добре праксе поступка признавања претходног учења из Португалије и сачињен је акциони план пилотирања концепта признавања претходног учења у РС.	2. Није остварен – Иако је усвојен Закон о националном оквиру квалификација који прописује који ниво квалификације се, уз одређене услове, могу стећи неформалним путем и који је реферисан на Европски оквир квалификација, тек предстоји пилотирање развијеног концепта признавања претходног учења.

		одраслих код којих се стичу квалификације и компетенције или се обавља признавање претходног учења, укључујући и услова за учење особа са инвалидитетом;		
3. Дефинисан је Национални оквир квалификација и Национални оквир стручних квалификација и обезбеђен квалитет наставних програма кроз повезивање са националним и европским оквиром квалификација за целоживотно учење и кључним компетенцијама.	Акција је дефинисана у склопу одељка “велике акције”: • ВА-НОК - Развој националног оквира квалификација	• Израда нацрта законског оквира; • План развоја националног оквира квалификација; • Повезивање са Европским оквиром квалификација; • Усвојен јединствен национални оквир квалификација; • Донет и примењен Закон о националном оквиру квалификација; • Донет и примењен Закон о регулисаним професијама.	- Године 2018. усвојен је Закон о националном оквиру квалификација а његове измене и допуне 2020. године („Службени гласник РС”, бр. 27/18 и 6/20). - Године 2019. усвојен је Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација („Службени гласник РС”, број 66/19). - Национални оквир квалификација у Србији је 2020. године повезан са Европским оквиром квалификација. - У току је реализација пројекта Развој интегрисаног система националних квалификација у РС (ИПА 2014). - Закон о основама система образовања и васпитања (ЗОСОВ) из 2017. године је дао основ да програми буду оријентисани на исходе и компетенције.	3. Остварен.

			- Одређени програми у средњем стручном образовању (које похађају и одрасли у својству ванредних ученика) су базирани на стандардима квалификација, чиме се унапређује квалитет стручног образовања. - Године 2019. у оквиру средњег стручног образовања припремљено је 11 нових планова и програма наставе и учења, заснованих на стандардима квалификација.	
4. Развијен је и потпуно се примењује систем каријерног вођења и саветовања, који саветодавно помаже одраслима у бољем запошљавању и већој социјалној партиципацији као и у стицању знања, вештина и компетенција за доношење ваљаних одлука у свим подручјима живота и рада одраслих. Основани су центри за каријерно вођење и саветовање одраслих у установама и институцијама формалног и неформалног образовања, филијалама НСЗ-а, социјалним институцијама и привредним друштвима, који ће организовати услуге саветовања и каријерног вођења.	У одељку АП о образовању одраслих нема дефинисаних акција које се односе на каријерно вођење и саветовање, али постоје акција у оквиру средњег стручног образовања: • ПУ-СТ06 - Смањење стопе раног напуштања образовања	• Доношење подзаконског акта о каријерном вођењу и саветовању; • Обука саветника за каријерно вођење и саветовање у ЈПОА.	- МПНТР је 2018. године радило на развоју методологије праћења спровођења програма каријерног вођења и саветовања заснованих на стандардима услуга - Током 2019. године донета су два подзаконска акта која се односе на средње стручне школе које реализују образовне профиле у дуалном образовању: Правилник о ближим условима о начину рада, активностима и саставу тима за каријерно вођење и саветовање у средњој школи која реализује образовне профиле у дуалном образовању („Службени гласник РС”, број 2/19) и Правилник о ближим условима, начину рада, активностима и саставу Тима	4. Делимично остварен - Политика каријерног вођења и саветовања је развијена а пуна примена и успостављање система очекује се од 2020. године. Само део спроведених активности је усмерен на систем образовања одраслих (Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања). Иако одређени број центара за каријерно вођење и саветовање постоји и у неформалном образовању (нпр. http://www.bos.rs/uz/karijerni-centar) и при Националној служби за запошљавање, примена развијених стандарда услуга каријерног вођења и саветовања се тек очекује. Не постоје

			за каријерно вођење и саветовање у средњој школи која реализује образовне профиле у дуалном образовању („Службени гласник РС”, број 2/19). - Године 2019. усвојен је и Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања, који између осталих, примењују и школе и друге организације (ЈПОА) у образовању одраслих. - Исте године Савет за национални оквир квалификација РС је донео „Препоруке за имплементацију плана примене стандарда услуга каријерног вођења и саветовања”.	информације о обукама саветника за каријерно вођење и саветовање у ЈПОА.
--	--	--	--	---

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4	Повећање ефикасности
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	• Не постоји довољна понуда програма образовања одраслих а постојећи систем не испуњава потребе појединаца и/или послодаваца; • Постоји неколико центара за континуирано образовање одраслих (у оквиру средњих стручних школа). Кроз Програм реформе средњег стручног образовања, покренут процес избора 12 додатних средњих стручних школа да постану регионални центри за континуирано образовање одраслих; • Не постоји јединствен регистар свих установа, институција и организација у области формалног и неформалног образовања од националног до локалног нивоа. • Није утврђено колико се средстава издваја у Републици Србији за све облике образовања одраслих и целоживотног учења.

Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Разноврсна понуда формалних и неформалних облика образовања одраслих прилагођена је потребама појединаца и ослања се на рационално коришћење диверсификованих извора финансирања.	Акције се односи на финансирање, док су акције намењене разноврсној понуди програма детаљније описане у делу који се односи на општи стратешки циљ „повећање обухвата”: • ФО-ОО01 -Алокација финансијских средстава у складу са могућностима републичког буџета, буџета региона и локалних самоуправа • ФО-ОО04- Умеравање средстава из приватних извора и међународних пројеката у овај вид образовања, као и формирање јавног и приватног партнерства	• Дефинисање финансијског оквира за развој и функционисање система целоживотног учења; • Увећање средстава у фонду за целоживотно учење; • Проширење обухвата.	- Сви ГПОО усвојени 2015, 2016, 2017, 2018, 2019. и 2020. године у својој структури представљају и потребна и планирана финансијска средства за спровођење програма формалног образовања одраслих, као и изворе финансирања (републички буџет, буџет, буџет локалних самоуправа, привредних друштава). - Од 2015. године се спроводе и пројекти који су допринели већој понуди и финансирању обука у оквиру неформалног образовања одраслих⁸.	1. Делимично остварен - Успостављен је оквир за финансирање, али је понуда програма за образовање одраслих недовољна, као и средства за финансирање.
2. Успостављен је систем финансирања образовања одраслих, средства из буџета су усмерена ка потребама осетљивих група, уведене су пореске олакшице које подстичу послодавце да улажу	• ФО-ОО02- Аналогно моделу финансирању високог образовања, у складу с могућностима републичког буџета, применити нови модел финансирања високог	• Омогућавање услова за примену новог система финансирања; • Нове мере подстицаја	- Систем финансирања образовања одраслих дефинисан је Годишњим плановима образовања одраслих, у оквиру којим се планирају средства за реализацију формалног	2. Није могуће дати прецизну процену остварености – Иако постоји дефинисан оквир финансијског издавања за образовање одраслих, нема информација о усвајању пореских олакшица као мере

⁸ Нпр. пројекат „Знањем до посла“ који се финансира из фондова Швајцарске развојне агенције и „Подстицање запошљавања младих“ који се финансира из средстава Владе Немачке кроз ГИЗ пројекат.

у стручно усавршавање запослених и дефинисани су финансијски подстицаји за појединце за коришћење услуга образовања одраслих.	образовања уз право на субвенционисане кредите за студирање	• Омогућавање услова за примену новог система финансирања; • Примењен нови модел финансирања.	образовања одраслих (ФООО, средњег образовања одраслих – ванредни полазници, преквалификације, доквалификације и специјализације). Ови програми, нарочито ФООО, намењени су припадницима осетљивих група (80% полазника који су похађали програм ФООО у 2020. години је из ромске националне мањине). - Програми преквалификације за ИТ који су подржани су од стране Владе (републички буџет), од 2019. године намењени су и особама са инвалидитетом са територије Града Београда.	подстицаја за похађање програма образовања одраслих (формално и неформално образовање), нити мерама за високо образовање одраслих (субвенционисани кредити).
3. Постоји већа понуда програма преквалификација и професионалних обука.	• ПД-ОО01- Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих; • ПД-ОО02- Унапређење функционализације основног образовања одраслих; • ПД-ОО03- Развијање програма образовања и стручне обуке одраслих на радном	• Успостављен систем стицања стручних обука код јавно признатих организатора средњег стручног образовања усаглашен са потребама тржишта рада; • Понуда програма за преквалификацију незапослених ради лакшег запошљавања; • Побољшана квалификациона	- Током 2015. године, усвајањем Правилника о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15) и Правилника о врсти, називу и садржају образаца и начину вођења евиденција и називу, садржају и изгледу образаца јавних исправа и уверења у образовању одраслих („Службени гласник РС”, број	3. Делимично остварен - Иако је још увек понуда мала, у последњој години значајно је повећан број школа у којима се реализују програми преквалификације, доквалификације и специјализације, као и школа у статусу ЈПОА које нуде професионалне обуке. Постоје изазови у реализацији стручних обука у оквиру друге половине трећег циклуса програма ФООО. Тек се очекује оснивање регионалних тренинг центара. Нису реализоване

	месту (workplace learning); • ПД-ОО04- Увођење кратких курсева обуке стицања потребних знања и вештина, са ЕСПБ; • ПД-ОО06- Увођење електронског учења у образовање одраслих.	структура запослених и незапослених; • Повећана самозапошљивост незапослених; • Већа прилагођеност и побољшана квалификација запослених. • Доношење Правилника о организацији стручних обука у оквиру основног образовања одраслих укључујући и испит за обуку • Усвајање концепта о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту; • Правилник о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту укључујући и критеријуме и услове сертификавања наставника и инструктора за	89/15) створени су услови за повећање понуде у неформалном образовању. - Школе које су стекле статус ЈПОА у циљу пружања професионалних обука (планиране у сарадњи са локалним послодавцима и социјалним партнерима) акредитовале су 43 програма у 2019. години. - Током 2019. године су идентификоване области и препознати градови, школе у оквиру којих ће се развијати регионални тренинг центри. - У формалном образовању, програме преквалификације, доквалификације и специјализације је у 2016. години реализовало 238 школа, исто толико у 2017. години, у 2018. години у 178 школа а у 2019. години у 310 школа. - У оквиру неформалног образовања одраслих реализоване су и мере Владе Републике Србије везане за преквалификације у области информационих технологија (ИТ). Током 2019. године реализоване су обуке у склопу програма преквалификације и објављен је позив за програм преквалификације за ИТ намењен особама са	акције које се односе на увођење кратких курсева и електронског учења које би повећале понуду професионалних обука.
--	---	--	---	--

		учење и обуку на радном месту • Развијање целоживотних програма на ВШУ; • Израда стандарда за примену електронског учења у реализацији кратких курсева обуке.	инвалидитетом са територије Града Београда.	
4. Укинуте су специјализоване школе за образовање одраслих и основани су центри за учење у постојећим образовним установама са новим програмским садржајима прилагођеним потребама образовања одраслих како би се што економичније искористила постојећа мрежа и остварила добра географска распоређеност.	Нема акције која се односи на овај специфични циљ.	Нема планираних исхода.	- Влада и МПНТР су започели активности оснивања десет регионалних тренинг центара који треба да буду подршка реализацији наставе у средњем стручном образовању и васпитању, за доквалификацију и преквалификацију кадрова, као и неформалном образовању одраслих кроз обуке, стручно оспособљавање, у складу са потребама тржишта рада. Током 2019. године су идентификоване области и препознати градови, школе у оквиру којих ће се развијати регионални тренинг центри - У циљу побољшања мреже школа, у 2019. години МПНТР је одобрио формирање 16 малих одељења у седам основних школа, пред школа у којима се реализује програм	4. Није остварен - У наредном периоду очекује се успостављање тренинг центара који ће допринети већој понуди програма који су прилагођени потребама одраслих и усклађени са потребама тржишта рада, као и бољој географској распоређености понуде ОО.

			функционалног основног образовања одраслих.	
5. Направљен је јединствен регистар свих установа, институција и организација у области формалног и неформалног образовања од националног до локалног нивоа и проценити њихове расположиве капацитете.	Акција се односи само на неформално образовање: • ПД-ОО01- Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих;	• Успостављање Регистра јавно признатих организатора активности образовања одраслих.	- Направљен је списак институција у статусу ЈПОА, које је до 2018. године водило МПНТР и Завод за унапређивање образовања и васпитања, а од 2019. године списак воде МПНТР и Агенција за квалификације. - Сви ГПОО усвојени 2015, 2016, 2017, 2018, 2019. и 2020. године у својој структури садрже и списак школа у којима се реализује формално образовање одраслих.	5. Делимично остварен – Установљени списак институција у статусу ЈПОА и њихових програма, који се базира на елементима које треба да чини регистар свих институција. Ипак, овај списак се односи само на извођаче програма у статусу ЈПОА, не и на све извођаче програма неформалног образовања одраслих.

Идентификовани правци даљег развоја	Иако су одређени помаци у погледу доступности образовања одраслих идентификовани, потребно је и даље радити на унапређењу обухвата, будући да главни стратешки циљ који се односи на партиципацију одраслих у програмима образовања одраслих (7% према Анкети о радној снази) није испуњен. Додати подаци који се прикупљају Анкетом о образовању одраслих (АОО) показују да је Србија далеко од просека ЕУ - стопа учешћа одраслих у неком облику формалног или неформалног образовања или обука, на националном нивоу износила је 19,8% за 2016. годину, (што је нешто више него 2011. када је износила 16,5%) али је и знатно ниже од просека земаља чланица Европске уније који је 2016. године износио 45,2%. Према подацима АОО, образовање одраслих није доступно свим категоријама, односно мрежа установа није функционална и још увек постоје значајне системске баријере за њено ефикасно функционисање.. У том погледу, даљи правци развоја треба да буду усмерени ка повећању обухвата (кроз таргетиране акције) и доступности образовања одраслих, односно повећање функционалности постојеће и даље ширење мреже провајдера и у формалном и у неформалном образовању одраслих, повећање понуде обука које одговарају на различите потребе одраслих уз успостављање ефикаснијег процеса акредитације, нарочито кроз успостављање кратких курсева на ВШУ и учења на даљину и електронског учења који нису остварени за време трајања СРОС 2020. Постоје изазови у погледу организације и квалитета формалног образовања одраслих, с обзиром на велики степен осипања полазника програма ФООО. Правци развоја политике образовања одраслих у домену квалитета подразумевају
--	---

решавање проблема који умањују квалитет програма ФООО (проблем превоза, одлив и компетенције кадрова, проблем реализације стручних обука у оквиру ФООО), унапређење система акредитације и успостављање оквира за мониторинг и евалуацију, који треба да унапреди квалитет система образовања одраслих. Међународна сарадња и даље треба да буде окосница будућег развоја политике образовања одраслих. Учешће Србије у међународном програму за процену компетенција одраслих (ПИААЦ) дало би допринос унапређењу политике образовања одраслих.

Када је у питању релевантност, приметан је помак у понуди програма који одговарају на потребе тржишта рада, али је према извештајима о спровођењу Годишњих планова образовања одраслих видљиво да програма нема довољно, те да програми не одговарају у потпуности на потребе тржишта рада (нпр. број полазника програма преквалификације, доквалификације и специјализације је низак и постоји огромна диспропорција између броја планираних и уписаних полазника што је резултат планирања које није усклађено за потребама тржишта рада). Стога, и даље треба радити на унапређењу знања и вештина радно способног становништва у складу са захтевима тржишта рада, а један од корака у том процесу треба да буде оснивање регионалних тренинг центара и понуда обука/тренинга који су у складу са потребама тржишта рада. Усвајање процеса признавања претходног учења је неизоставно у даљем развоју политике образовања одраслих и унапређењу релевантности.

У домену ефикасности, потребно је повећати понуду провајдера који одговарају на различите потребе одраслих, усвојити моделе финансирања како би образовање одраслих било доступно свима и успоставити јединствену базу односно регистар доступних обука и институција у образовању одраслих.

6. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. у области образовања и развоја наставника

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	- Постоји мрежа државних високих школа и факултета на којима се реализују студијски програми за образовање наставника и високих школа струковних студија за образовање васпитача што задовољава потребе Републике Србије. - Хиперпродукција учитеља (учитељски факултети уписују велики број студената) и недостатак наставника за одређене наставне предмете као што су физика, математика, енглески језик. - Није развијен информациони систем што за последицу има непостојање података о броју студената који се образују за рад у образовању, као и о потребном броју студената за звање наставника, тј. о потребама државе за ову струку. - Не постоји корелација између одобрених буџетских средстава и потреба за одређеним наставничким профилима.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Предузеће се мере за привлачење најбољих кандидата на студијске програме за образовање наставника и то: - МПНТР ће правити пројекцију потреба за запошљавање наставника на свим нивоима; - већа конкуренција при упису уз гаранцију запошљавања; - давање стипендија студентима који студирају за дефицитарне наставничке профиле.	Акције из АП предвиђене у делу образовање наставника (ОН) не таргетирају специфично предузимање мера за привлачење најбољих кандидата за студијске програме за образовање наставника, али постоји акција која се односи на успостављање информационог система и која се може сматрати мером која индиректно доприноси остваривању овог стратешког циља. Конкретније:	- Успостављање регистра наставника на свим нивоима образовања. - Рационализација система образовања наставника и побољшано доношење одлука. - Усклађена понуда и потреба за наставницима. - Израда нацрта закона и	- Унапређен законодавни оквир којим се регулише: упис студената на ВШУ доношењем <i>Закона о високом образовању</i>, („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18, 67/19, 6/20 – др. закон) и <i>Правилника о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа</i> („Службени гласник РС”, број 13/19); ученички и студентски стандард доношењем <i>Закона о ученичком и студентском стандарду</i> („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 55/13,	1. Није остварен – Нису предузимане конкретне мере за привлачење најбољих кандидата на студијске програме за образовање наставника, иако се пројекције потреба за запошљавањем наставника објављују на интернет страници МПНТР-а се и подразумевају листе слободних радних места, листе запослених са непуним радним временом и листе технолошких вишкова Не постоје гаранције за запошљавање при упису кандидата - упис кандидата и

	- ПД-ОН02 - Развој дела информационог система неопходног за квалитетније образовање наставника Акција везане за промене система уписа на високо образовање: - ВО-ЗД06 - Развој програма за повећање обухвата у приоритетним областима. Акције везане за промене система финансирања високог образовања: - ФО-ВО02 - Успостављање целовитог информационог система - ФО-ВО04 - Утврђивање потреба за појединим струкама	доношење подзаконских аката. - Уписне квоте буџетски финансираних студената усклађене са друштвеним потребама. - Дефинисани студијски програми који одговарају потребама тржишта рада. - Дефинисане приоритетне области и развијен програм подршке студентима. - Уведене аналитичке методе праћења броја и структуре дипломираних студената и брзине њиховог запошљавања. - Успостављена веза тржишта рада и високог образовања. - Успостављен информациони систем о стању	27/18 – др. закон и 10/19) и <i>Правилника о ученичким и студентским кредитима и стипендијама</i> („Службени гласник РС”, број 36/19), којим су регулисани услови за добијање кредита и стипендија, као и остваривање права студената из осетљивих друштвених група на студентске кредите и стипендије; информациони систем доношењем <i>Правилник о јединственом информационом систему просвете</i> („Службени гласник РС”, број 81/19) који прописује обавезу министарства надлежног за образовање да води регистре међу којима су и они који се односе на запослене у установама и ВШУ, као и регистар деце, ученика, одраслих и студената; каријерно вођење саветовање доношењем <i>Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања</i> („Службени гласник РС”, број 43/19). - Прихваћен концепт завршних испита на крају средњег образовања и васпитања, 2017. године и донети су <i>Правилник о програм опште</i>	рангирање дефинисано Законом о високом образовању и подзаконским актом који се односи на стандарде и поступке акредитације ВШУ (стандард 8.). Не постоји систем доделе стипендија студентима који студирају дефицитарне наставничке профиле, а информације о условима и поступцима за добијање стипендија су регулисани Законом о ученичком и студентском стандард и подзаконским актом који ближе уређује ученички и студентски стандард.
--	--	--	---	--

		на нивоу ВШУ и нивоу МПНТР. • Израда годишњих извештаја о поуздано препознатим краткорочним и дугорочним предвиђањима потреба Републике Србије за кадровским профилима и квалификацијама од стране релевантне институције. • Утврђени критеријуми рангирања и начина примене у складу са Стратегијом.	<i>и уметничке матуре („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/17) и Правилник о програм стручне матуре и завршног испита („Службени гласник РС– Просветни гласник”, број 1/18).</i> - Почетком 2019. године почела реализација пројекта <i>Унапређење квалитета средњег образовања путем увођења завршних испита (општа, стручна и уметничка матура и завршни испит на крају трогодишњег средњег стручног образовања)</i>, који се финансира из ИПА фондова за 2015. годину. Упис кандидата на ВШУ уз признавање матуре по први пут би требало да се спроведе 2022. године када ће и матура на државном нивоу бити по први пут реализована. - 2017. године у информационом систему МПНТР-а ДОСИТЕЈ успостављен је јединствени регистар установа и запослених са наставно-научним, научним, истраживачким и стручним звањима. - Влада сваке године доноси одлуку о броју студената који	
--	--	---	---	--

			се финансирају из буџета РС на основу мишљења ВШУ и НСВО.	
--	--	--	---	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Унапређивање квалитета
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	• Дефинисано додатно образовање из педагошко-психолошко-методичких дисциплина у трајању од најмање 36 ЕСПБ бодова (6 бодова је педагошка пракса), а односи се на лица која желе да заснују радни однос у установама предуниверзитетског образовања и васпитања - <i>Закон о основама система образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, број 72/09). • Дефинисани стандарди компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја - <i>Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја</i> („Службени гласник РС—Просветни гласник”, број 5/11). • Успостављен и регулисан систем стручног усавршавања наставника и напредовања у звању - <i>Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 14/04 и 56/05). • Постоји функционалан Центар за професионални развој наставника у оквиру ЗУОВ-а. • Спроводи се процес акредитације програма стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника у оквиру Центра за професионални развој наставника и објављују се каталози акредитованих програма стручног усавршавања. • Велики број одобрених програма стручног усавршавања за одређене области (нпр. општа питања наставе) и недовољан број програма за области које су усмерене на стручне предмете у средњем стручном образовању. • Министарство просвете преузело организовање испита за лиценцу и донело подзаконска акт - <i>Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 22/05, 51/08) којим је регулисан процес увођења у посао наставника и испит за лиценцу. • Успостављен процес спољашњег вредновања квалитета рада установа 2012. године, обучени саветници МПНТР-а, ЗВКОВ-а и ЗУОВ-а за спољашње вредновање квалитета рада установа и донет <i>Правилник о стандардима квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС”, бр. 7/11 и 68/12). • Почела реализација завршног испита на крају основног образовања и васпитања (2011.) и донет <i>Правилник о програму завршног испита у основном образовању и васпитању</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 1/11). • Није успостављен систем за евалуацију професионалног рада наставника (оцењивање наставника у предуниверзитетском образовању). • Критеријуми за акредитацију студијских програма (примењени у периоду од 2007. до 2011. године) не укључују специфичности које се односе на образовање наставника и нису јасно дефинисани стандарди за студијске програме за образовање наставника.

	- Само учитељски/педагошки факултети имају јасно усмерење ка образовању наставника. - Недовољно истраживања која се односе на образовање наставника.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Национални просветни савет усвојио је стандарде професионалних компетенција и професионалног развоја наставника за наставнике у предуниверзитетском образовању који ће после анализе почетне примене, бити обновљени и унапређени.	Акције из АП предвиђене у делу о ОН не таргетирају специфично анализирање и унапређивање стандарда професионалних компетенција наставника али акција која се односи на унапређивање система стручног усавршавања може се сматрати мером која доприноси квалитету рада наставника: - ПД-ОН04 - Унапређивање система усавршавања наставника. Као и акција везана за финансирање стручног усавршавања и напредовања наставника у звање: - ФО-ПУ08 - Финансијска подршка	- Увођење обука наставника за примену наставних метода којима се код ученика развијају кључне компетенције. - Унапређене компетенције наставника. - Израда анализе ефеката стручног усавршавања. - Унапређен квалитет наставе. - Унапређен систем стручног усавршавања наставника. - Формиран подстицајан финансијски систем професионалног напредовања.	- Унапређен законодавни оквир који регулише стручно усавршавање наставника и напредовање у звање доношењем подзаконских аката 2015, 2016, 2017. и 2018. године - <i>Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 81/17 и 48/18). Наведени правилник, поред активности којима се остварује стално стручно усавршавање (облике; организаторе) и услове и поступак за напредовање и стицање звања, дефинише и већи број звања (педагошки саветник, самостални педагошки саветник, виши педагошки саветник, високи педагошки саветник). - Правилник прописује различите облике стручног усавршавања као нпр. семинари, стручни скупови, трибине, летње и зимске школе и др.	1. Делимично остварен – Још увек није урађена почетна анализа примене стандард професионалних компетенција за наставнике у предуниверзитетском образовању, те постојећи стандарди нису унапређени НАПОМЕНЕ: Спроведене активности су допринеле остваривању наведених акција.

	усавршавању система професионалног напредовања наставника.		- Успостављена листа програма стручног усавршавања од посебног интереса. Ове програме одобрава министар задужен за послове образовања и бесплатни су за полазнике. - Реализован конкурс МПНТР-а (2019.) за стручно усавршавање наставника у циљу развијања компетенција и унапређивања квалитета наставе и учења. - Прописана увећана плата за лице које је стекло једно од звања чланом 151. став 3. ЗОСОВ-а <i>Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика</i> („Службени гласник РС”, бр. 21/15 и 92/20).	
2. Професионални развој наставника и сарадника у току рада остварује се кроз акредитоване и квалитетне програме стручног усавршавања у циљу стицања професионалних компетенција које су потребне за ефикасно обављање наставничке функције у одређеној образовној установи и за професионално напредовање наставника.	• ПД-ОН03 - Анализа и реорганизација система стручне потпоре наставницима • ПД-ОН04 - Унапређивање система усавршавања наставника	• Израда анализе о потребама и понудама стручне потпоре наставницама. • Усклађивање подзаконских аката. • Успостављање система подршке уз помоћ саветника – стручног сарадника.	- Унапређен законодавни оквир који регулише стручно усавршавање наставника и напредовање у звање доношењем подзаконских аката 2015, 2016, 2017. и 2018. године. Последњи је Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС”, бр. 81/17 и 48/18).	2. Остварен.

		• Израда анализе ефекта стручног усавршавања. • Унапређен систем стручног усавршавања наставника. • Увођење обука наставника за примену наставних метода којима се код ученика развијају кључне компетенције. • Унапређене компетенције наставника. • Унапређен квалитет наставе.	- Дефинисане су приоритетне области од значаја за образовање и васпитање и за период 2018-2021. - Реализовани конкурси за акредитацију програма СУ 2015. и 2016. године и објављени каталози акредитованих програма (доступни на интернет страници http://zuov-katalog.rs/index.php?action=page/catalog). - Квалитет програма стручног усавршавања процењују комисије које образује ЗУОВ. Процена се врши на основу утврђених показатеља међу којима су и они који се односе на приоритетну област и стандарде компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника. - Реализован је велики број различитих облика стручног усавршавања наставника (докази су јасно наведени у годишњим извештајима о реализацији СРОС 2020). - Изабрано 200 саветника – спољних сарадника (2017.) у циљу пружања саветодавне помоћи и подршке наставнику, васпитачу и стручном сараднику.	
--	--	---	--	--

3. Увођење у посао (концепција приправничког стажа, услови за стицање и одржавање лиценце) регулисаће се законским одредбама.	У Акционом плану, делу који се односи на образовање наставника не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.	Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.	- Унапређен законодавни оквир који регулише приправнички стаж, стицање и одузимање лиценце. Регулисано чл. 145, 146, 147, 148, 149. и 150. <i>Закона о основама система образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 - др. закон, 10/19, 27/18 – др. закон и 6/20) и <i>Правилником о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 22/05, 51/08, 88/15, 105/15 и 48/16). - Реализује се процес увођења у посао у установи образовања и васпитања, а полагање испита за лиценцу је у организацији МПНТР-а од 2006. године у складу са законском регулативом. - Донет је подзаконски акт који регулише обуку и полагање испита за лиценцу директора установа образовања и васпитања, <i>Правилник о програму обуке и полагању испита за лиценцу за директора установе образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, број 63/18).	3. Остварен.
--	---	--	---	---------------------

4. Професионално напредовање наставника у предуниверзитетском образовању остварује се на основу законских одредби о нивоима и врстама напредовања, уз одговарајуће повећање плате.	Акције из АП предвиђене у делу о ОН не таргетирају специфично наведени циљ али акција која се односи све компоненте професионалног развоја и напредовања наставника може се сматрати мером која доприноси остваривању наведеног циља. Конкретније: - ПД-ОН05 - Разрада свих компоненти трајног професионалног развоја и професионалног напредовања наставника. Акција везана за финансијску подршку усавршавања и напредовања наставника у звање: - ФО-ПУ08 - Финансијска подршка усавршавању система професионалног напредовања наставника.	- Успостављање праведности система напредовања наставника заснованог на резултатима рада наставника. - Ревидирани критеријуми за стицање звања наставника који треба да обезбеде континуитет квалитета рада наставника у звању (могућност губљења звања). - Повећање квалитета наставника јачањем мотивације наставника за професионални развој; - Успостављен ефикаснији систем напредовања наставника који обезбеђује бољи квалитет наставе. - Формиран подстицајан финансијски систем	- Професионално напредовање наставника у предуниверзитетском образовању регулисано је <i>Правилником о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 81/17 и 48/18). - Наставник, уколико испуњава услове, може да стекне једно од прописаних звања – педагошки саветник, самостални педагошки саветник, виши педагошки саветник и високи педагошки саветник. - Правилником су редефинисана звања; прописани су услови и поступци у процесу стицања звања, као и рад у звању. - Члан 151. став 3. ЗОСОВ-а прописује увећану плату за запосленог који је стекао једно од звања, као и <i>Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика</i> („Службени гласник РС”, бр. 21/15 и 92/20). - У поступак стицања звања васпитача, наставника и стручних сарадника	4. Остварен.
---	--	--	--	---------------------

		професионалног напредовања.	укључени су просветни саветници на основу <i>Правилника о стручно- педагошком надзору</i> („Службени гласник РС”, број 87/19).	
5. Образовање сестара- васпитача (за рад у јаслама) остаје специфично образовање на нивоу средње школе, уз могућност специјализација. И за овај кадар важи адекватан систем професионалног напредовања.	У Акционом плану не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.	Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.	- Унапређена законска регулатива и медицинска сестра-васпитач се наводи у: <i>Закону о предшколском васпитању и образовању</i> („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 101/17, 113/17 – др. закон, 95/18 – др. закон и 10/19), а члан 38. поред осталог прописује задатке медицинске сестре- васпитача; <i>Уредби о Каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору</i> („Службени гласник РС”, бр. 81/17, 6/18 и 43/18) где је прописана стручна спрема и опис послова медицинске сестре – васпитача. - Донети су: <i>Правилник о стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја</i> („Службени гласник РС– Просветни гласник”, број 16/18) и <i>Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника,</i>	5. Делимично остварен – Стручна спрема сестре васпитача је дефинисана у складу са циљем али ниједан донети акт не прописује професионално напредовање медицинске сестре – васпитача.

			<i>васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС”, бр. 81/17 и 48/18). У наведеним правилницима се не наводи сестра – васпитач.</i>	
6. Министарство просвете ће задужити компетентне организације (заводе и институте) за развој поузданог система евалуације квалитета наставника.	У Акционом плану не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.	Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.	- Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (ЗВКОВ) је референтна установа за ову област. У оквиру овог завода постоје 4 центра а један од њих је надлежан за осигурање квалитета рада установа што је регулисано чланом 43. и 44. <i>Закона о основама система образовања и васпитања (ЗОСОВ)</i>. - Члан 47. ЗОСОВ-а омогућава да ЗВКОВ образује посебне стручне комисије и тимове из реда компетентних лица у области образовања и васпитања или да ангажују научноистраживачке установе, уколико за обављање одређених послова немају одговарајуће кадровске капацитете или повећани обим посла то захтева, уз претходну сагласност Министарства. - Просветни саветници имају надлежност да посећују и вреднују рад наставника у	6. Делимично остварен - Процена остварености је изведена на основу постојања одредби у Закону о основама система образовања и васпитања, као и на основу правилника који регулише стручно педагошки надзор. Додатно, систем евалуације квалитета рада наставника се индиректно адресира кроз правилнике који регулишу стандарде квалитета установе (посебно стандарди који се односе на планирање и програмирање и наставу и учење) и вредновање рада установе (самовредновање и спољашње вредновање).

			складу са чланом 6. став 5. <i>Правилника о стручно-педагошком надзору</i> („Службени гласник РС”, број 87/19). - Донет <i>Правилник о вредновању квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС”, број 10/19) који регулише и самовредновање рада установе и рада појединачних наставника, односно васпитача. - За евалуацију квалитета рада наставника важан је и <i>Правилник о стандардима квалитета рада устано</i>ва („Службени гласник РС—Просветни гласник”, број 14/18).	
7. У законским и подзаконским актима прецизно ће се дефинисати три основна модела за иницијално образовање за професију наставник (симултани модел, консекутивни модел, прелазни модел).	Акције из АП предвиђене у делу о ОН не таргетирају специфично наведени циљ али акције која се односе на иницијално образовање наставника могу се сматрати мером која доприноси остваривању наведеног циља. Конкретније: • ПД-ОН01 - Развој студијских програма за иницијално	• Анализа иницијалног образовања наставника. • Дефинисање стандард за акредитацију програма за стицање наставничких компетенција. • Дефинисање модела иницијалног образовања наставника.	- <i>Закон о високом образовању</i> („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 -др. закон, 73/18, 67/19 и 6/20-др. закон) прописује образовно-научна и образовно-уметничка поља али не издваја образовање наставника као посебно поље. - Донет <i>Правилник о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма</i> („Службени гласник РС”, број 13/19) којим је прописана педагошка пракса на	7. Делимично остварен - На основу постојеће регулативе изведен је закључак о остварености иако законодавство не прописује образовање наставника ни три модела, али подзаконски акт о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма прописује педагошку праксу и у њему су препозната три модела из стратешког документа.

	образовање наставника. • ПД-ОН02 - Развој дела информационог система неопходног за квалитетније образовање наставника. • ПД-ОН11 - Развој програма образовања наставника, укључујући и помоћне наставнике, инструкторе, водитеље, тренере, за образовање одраслих.	• Нови модели програма иницијалног образовања наставника; • Уведен систем специфичног подручја студирања за професију наставника као интегрисаних студија од 300 ЕСПБ; • Регулисање основних поставки универзитетског окружења за образовање наставника. • Успостављање регистра наставника на свим нивоима образовања. • Рационализација система образовања наставника и побољшано доношење одлука. • Усклађена понуда и потреба за наставницима.	високошколским установама на којима се образују будући наставници (стандард 5.) и то: у II, III и IV години студија од минимум 90 сати годишње. На петој години студија педагошка пракса је 180 сати и 6 ЕСПБ бодова. Педагошка пракса се изводи у педагошким установама. - ВШУ које у оквиру студијских програма немају педагошка образовања, а чији би свршени студент могли да буду наставници стручних предмета у средњим школама, морају, имати образовање из психолошких, педагошких и методичких дисциплина стечено на високошколској установи у току студија или након дипломирања, од најмање 30 ЕСПБ бодова и 6 ЕСПБ бодова праксе у педагошким установама - <i>Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма („Службени гласник РС”, број 13/19), стандард 5. – Трајање и реализација педагошке праксе.</i> - Донет <i>Правилник о Листи стручних, академских и научних звања („Службени гласник РС”, бр. 53/17,</i>	
--	--	---	---	--

		Унапређење квалитета образовања и учења одраслих.	114/17, 52/18 и 21/19) који утврђује стручне, академске и научне називе са знаком звања одговарајућег степена студија. - У информационом систему МПНТР-а ДОСИТЕЈ успостављен је јединствени регистар установа и запослених са наставно-научним, научним, истраживачким и стручним звањима (2017. година). - Дефинисано успостављање регистра запослених у систему образовања - <i>Правилник о јединственом информационом систему просвете („Службени гласник РС”, број 81/19).</i>	
8. Ради иницијалног формирања наставника за терцијарно образовање (академске и струковне студије) формираће се универзитетски центри за развој образовања.	У Акционом плану не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.	Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.	Нема података о формирању наведених центара осим податка да при Универзитету у Београду постоји Центар за континуирану едукацију (усмерен на целоживотно учење) и при Универзитету у Нишу Центар за доживотно учење.	8. Није остварен.
9. Системски обавезати наставнике у високошколском образовању на допунско образовање у ППМ областима, уз повезивање напредовања наставника	Акције из АП предвиђене у делу о ОН не таргетирају специфично наведени циљ али акције која се односе на стручно усавршавање	- Дефинисање ДМП компетенције наставника у ВО. - Побољшање педагошких компетенција	Статус наставника, асистената и сарадника у настави је регулисан <i>Правилником о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа</i>	9. Није остварен. - Закључак о остварености стратешког циља је изведен на основу чињенице да нису формирани универзитетски центри, као и чињенице да стандард 6. <i>Правилника о</i>

и с професионалним наставничким компетенцијама (а не само с научним и стручним, као до сада). Формирани универзитетски центри за развој образовања и наставе/ учења на интегрисаним универзитетима и на већим универзитетима обављају ту функцију за мање (и приватне) универзитете и високе струковне школе.	наставника у терцијарном образовању могу се сматрати мером која доприноси остваривању наведеног циља. Конкретније: • ПД-ОН07 - Стицање иницијалних дидактичко-методичко-педагошких компетенција (ДМП) наставника у високом образовању. • ПД-ОН09 - Унапређење критеријума и процедура за избор и напредовање наставног особља у високом академском и струковном образовању. Акција из заједничких акција високог образовања која доприноси остварењу наведеног циља: • ВО-ЗД17 - Унапређење критеријума и процедура за избор	наставника у високом образовању у свим видовима наставе. • Квалитетнија настава на ВШУ. • Дефинисана јединствена правила за избор и напредовање наставника на струковним студијама. • Јединствени основна критеријуми за изборе наставника на националном нивоу. • Дефинисани услови избора у различитим научно образовним и уметничким пољима. • Обавезна операционално дефинисана оцена педагошког рада при избору и унапређењу наставника.	(„Службени гласник РС”, број 13/19). - Стандард 6. поред осталог дефинише да наставно особље компетентно остварује студијске програме и да имају обавезу да усавршавају своје наставничке, научне и уметничке компетенције. Квалификације доказују дипломама, објављеним радовима, уметничким делима, као и евиденцијом о педагошким квалитетима и одговарајућем професионалном искуству. - Утврђени минимални услови за избор у звања наставника на универзитету (НСВО, 2015. и 2016. година). Један од обавезних елемената за избор у звање је наставни рад и позитивна оцена педагошког рада у студентским анкетама. - Универзитет у Београду је 2010. донео <i>Правилник о студентском вредновању педагошког рада наставника</i> који је објављен у Гласнику Универзитета у Београду. Такође су и други универзитети (државни и приватни) донели ова подзаконска акта.	<i>стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа не дефинише ДПМ компетенције наставника у терцијарном образовању.</i>
--	---	--	---	--

	и напредовање наставног особља. Акције из дела плана о високом образовању које се односе на овај циљ: • ВО-СС06 – Унапређење компетенција наставног кадра на струковним студијама.	• До 2020. сви наставници треба да имају сертификат о педагошком тренингу. • Уведена континуирана обука наставника. • Унапређен систем студентског вредновања наставног процеса и наставника. • Утврђена јединствена процедура избора наставног особља. • Утврђени јединствени критеријуми за изборе наставника. • Дефинисани услови избора у различитим научно образовним и уметничким пољима. • Установљена процедура укључивања	- Отворена је и интернет страница <i>оценипрофесора.цом</i> која омогућава онлине вредновање наставника.	
--	--	--	---	--

		наставника из дијаспоре и наставника из иностранства. Дефинисана јединствена правила за избор и напредовање наставника на струковним студијама.		
10. Дефинисаће се релевантан скуп индикатора за сваку фазу развоја наставника.	Акције из АП у делу о ОН не таргетирају специфично наведени циљ. Акција из АП у делу високо образовање – заједничке акције не таргетира специфично наведени циљ али доприноси његовом остваривању. ВО-ЗД09 - Увођење индикатора квалитета у високо образовање.	- Дефинисање скупа индикатора за праћење стања у ВО. - Дефинисана и усвојена листа обавезујућих индикатора у ВО. - Доношење допуна стандарда за акредитацију. - Усвојена стратегија развоја статистике у образовању. - Развијено планирање рада ВО на основу коришћења индикатора. - Развој модела примене индикатора (информациони систем).	Национални савет за високо образовање је током 2019. године донео неколико подзаконских аката у циљу унапређења квалитета високог образовања. Донети су следећи правилници: <i>Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа</i> („Службени гласник РС”, број 13/19) који, поред осталог, прописује стандарде и услове за њихово испуњење. Стандард 4. се односи на студије и у оквиру њега дат је опис квалификације коју студент стиче по завршетку одређеног нивоа студијског програма – опис квалификације које означавају завршетак: основних струковних студија, специјалистичких	10. Није могуће дати прецизну оствареност циља јер стратешки циљ није прецизно дефинисан. Односно није јасно које су то фазе у развоју наставника. НАПОМЕНА: Сет подзаконских аката који је донет у 2019. години доприноси подизању квалитета високог образовања.

			струковних студија, основних академских студија, мастер академских студија, мастер струковних студија, специјалистичких академских студија, докторских студија. За сваки опис квалификација дато је упутство за примену стандарда; <i>Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа и студијских програма</i> („Службени гласник РС”, број 13/19) којим су утврђени стандарди за самовредновање међу којима су и они који се односе на квалитет наставног процеса, наставника и сарадника, улоге студената у самовредновању и провери квалитета; <i>Правилник о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа</i> („Службени гласник РС”, број 13/19).	
11. За подизање квалитета образовања неопходно је обезбедити финансирање истраживања из методике као независно пројектно финансирање.	ПД-ОН06 – Обављање истраживања у методикама струка у свим наставним дисциплинама за	Дефинисане и примењене конкретне мере учешћа студената у истраживачким пројектима.	- Донета Стратегија научног и технолошког развоја РС за период 2016-2020. година – <i>Истраживања за иновације.</i> - МПНТР сваке године објављује јавне позиве и конкурсе за учешће у	11. Делимично остварен - Истраживања у области методике се реализују, али не тако да је обезбеђено финансирање истраживања из методике као независно пројектно финансирање.

	које се школују наставници. Акције које су повезане са овим стратешким циљем: • ВО-ДС01 – Укључивање студената докторских студија у научноистраживачке пројекте. • ВО-ДС02 – Јачање истраживачких капацитета и изврсности.	• Остварена критична маса истраживача у приоритетним областима. • Дефинисање националних приоритета у истраживањима у области методике струке. • Идентификација фактора који одређују квалитет процеса наставе/ учења као основ за унапређивање тог процеса.	међународним и домаћим истраживачким пројектима за које средства обезбеђује министарство (доступно на интернет страници МПНТР-а). - МПНТР јавно објављује листе оних пројеката који су позитивно оцењени и који ће се финансирати средствима МПНТР-а. - Истраживања у области методике се реализују као тимска истраживања у оквиру института, факултета, невладиног сектора; као истраживања појединаца који се посебно баве овом облашћу.	
--	---	--	---	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3	Унапређивање ефикасности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	• У поступку акредитације установа и студијских програма нису издвојени и јасно дефинисани стандарди за студијске програме за образовање наставника. • Постоји велика неусклађеност финансирања броја студената на основним и мастер студијама. • Не постоје одговарајући подаци о потребама за наставничким звањем, нити о броју студената који се школују за рад у образовању јер не постоји одговарајући информациони систем и не постоји добро дефинисана методологија прикупљања података везаних за образовање наставника. • Паралелно се формирају васпитачи и на академским студијама и на струковним студијама.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Професионални развој наставника и сарадника у току рада остварује се кроз акредитоване и квалитетне програме стручног	• ПД-ОН03 - Анализа и реорганизација система стручне потпоре наставницима.	• Израда анализе о потребама и понудама стручне потпоре наставницама.	- Унапређен законодавни оквир који регулише стручно усавршавање наставника и напредовање у звање доношењем подзаконских	1. Остварен. НАПОМЕНА: Подаци о ефикасности стручног усавршавања наставника могу

усавршавања у циљу стицања професионалних компетенција које су потребне за ефикасно обављање наставничке функције у одређеној образовној установи и за професионално напредовање наставника.	ПД-ОН04 - Унапређивање система усавршавања наставника.	- Усклађивање подзаконских аката. - Успостављање система подршке уз помоћ саветника – стручног сарадника. - Израда анализе ефеката стручног усавршавања. - Унапређен систем стручног усавршавања наставника. - Увођење обука наставника за примену наставних метода којима се код ученика развијају кључне компетенције. - Унапређене компетенције наставника. - Унапређен квалитет наставе.	аката 2015, 2016, 2017. и 2018. године. Последњи је <i>Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 81/17 и 48/18). - Праћење остваривања стручног усавршавања наставника је регулисано подзаконским актом а праћење обављају: наставник (прави <i>портфолио о стручном усавршавању</i>), установа образовања и васпитања, просветни саветник и ЗУОВ. - У току школске године и пуног радног времена наставника обавезно је 64 сати стручног усавршавања. - План стручног усавршавања прави наставник и то је део годишњег плана рада школе. - Изабрано 200 саветника спољних сарадника.	се наћи у Извештају ЗВКОВ-а о спољашњем вредновању установе (део о настави и учењу); извештајима просветних саветника о посетама школама; извештајима ЗУОВ-а о реализацији програма стручног усавршавања; извештају о реализацији АП СРОС 2020; у портфолио наставника.
2. Избор приоритетних програма за стручно усавршавање које одређује МП мора максимално да буде у служби изградње националног система образовања и професионалног развоја наставника.	Акција из АП, у делу ОН, које доприносе остваривању стратешког циља је: ПД-ОН08 – Оспособљавање наставника за	- Подржана набавка хардвера и софтвера. - Рedefинисање удела е-студената и начина полагања испита.	- МПНТР је дефинисало 4 приоритетне области стручног усавршавања наставника у предуниверзитетском образовању и васпитању које су усмерене на: развијање и јачање компетенција за	2. Остварен

	примену нових метода учења, информационих технологија и е-учења у настави.	• Примена савремених метода и технологија у настави. • Квалитетнија настава на ВШУ. • Повећање ефикасности студирања.	примену ИКТ-а, методе рада са децом којој је потребна посебна подршка, планирање процеса наставе и учења, јачање васпитне улоге школе. - <i>Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа</i> („Службени гласник РС”, број 13/19), стандардом 9. прописује простор и опрему потребну за квалитетну реализацију наставе укључујући и савремену техничку опрему која одговара на потребе студијског програма. - <i>Закон о високом образовању</i> прописује у члану 38. садржај студијског програма који поред осталог укључује и начин извођења студијског програма. - Према саопштењу РЗС-а у 2019. години на свим високошколским установама дипломирало је 42.499 студената (академске и струковне студије; државне и приватне ВШУ). Подаци о дужини ових дипломираних студената нису наведени. - Реализован велики број обука за коришћење и примену ИКТ-а. (доказ о реализацији АП СРОС 2020.).	
--	---	---	---	--

3. Министарство просвете ће одмах започети развој службе стручно-педагошког надзора. Овај развој обухвата и формално усавршавање стручњака из стручно-педагошког надзора.	У Акционом плану не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.	Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.	- МПНТР обавља стручно-педагошки надзор и то је регулисано <i>Правилником о стручно – педагошком надзору</i> („Службени гласник РС”, број 87/19). - Послове стручно-педагошког надзора обављају просветни саветници. - Реализовано је више обука у циљу унапређења компетенција просветних саветника о чему сведочи и извештај АП СРОС 2020.	3. Остварен.
---	--	---	--	--------------

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4	Унапређивање релевантности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	• Не постоји национални документ који прописује квалификације будућих наставника (НОК). • У тренутку настанка стратегије објављен је <i>Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 5/11). • У тренутку настанка стратегије био је на снази <i>Закон о основама система образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, број 72/09) који је чланом 8. прописао 30 ЕСПБ бодова из психолошко, педагошко, методичких дисциплина и 6 ЕСПБ бодова праксе у складу са Европским системом преноса бодова. • Недовољан број средњошколаца са добрим успехом се опредељује за студирање које је усмерено на наставничку професију што је резултат статуса наставничке професије у држави.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Дефинисање професије наставника за све нивое образовања у НОК-у	Акције из АП предвиђене у делу о ОН не таргетирају специфично наведени циљ али акција која се односи на развијање студијских програма за иницијално образовање	• Израда нацрта законског оквира. • Усвојен јединствен национални оквир квалификација.	- Донет је <i>Закон о националном оквиру квалификација Републике Србије</i> („Службени гласник РС”, бр. 27/18 и 6/20) који поред осталог дефинише појам квалификација, нивое, поступке и процесе за њихове утврђивање.	1. Делимично остварен -Процена остварености је извршена на основу доношења правног оквира, али и даље није дефинисана професија наставника у националном документу - НОК-у.

	наставника се сматра мером која доприноси остваривању наведеног циља. Конкретније: • ПД-ОН01 – Развој студијских програма за иницијално образовање наставника. Акција која је у директној вези са НОК-ом: • ВА-НОК - Развој националног оквира квалификација.	• Донет и примењен Закон о националном оквиру квалификација. • Донет и примењен Закон о регулисаним професијама. • Уведен систем специфичног подручја студирања за професију наставника као интегрисаних студија од 300 ЕСПБ.	- Основана Агенција за квалификације. - За дефинисање професије наставника потребно је да се покрене иницијатива код Агенције за квалификације (регулисано чланом 26. Закона). Након одобравања иницијативе Савет НОКС-а предлаже Влади формирање Секторског већа које ће дефинисати стандарде квалификација за сектор образовања што укључује и квалификације наставника. Савет НОКС-а утврђује предлог стандарда квалификација и доставља га на усвајање министарству задуженом за послове образовања које након усвајања доноси акт који објављује у Службеном гласнику РС – Просветном гласнику. Након усвајања стандарда, Агенција уписује квалификације у регистар. - Регистар се састоји из подрегистра националних квалификација, подрегистра стандарда квалификација и подрегистра ЛПОА. - Повезивање НОКС-а са ЕОК-ом је званичан поступак успостављања односа између одговарајућих нивоа ова два система (члан 33. Закона о	
--	---	---	---	--

			националном оквиру квалификација). - У току је реализација пројекта <i>Развој интегрисаног система националних квалификација</i> (Девелопмент оф Интегратед Натионал Куалификацион Систем), ИПА 2014. - Донет је и Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација („Службени гласник РС”, број 66/19) који уређује минималне услове оспособљавања у Републици Србији за приступ и обављање професија доктора медицине, доктора медицине специјалисте, доктора денталне медицине, доктора денталне медицине специјалисте, медицинских сестара опште неге, бабица, магистра фармације, доктора ветеринарске медицине, архитеката, као и признавање професионалних квалификација, укључујући и систем признавања професионалних квалификација за обављање регулисаних професија у Републици Србији у циљу остваривања права на пословно настањење, слободу пружања услуга на	
--	--	--	--	--

			привременој и повременој основи у Републици Србији на основу професионалних квалификација, као и поступак признавања професионалних квалификација.	
2. У систему за акредитацију високошколских установа прецизно ће бити дефинисане компетенције које студенти треба да стекну за професију наставника на сваком студијском програму за образовање наставника.	ВО-ЗД14 - Дефинисање језгра струке – корпус обавезних знања и компетенција.	- Успостављен законски оквир (Закон о регулисаним професијама). - Израђено упутство за израду језгра струке. - Формирани експертски тимови за израду језгра струке за сваку образовну област. - Дефинисана језгра струке у образовним областима.	- Донет Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација („Службени гласник РС”, број 66/19). - Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа („Службени гласник РС”, број 13/19) стандардом 4. прописује квалификације тако што опис квалификација сваког студијског програма мора бити прецизно дефинисан и одговарати одређеном нивоу националног оквира квалификација. Опис квалификација које означавају завршетак: основних струковних студија, специјалистичких струковних студија, основних академских студија, мастер академских студија, мастер струковних студија, специјалистичких академских студија, докторских студија. - Правилник о стандардима и поступку за акредитацију	2. Остварен

			студијских програма („Службени гласник РС”, број 13/19) прописује компетенције дипломираних студената (стандард 4.) - савладавањем студијског програма студент стиче опште и предметно-специфичне способности које су у функцији квалитетног обављања стручне, научне и уметничке делатности. Опис квалификације која произилази из студијског програма мора одговарати одређеном нивоу националног оквира квалификација.	
3. Поред пет научно-образовних поља дефинисаних у Закону о високом образовању, биће дефинисано и поље образовања са посебним стандардима за акредитацију студијских програма за образовање наставника.	Не постоји акција која се директно односи на стратешки циљ.	Не постоје исходи који се директно односи на стратешки циљ	- Члан 37. <i>Закона о високом образовању</i> („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18-др. закон, 73/18, 67/19 и 6/20-др. закон) прописује образовно-научна и образовно-уметничка поља и то: природно-математичке науке; друштвено-хуманистичке науке; медицинске науке; техничко-технолошке науке; уметност. - Национални савет за високо образовање је 2019. године донео и <i>Правилник о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма</i> („Службени гласник РС”, број 13/19)	3. Делимично остварен - Није дефинисано посебно поље за образовање наставника али је дефинисана педагошка пракса на високошколским установама на којима се образују будући наставници (стандард 5.)

			којим је прописана педагошка пракса на високошколским установама на којима се образују будући наставници. (стандард 5.).	
4. Формираће се одговарајућа подкомисија у акредитационој комисији која ће бити одговорна за примењивање ових стандарда.	Не постоји акција која се директно односи на стратешки циљ.	Не постоје исходи који се директно односи на стратешки циљ	- Одлуком Владе („Службени гласник РС”, број 9/18) установљено је Национално тело за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању као независно тело у институционалном, финансијском, административном и стручном смислу у складу са Законом о високом образовању из 2017. године. - На интернет страници НАТ-а доступне су само информације о рецензентима. Листу рецензената је утврдио НСВО и то према образовно-научним и уметничким пољима која су дефинисана законом о високом образовању. - Листе су доступне на страници: https://www.nat.rs/lista-recenzenata/ - Међу рецензентима се налазе и они који одобравају студијске програме за образовање наставника.	4. Делимично остварен - Процена остварености циља је извршена на основу чињенице да није формирана подкомисија при акредитационој комисији али при НАТ-у су формирани тимови рецензената који су задужени за одобравање студијских програма, међу којима су и они који се односе на образовање наставника.

**Идентификовани
правци даљег развоја**

Даљи развој иницијалног образовања наставника путем: развијања интегрисаних студијских програма који ће одговарати на захтеве образовања за 21. век и који ће пратити све промене у законској и подзаконској регулативи сектора образовања; квалитетне педагошке праксе будућих васпитача, наставника и стручних сарадника; даљег развијања концепта школа вежбаоница у сарадњи са факултетима који имају акредитоване студијске програме за образовање наставника и стручних сарадника.

Дефинисање стандарда професионалних компетенција наставника у високошколским установама, компетенције које се односе на наставничку професију и које су један од услова за избор у звање.

Покретање поступка за формирање секторског већа које ће дефинисати стандарде квалификација за наставнике (област образовања).

Подстицање пројеката који имају за циљ истраживање и унапређивање методике наставе појединачних наставних предмета.

Оснивање, при универзитету, центара за психолошко, педагошко, методичке дисциплине ради оспособљавања за наставничку професију оних који реализују наставу стручних предмета у средњем стручном образовању или за оне који су се определили за наставнички позив након завршених основних студија. У центрима би се реализовао програм у трајању од годину дана и 60 ЕСПБ који укључује обавезну педагошку праксу и који ће бити реализован на српском и језицима националних мањина.

Развијање система за проверу квалитета акредитованих програма, као и за праћење ефеката реализованих програма.

Развијање приоритетних области стручног усавршавања у складу са извршеном анализом потреба система, реализацијом акредитованих програма и међународним трендовима у образовању.

Унапређивање система акредитације програма стручног усавршавања посебно у делу организатора програма (прецизно дефинисати критеријуме ко може да буде организатор и са којим референцама што укључује и реализаторе), као и прецизно дефинисати критеријуме за избор чланова комисија које раде на одобравању програма стручног усавршавања, са посебним акцентом на референце сваког појединачног члана а у циљу обезбеђивања квалитетних програма стручног усавршавања.

Организовање програма за водитеље (тренере) и развијање водитељске (тренерске) вештина.

Унапређивање начина вредновања сертификата добијених на обукама организованим од стране међународних установа у иностранству.

	Прецизно дефинисање броја обавезних сати стручног усавршавања у области која се односи на методику наставног предмета и општа питања наставе и учења. Ревидирање стандарда компетенција за наставнике и њихово усклађивање са модерном педагошком праксом. Обезбеђивање стручно-педагошког надзора за сваког наставника у систему најмање једном у 5 година у циљу повећања квалитета наставе и учења и квалитета рада наставника. Обезбеђивање, најмање једног програма, стручног усавршавања просветних саветника на годишњем нивоу у циљу квалитетног вредновања рада наставника. Израду финансијске пројекције која се односи на напредовање наставника и стицање звања за петогодишњи период.
--	---

7. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. у области образовања националних мањина

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ	Унапређивање образовања на језицима националних мањина
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	• Образовање припадника националних мањина регулисано је следећим законима: Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06); Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09 и 52/11); Закон о уџбеницима и другим наставним средствима („Службени гласник РС”, број 72/09); посебним законима који регулишу предшколско васпитање и образовање, основна и средње образовање и васпитање и високо образовање, као и закон који регулише ученички и студентски стандард; Закон о заштити права и слобода националних мањина („Службени лист СРЈ”, број 11/02; „Службени лист СЦГ”, број 1/03 – Уставна повеља; „Службени гласник РС”, бр. 72/09 – др. закон и 97/13 – УС); Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, број 72/09); Закон о утврђивању надлежности аутономне покрајине („Службени гласник РС”, бр. 99/09 и 67/2012 – УС). • Постоји више модела образовања на језицима националних мањина који су регулисани законима у образовању и то су: образовање на матерњем језику уз обавезно учење српског као нематерњег језика; двојезично образовање; образовање на српском језику уз могућност учења изборног наставног предмета Матерњи језик са елементима националне културе. • Образовање се реализује на следећим језицима националних мањина: албански, бугарски, мађарски, румунски, русински, словачки и хрватски језик. Године 2013. образовно-васпитни процес је почео да се реализује и на босанском језику у општинама Нови Пазар, Тутин и Сјеница. • За ученике који се образују на матерњем језику припремају се и штампају уџбеници на језицима националних мањина. Припрема и објављивање ових уџбеника не прати динамику припреме и објављивања уџбеника на српском језику што за последицу има уџбенике који нису усаглашени са наставним програмима. Закон о уџбеницима омогућава увоз из држава матица али је процедура одобравања дуга. Не постоје уџбеници на језику националне мањине за све наставне предмете, а посебно је овај проблем изражен у средњем стручном образовању. • Ученици припадници националних мањина полажу завршни испит у основном образовању и васпитању на матерњем језику, тј. на језику на коме су се образовали. Испит из математике је исти као и на српском језику, само је преведен на језик мањине, а испит из матерњег језика се разликује у односу на српски језик. • О наставним програмима за предмете од посебног интереса и значаја за националне мањине које живе на територији АП Војводина (матерњи језик, матерњи језик са елементима националне културе, додаци уз програм предмета историја, ликовна култура, музичка култура), уџбеницима, стручном усавршавању наставника стара се Педагошки завод Војводине (основан од стране Владе АП Војводине). • На основу података из извештаја о завршном испиту на крају основног образовања и васпитања, ученици који наставу похађају на матерњем језику, тј. на језику националне мањине чине око 4,9% укупне популације ученика

осмог разреда који приступају завршном испиту. Обухват образовањем је најмањи код ученика ромске националне заједнице (око 60%) где се бележи и највеће одустајање од образовања. • Нема довољно акредитованих програма стручног усавршавања на језицима националних мањина тако да се наставници углавном усавршавају на српском језику. • Недовољан број просветних саветника за наставу на језицима националних мањина. • Неразвијена мрежа ВШУ на којима се образују будући наставници који ће остваривати наставу на једном од језика националних мањина. Најбоље је развијена на Универзитету Нови Сад где и постоји Учитељски факултет на мађарском наставном језику од 2006. године. • Наставу српског као нематерњег језика (обавезан наставни предмет) често остварује неквалификовани кадар, посебно у срединама јужно од Саве и Дунава. НАПОМЕНА: образовање припадника националних мањина је интегрални део система образовања у Републици Србији (сви нивои и све врсте образовања). Сва стратешка опредељења изложена у Стратегији развоја образовања у Републици Србији до 2020. односе се и на припаднике националних мањина уз поштовање свих права које мањине имају у области образовања а у складу са Уставом и законским и подзаконским одредбама.				
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015-2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Додатно финансирање специфичних трошкова образовања националних мањина (нпр. штампање нискотиражних уџбеника на језицима националних мањина).	Акција из АП СРОС 2020: • ВА-НМ - Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. АП ПГ 23 - Активност: • 3.8.1.6. – Усвојити нови Закон о уџбеницима, а у	• Анализа испуњавања законских аката. • Препоруке за испуњавање законских аката. • План активности за развој образовања националних мањина. • Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у	- Донет је закон који регулише припрему, одобравање и издавање уџбеника и то: <i>Закон о уџбеницима</i> („Службени гласник РС”, број 68/15). Овај закон је стављен ван снаге доношењем новог <i>Закона о уџбеницима</i> („Службени гласник РС”, број 27/18). - Закон о уџбеницима у члану 5. прописује шта се подразумева под уџбеником на језику и писму националне мањине.	1. Остварен. - Остварен је стратешки циљ из СРОС-а. Процена остварености активности је преузета из АП ПГ 23: 3.8.1.6. - Остварена активност. 3.8.1.7. - Остварена активност. Процена остварености активности је преузета из АП за остваривање права националних мањина:

	складу са консултацијама са националним саветима националних мањина којим се омогућава превазилажење досадашњих препрека у обезбеђивању доступности уџбеника на језицима националних мањина. 3.8.1.7. – Пуна имплементација новог закона о уџбеницима којом се трајно обезбеђује потребан број уџбеника на језицима националних мањина за сваку школску годину. <i>АП за остваривање права националних мањина</i> Активност: 6.11. – Обезбеђивање свих уџбеника и наставних средстава	складу са законским прописима и европским стандардима.	- Члан 11. став 2. <i>Закона о уџбеницима</i> (2018) прописује шта се сматра нискотиражним уџбеницима, а став 4. истог члана прописује обавезу издавача да учествује у обезбеђивању средстава за издавање нискотиражних уџбеника у износу од 2% остварених нето прихода од продатих уџбеника у претходној календарској години и да наведена средства обрачуна и уплати на наменски рачун јавног издавача најкасније до 31. марта текуће године. Издавачи који издају нискотиражне уџбенике, одобрене у складу са законом немају обавезу да уплаћују средства на наменски рачун јавног издавача (став 5. наведеног члана закона). Уколико средства за издавање нискотиражних уџбеника нису довољна Влада суфинансира издавање ових уџбеника расположивим средствима из буџета РС (став 6. Наведеног члана закона). - Основан Центар за нискотиражне уџбенике као посебна организациона	6.11. – Активност је готово у потпуности реализована.
--	--	---	--	--

	предвиђених планом уџбеника, криз: пуну примену новог Закона о уџбеницима; обезбеђивање довољног броја уџбеника на језицима /говорима националних мањина; успостављање система за обезбеђивање квалитетног превода.		јединица ЈП “Завод за уџбенике”, а у складу са чланом 15. Закона о уџбеницима. Задатак овог центра је издавање нискотиражних уџбеника уколико их други издавачи (приватни) не издају. - Потписани меморандум и анекси меморандум између МПНТР-а, Завода за уџбенике и 8 националних савета националних мањина (албански, бошњачки, бугарски, мађарски, румунски, русински, словачки и хрватски) 2016. а у циљу обезбеђивања недостајућих уџбеника и подизања квалитета образовно-васпитног рада на језицима националних мањина. Овим меморандумима планирано је штампање 184 уџбеника од којих су неки преводи на језик националне мањине док се неки наслови изворно припремају. До краја јануара 2019. године од овог броја одштампано је 123 уџбеника (67%). Успоравање реализације потписаних меморандум је резултат реформе планова и програма наставе и учења за основна школу.	
--	--	--	---	--

			- ЗУОВ и МПНТР су мапирали потребе за новим уџбеницима који ће бити припремани у складу са новим планом и програмом наставе и учења. - МПНТР, у складу са чланом 19. Закона о уџбеницима, на својој интернет страници и у службеном гласилу објављује каталог одобрених уџбеника за школску годину (хттп://www.mpn.gov.rs/udzbenici)	
2. Развијање образовних програма у оним дисциплинама (школским предметима) које су од посебног значаја за очување и развој националног и културног идентитета.	Акција из АП СРОС 2020: • ВА-НМ - Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. <i>Акциони план за остваривање права националних мањина</i> Активност: • 6.20. – Унапређивање могућности учења матерњег језика– говора и елемената националне културе	• Анализа испуњавања законских аката. • Препоруке за испуњавање законских аката. • План активности за развој образовања националних мањина. • Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима.	- Програми за матерњи језик (албански, босански, бугарски, мађарски, румунски, русински, словачки и хрватски језик) и додатни садржаји за обавезне наставне предмете од посебног интереса за националну мањину (историја, музичка и ликовна култура) су саставни део објављених програма наставе и учења за основно и средње образовање. Програми су доступни на интернет страници МПНТР http://www.mpn.gov.rs/dokumenta-i-propisi/zakonski-okvir/ и страници ЗУОВ https://zuov.gov.rs/zakoni-i-pravilnici/.	2. Остварен. - Остварен је стратешки циљ из СРОС-а. Процена остварености активности је преузета из АП за остваривање права националних мањина: 6.20. – Активност је готово у потпуности реализована.

	у школама уз задржавање статуса изборног предмета и развијање факултативних и других ваннаставних активности, као и обезбеђивање средстава за извођење факултативних ваннаставних активности.		- Саставни део објављених програма наставе и учења су и изборни програми за <i>Матерњи језик - говор са елементима националне културе</i> (албански, босански, бугарски, буњевачки, влашки, мађарски, македонски, немачки, ромски, румунски, русински, словачки, словеначки, украјински, хрватски и чешки) и <i>Верска настава</i> (Православни катихизис, Исламска вјеронаука – илмудин, Католички вјеронаук, Евангеличко-лутерански вјеронаук словачке евангеличке цркве а.в., Верско васпитање Реформатске хришћанске цркве, Веронаука евангеличке хришћанске цркве а.в., Веронаука – јудаизам). - У средњем образовању <i>Матерњи језик – говор са елементима националне културе</i> има статус факултативног програма.	
3. Посебно право на неговање матерњег језика сваке националне мањине, право на извођење наставе на матерњем матерњем језику, а у случајевима када је то могуће	Акција из АП СРОС 2020: • ВА-НМ - Развој образовања националних	• Анализа испуњавања законских аката. • Препоруке за испуњавање законских аката.	- Целокупан образовно васпитни рад у РС се остварује на српском и 8 језика националних мањина (албански, босански, бугарски, мађарски,	3. Делимично остварен - Процена стратешког циља СРОС је извршена на основу података о акредитованим семинарима на језицима

и обезбеђивање образовања наставника на матерњем језику за извођење наставе на матерњем језику и обезбеђивање образовних ресурса на матерњем језику.	мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. АП ПГ 23 Активност: 3.8.1.13. – Пружање основна и додатне обуке наставницима који су задужени за образовање на језицима националних мањина. <i>Акциони план за остваривање права националних мањина</i> Активности: 6.5. – Јачање иницијалног образовања наставника којим се обезбеђују компетенције на језику националне мањине и српском језику. Обезбеђивање стручног кадра за рад на мањинским језицима у складу са Стратегијом	- План активности за развој образовања националних мањина. - Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима.	румунски, русински, словачки и хрватски језик). - Изборни програм <i>Матерњи језик – говор са елементима националне културе</i> се реализује на 16 језика (албански, босански, бугарски, буњевачки, влашки, мађарски, македонски, немачки, ромски, румунски, русински, словачки, словеначки, украјински, хрватски и чешки) уз могућност да се одобри и за друге језике као нпр. грчки, хебрејски и др. - Уџбеници и други наставни материјали се штампају на језику и писму националне мањине. - ПЗВ реализује стручно усавршавање наставника на матерњем језику. Према доступним подацима (http://www.pzv.org.rs/index.php/seminari) одобрени су програми за стручно усавршавање на чешком, мађарском, хрватском, македонском, ромском, румунском, русинском и словачком језику. - МПНТР и ПЗВ су креирали обуку за развој језичких компетенција наставника који реализују наставу на језику националне мањине.	националних мањина и одштампаним уџбеницима. 3.8.1.13. - Остварена. НАПОМЕНА: Нема акредитованих обука на свим језицима нациоанлних мањина као нпр. албански, бугарски, босански и др. 6.5. - Нема информација о реализацији ове активности. НАПОМЕНА: НСВО је донео правилнике за акредитацију ВШУ и студијских програма у којима није посебно наглашено образовање студената на језицима националних мањина што значи да су стандарди јединствени за све ВШУ и студијске програме, посебно стандард 4. који се односи на компетенције студената по завршетку студијског програма, као и стандард 5. 6.6. – Активност се успешно реализује. 6.16. - Активност је делимично реализована. 6.17. - Нема информација о реализацији ове активности. 6.18. - Нема информација о реализацији ове активности.
---	---	---	---	---

	развоја образовања у РС до 2020 и пратећим акционим планом. • 6.6. – Даље развијање програма стручног усавршавања наставника и сарадника који изводе наставу на језику националних мањина. • 6.16. – Потписивање споразума са државама чије националне мањине имају образовање у Србији. • 6.17. – Успостављање сарадње у области иницијалног образовања наставника. • 6.18. – Успостављање сарадње у области стручног усавршавања наставника у циљу: обезбеђивања усавршавања просветних радника у струци и познавању		На основу јавног позива ову обуку ће реализовати ЦИП. - Наставници који реализују наставу на језику и писму националне мањине похађају и програме стручног усавршавања на српском језику. - Образовање наставника на матерњем језику није у целости покривено мрежом високошколских установа. У најбољем положају су наставници који реализују наставу <i>матерњег језика</i> (Филолошки факултет Универзитета у Београду, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Интернационални универзитет у Новом Пазару – студијска група <i>босански језик и бошњачка књижевност</i>). Наставници који реализују наставу других наставних предмета образовање стичу на српском језику или на универзитетима у државама матицама где се отвара питање признавања њихових диплома посебно оних који су образовање стекли на неком од универзитета на Косову. - МПНТР је успоставило сарадњу са министарствима	
--	--	--	--	--

	мањинског језика, разменом и боравком у земљи матици, у складу са закљученим споразумима. Закључивање споразума о признавању акредитованих стручних усавршавања из матичних држава националних мањина.		задуженим за образовање у Бугарској, Албанији, Мађарској и Румунији. Ови споразуми се, поред осталог, односе и на успостављање континуиране сарадње ради стручног усавршавања запослених у образовно-васпитним установама као и признавање стечених бодова надлежних институција у обе државе. - У процедури усаглашавања је билатерални споразум између Републике Албаније и Републике Србије у области образовања, а као резултат низа радних састанака, од којих су два била на министарском нивоу.	
4. Одговарајуће представљање у органима управљања и руковођења образовно-васпитним установама.	Акција из АП СРОС 2020: ВА-НМ - Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. АП ПГ 23 Активност:	- Анализа испуњавања законских аката. - Препоруке за испуњавање законских аката. - План активности за развој образовања националних мањина. - Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно	- Учесће и руковођење установама образовања и васпитања, представника националних мањина, регулисано је законима и то: <i>Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20); Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 20/14 – УС, 55/14 и 47/18); Закон о утврђивању надлежности аутономне</i>	4. Остварен. - Остварен је стратешки циљ из СРОС-а. 3.8.1.10. - Остварена. 6.2. – Активност је у потпуности реализована.

	3.8.1.10. – Образовати стручни тим ради унапређења квалитета садржаја уџбеника, наставних планова и програма као и других наставних материјала на свим нивоима образовања и елиминисања дискриминаторских садржаја који се односе на националне мањине. <i>Акциони план за остваривање права националних мањина</i> Активност: 6.2. – Формирање групе у НПС-у која се бави образовањем на језицима националних мањина.	образовање у складу са законским прописима и европским стандардима.	<i>покрајине („Службени гласник РС”, бр. 99/09 и 67/12 –УС).</i> - Припадници националних мањина, у складу са законским прописима бирају се за: руководиоце установа образовања и васпитања; чланове управљачког тела установа образовања и васпитања; за савете (НПС, ССООО, НСВО и ДР.). - НПС је на десетој седници именовао <i>Комисију за праћење образовања на језицима националних мањина.</i>	
5. Право учешћа у доношењу одлука о мрежи образовно-васпитних установа када је то важно за права националних мањина на образовање.	Акција из АП СРОС 2020: ВА-НМ - Развој образовања националних	- Анализа испуњавања законских аката. - Препоруке за испуњавање законских аката.	- Учешће представника националних мањина у доношењу одлуке о мрежи установа образовања и васпитања регулисано је законима који уређују	5.Остварен - Остварен је стратешки циљ из СРОС-а. 6.13. Нема информација о реализацији ове активности.

	мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. <i>Акциони план за остваривање права националних мањина</i> Активност: 6.13. – Оптимизација мреже школа и одељења у којима се реализује настава на језицима националних мањина у складу са Стратегијом развоја образовања до 2020 и пратећим акционим планом и специфичностима сваке локалне средине на начин да се: утврде критеријуми за мрежу предшколских установа, основних и средњих школа, који обезбеђују припадницима националних мањина да остваре право на	- План активности за развој образовања националних мањина. - Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима.	област образовања, улогу и надлежност националних савета националних мањина и надлежност АП Војводина. - Представници националних мањина су укључени у припрему акта о мрежи основних школа (акт припрема локална самоуправа), посебно у оним срединама где припадници националних мањина чине већинско становништво. - Донета <i>Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних предшколских установа и акта о мрежи јавних основних школа</i> („Службени гласник РС”, број 21/18). Акт о мрежи јавних основних школа доноси ЈЛС на основу прибављеног мишљења националног савета националне мањине и министра. - Донета <i>Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних средњих школа</i> („Службени гласник РС”, број 21/18). Акт о мрежи средњих школа доноси Влада на основу Уредбе о критеријумима. - Донета <i>Одлука о мрежи јавних средњих школа</i> („Службени гласник РС”, бр.	
--	--	---	---	--

	образовање на матерњем језику.		49/18, 62/18 и 94/18). Према Одлуци, мрежу чини 521 јавна средња школа. - Од школске 2016/2017. године МПНТР сваке године доноси <i>Стручно упутство о формирању одељења и начину финансирања у основним и средњим школама</i>. Ово упутство је посебно важно за организовање одељења/ група изборни програм, Матерњи језик – говор са елементима националне културе. - Планом уписа у средњу школу за школску 2019/2020. и 2020/2021. годину предвиђен је већи број места него што је реалан број ученика, како би се ученицима омогућила већа изборност образовних профила на језицима националних мањина што је видљиво у Конкурсу за упис ученика у први разред средње школе у РС.	
6. Посебне мере за повећање доступности образовању и друге мере подршке, посебно за оне националне мањине чији припадници у већој мери припадају дефаворизованим социјалним групама (Роми, Власи).	Акција из АП СРОС 2020: • ВА-НМ - Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима	• Анализа испуњавања законских аката. • Препоруке за испуњавање законских аката. • План активности за развој	- Уведен изборни наставни предмет <i>Влашки говор са елементима националне културе</i>, школске 2013/2014. године. Од наведене школске године овај изборни предмет/ програм је саставни део правилника о	6. Делимично остварен - Процена остварености овог стратешког циља СРОС је изведена на основу доступних података. Али ако се говори о доступности образовања на језицима националних мањина онда се отвара и питање

	националних мањина и учење мањинских језика. АП ПГ 23 – Активности која нису у директној вези али доприносе остваривању стратешког циља СРОС: • 3.8.1.8. – Израда Правилника о препознавању дискриминације у образовању усмереног на превенцију дискриминације и сегрегације националних мањина у образовању. • 3.8.1.9. – Увођење садржаја и тема које развијају знање о правима националних мањина и основним карактеристикама националних мањина које живе у РС, унапређују културу толеранције између припадника већинског народа и	образовања националних мањина. • Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима.	наставном плану и програму/ плану и програму наставе и учења. - <i>Ромски језик са елементима националне културе</i>, као изборни предмет уведен је по први пут у ОШ 1998. године, на територији Војводине, а у Србији а у осталим деловима РС 2015. Највећи проблем у реализацији овог изборног предмета је био наставни кадар – недовољно квалификован за рад са ученицима, као и проблем стандардизације ромског језика. - Године 2015. и 2016. уз подршку ЕУД реализована је обука наставника који реализују наставу предмета/ програма <i>Ромски језик са елементима националне културе</i>. Наставници (77 је обучено до сада) који су прошли обуку, организовану уз подршку Центра за стално образовање и евалуацију Филолошког факултета Универзитета у Београду, Савета ромске нациоанлне мањине и МПНТР-а, су добили сертификате који им омогућавају да реализују наставу овог изборног	доступности средњег стручног образовања на језику и писму националне мањине, тј. број образовних профила на језицима националних мањина. Ово питање отвара и питање одустајања од образовања или наставак образовања у држави матици. 3.8.1.8. Остварена активност. -Донет Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 22/16). и <i>Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности</i> („Службени гласник РС”, број 65/18) 3.8.1.9. Делимично остварена активност јер садржаји и теме који развијају знања о националним мањинама нису у потпуности уведени у програме наставе и учења (нпр. нема књижевних дела чији су аутори из редова националних мањина и др.).
--	--	---	---	---

	националних мањина, као и за увођење таквих програма у програме формалног образовања. <i>Акциони план за остваривање права националних мањина</i> Активност која није у директној вези али доприноси остваривању стратешког циља СРОС: 6.15. – Јачање васпитне улоге школе кроз развијање толеранције и спречавање сегрегације кроз: развој програма ваннаставних активности који подстичу толеранцију; развој програма у циљу подстицања мултикултуралност и.		програма. Наставу овог програма могу да реализују они који говоре ромски језик, имају положен тест ромског језика и књижевности и имају завршен факултет друштвених наука. - Изборни програм <i>Ромски језик са елементима националне културе</i> је део плана и програма наставе и учења, а припремљени су и уџбеници за овај изборни програм за први циклус образовања и васпитања. - У циљу већег обухвата деце из ромске популације у систем образовања и васпитања уведени су педагошки асистенти као део системских мера. Статус педагошких асистената регулисан је ЗОСОВ-ом и подзаконским актом – Правилник о педагошком и андрагошком асистенту („Службени гласник РС”, број 87/19). - Обухват ученика ромске националне заједнице и даље није 100%. Такође, је присутно и одустајање од образовања – напуштање система.	6.15. – Активност се успешно реализује. НАПОМЕНА: Наведени стратешки циљ СРОС је повезан и са оперативним циљем 4. из <i>Акционог плана за примену Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у РС за период од 2016. до 2025. године</i> а који се односи на обезбеђивање услова за изражавање идентитета, неговање језика и културе и остваривање свих мањинских права Рома и Ромкиња у образовању.
--	---	--	--	---

7. У образовању припадника националних мањина треба, где год је то могуће, развијати праве двојезичне институције и програме који обухватају припаднике мањинских заједница и већинског народа у циљу развијања добрих међуетничких односа и боље социјалне кохезије и интеграције.	Акција из АП СРОС 2020: • ВА-НМ - Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. <i>Акциони план за остваривање права националних мањина</i> Активности које доприносе остваривању стратешког циља СРОС: • 6.1. – Спровођење анализе која обухвата: упоредно правну анализу о моделима образовања на језицима националних мањина у ЕУ; анализу постојећег стања у РС, препоруке за увођење нових модела. • 6.3. – Развијање и примена модела образовања на	• Анализа испуњавања законских аката. • Препоруке за испуњавање законских аката. • План активности за развој образовања националних мањина. • Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима.	- У РС постоји мали број школа у којима се образовно-васпитни процес реализује на језику и писму националне мањине. Највећи је број школа у којима постоје одељења на српском и на језику националне мањине. Такве школе се могу сматрати двојезичним школама (постоје и тројезичне), али то не значи и да је двојезична настава. - Двојезична настава је развијена у РС, али не подразумева настава на српском и неком од језика националних мањина, већ наставу на српском и једном светском језику (енглески, немачки, француски, италијански, руски). - У оквиру ЕУ пројекта који спроводи Савет Европе извршена је анализа постојећих модела образовања припадника националних мањина у РС и предложен је сет препорука, међу којима и она која се односи на двојезично образовање која није добро прихваћена од представника националних мањина.	7.Остварен. - Остварен је стратешки циљ из СРОС-а. 6.1. – Активност се успешно реализује. 6.3. – Нема информација о реализацији ове активности. 6.21. – Нема информација о реализацији ове активности. 6.4. – Активност се успешно реализује. 6.8. – Активност је готово у потпуности реализована. 6.10. – Активност је у потпуности реализована.
--	--	--	--	---

	језицима националних мањина, кроз измену законодавног оквира. • 6.21.- Промоција/ кампања различитих модела образовања ученика припадника националних мањина. • 6.4. – Праћење квалитета образовања на језицима националних мањина. • 6.8. – Развој стандарда за српски као нематерњи и имплементација новог наставног програма српског језика – као нематерњег језика за основна и средњу школу, водећи рачуна о иницијалном разумевању српског језика. • 6.10. – Признавање иностраних високошколских исправа кроз			
--	--	--	--	--

	оснивање Ениц-Нариц центра за вредновање страних студијских програма.			
--	---	--	--	--

Идентификовани правци даљег развоја	Даље унапређивање иницијалног образовања наставника на матерњем језику путем акредитације студијских програма на ВШУ за образовање наставника на језику националне мањине а ради обезбеђивања квалификованог наставног кадра.
	Развијати студијске програме за српски као нематерњи језик и српски као страни језик на универзитетима (нпр. Ниш, Нови Пазар) а ради обезбеђивања квалификованог кадра.
	Од државе подржано иницијално образовање наставника у државама матицама – потписивање споразума (убрзати).
	Подстицати акредитацију програма стручног усавршавања на језицима националних мањина, посебно оних мањина које живе на простору изван АП Војводине.
	Обезбедити просветне саветнике и инспекторе из редова националних мањинских заједница у школским управама у којима се реализује настава на језику/ језицима националних мањина.
	Развијати моделе двојезичне наставе у основном и средњем образовању и васпитању.
	Обезбедити да кроз програме наставе и учења ученици већинског народа упознају културу националних мањина које живе на простору Републике Србије.
	Обезбедити услове за развој интеркултуралног образовања путем примене међупредметног приступа у редовној настави као и у ваннаставним активностима (односи се на све а не само на националне мањине).
	Пружити подршку наставницима из редова националних мањинских заједница да пишу уџбенике и приручнике.